

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

IUVENTA
OZ OLYMP
CELOŠTÁTNÁ ODBORNÁ KOMISIA OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV

PhDr. Viliam Dolník
editor

KRONIKA
OLYMPIÁDY
ĽUDSKÝCH
PRÁV
XI.

IUVENTA 2009

Názov: Kronika Olympiády ľudských práv XI. ročník
Editor: PhDr. Viliam Dolník
Recenzent: Prof. PhDr. Miroslav Kusý, PhD.
Grafické spracovanie: ad.cool advertising
Jazyková úprava: Mgr. Jozefína Jambrichová
Technická spolupráca: Občianske združenie OLYMP Liptovský Mikuláš
Lukáš Gejdoš, FMFI UK v Bratislave

Foto: Ján Klasovitý
Tlač: FIDAT s. r. o.
Náklad: 2000 ks
Vydavateľ: IUVENTA Bratislava
Rok vydania: 2009

Olympiáda ľudských práv

XI. ročník

24. - 26. marca 2009
Liptovský Mikuláš

ISBN: 978-80-8072-0933

Vydané s finančnou podporou Ministerstva školstva SR. Nepredajné.

OLYMPIÁDA ĽUDSKÝCH PRÁV

Vydanie publikácie podporili:

Ministerstvo školstva
Slovenskej republiky

iuventa

OLYMP
OBČIANSKE ZDRUŽENIE

LIPTOUR
Cesta k neveršnému zážitku

FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG

EURÓPSKY PARLAMENT
Informačná kancelária na Slovensku

HNUtie HUMAN

60
2009

COUNCIL
OF EUROPE
CONSEIL
DE L'EUROPE

Organizácia
spojených národov pre
výchovu a vzdelávanie,
vedu a kultúru

Slovenská komisia
pre UNESCO

OBSAH

I. Úvod

Viliam Dolník: XI. ročník Olympiády ľudských práv
Miroslav Kusý: Ako sme sa vrátili do Európy

II. Propozície XI. ročníka OLP stredoškolskej mládeže

III. Krajské kolá XI. ročníka OLP

Krajské kolo OLP v Banskobystrickom kraji
Krajské kolo v Bratislavskom kraji
Krajské kolo v Košickom kraji
Krajské kolo v Nitrianskom kraji
Krajské kolo v Prešovskom kraji
Krajské kolo v Trenčianskom kraji
Krajské kolo v Trnavskom kraji
Krajské kolo v Žilinskom kraji

Témy na ústnu časť krajského kola Olympiády ľudských práv
Prehľad o účasti na OLP

IV. Celoštátne kolo XI. ročníka OLP

Témy esejí XI. ročníka OLP
Zoznam súťažiacich
Zoznam členov porôt
Výsledky súťažiacich v jednotlivých porotách
Veľké finále
Vítané eseje
Odmeny víťazom XI. ročníka OLP
Sprievodné aktivity celoštátneho kola OLP

V. Reportáže a príspevky

VI. Vyhlasovateľ, organizátori, spolupracujúce organizácie a inštitúcie

Vyhlasovateľ
Organizátori
Spolupracujúce organizácie, inštitúcie a partneri

VII. Víťazné eseje

VIII. Vedomostný test pre XI. ročník OLP

Tudásfelmérő teszt az emberi jogok olimpiásza X. évfolyamára
Test ľudských práv - kľúč správnych odpovedí

IX. Vyhodnotenie dotazníka spätnej väzby XI. roč. OLP

IX. Prílohy

XI. Fotogaléria XI. ročníka Olympiády ľudských práv

XII. Olympiáda ľudských práv základných škôl mesta – III. ročník

Harmonogram
Vyhodnotenie
Vedomostný test

XIII. Kalendár svetových dní, spájajúcich sa s témou ľudských práv

Podpredseda vlády Slovenskej republiky
Dušan Čaplovič

v Bratislave dňa 29. 4. 2008
Č. p.: 3838/2008/OKP

Vážený pán predseda,

srdečne Vám ďakujem za záverečnú správu a fotografie z celoštátneho kola X. ročníka Olympiády ľudských práv. Bolo mi potešením prispieť k jej úspešnému priebehu.

Zástitu nad budúcim ročníkom Olympiády, o ktorú ma zároveň žiadate, rád prevezmem. Dúfam, že môj pracovný kalendár mi dovoľí sa podujatia osobne zúčastniť.

Na záver Vám prajem všetko dobré v osobnom a pracovnom živote.

S pozdravom

Vážený pán
Viliam Dolník
predseda
o. z. OLYMP
Štefániková 19

I. ÚVOD

PhDr. Viliam Dolník
predseda Celoštátnej odbornej komisie Olympiády ľudských práv

XI. ročník Olympiády ľudských práv

Relatívne len nedávno sme ukončili a zhodnotili X. ročník Olympiády ľudských práv. Teraz zostavujeme Kroniku už uskutočneného XI. ročníka, ktorým vstupujeme do druhého decénia našej súťaže.

Aké bude jej pokračovanie? Môžeme vyjadriť len presvedčenie a nádej, že táto myšlienka a jej realizácia nezanikne. Aj keby sme sa potešili faktu, že úsilie venované presadzovaniu ľudských práv nebude potrebné, bola by to len utópia. Vždy bude potrebné učiť sa ľudským právam a presadzovať ich aj za cenu rizika, že nebudeme vždy úspešní.

Nositelmi týchto myšlienok je už teraz prinajmenšom štyridsaťtisíc stredoškôľakov, ktorí boli v Slovenskej republike zapojení do jej 11. ročníkov. Nositeľmi sú aj stovky učiteľov, desiatky organizátorov, inštitúcií, sponzorov, občianskych združení, nadácií a vôbec nadšencov ochotných kedykoľvek sa zapojiť do riešenia veľkých problémov.

Dúfam, že nadšenie všetkých spomínaných nám vydrží aj pre nasledujúce ročníky.

PhDr. Viliam Dolník
predseda Celoštátnej odbornej komisie OLP

Prof. PhDr. Miroslav Kusý PhD

UNESCO katedra UK, Bratislava

Československý politický disent, združený okolo Charty '77, bol od svojich počiatkov v čulom kontakte s ostatnou Európou a aktívne sa podieľal na riešení otázky budúcnosti Európy i nášho postavenia v nej. Svedčili o tom naše vstupy do vtedajšej západoeurópskej diskusie a živé ohlasy, ktoré tam vyvolávali. Jaroslav Šabata v otvorenom liste (1983) E.P. Thomsonovi po prvý krát nastolil otázku: dovtedy tabuizovaného nemeckého zjednotenia ako nevyhnutného predpokladu mieru na európskom kontinente.

Hlasom zo Slovenska bol otvorený list Milana Šimečku pražskému Mierovému kongresu 1983 so značným ohlasom na Západe. Ozvali sa aj Jiří Dienstbier, Ladislav Hejdránek či Jakub Trojan. Sám som prispel staťou *My, stredoeurópski Východoeurópania*, vtedy tiež publikovanou na Západe. Najvýznamnejším individuálnym vkladom do tohto dialógu Východu so Západom však bola určite stať Václava Havla: *Anatómia jednej zdržanlivosti* (1985).

Podľa Havla základnou príčinou vtedajších pnutí bolo rozdelenie Európy. Preto sa tiež prihlásil k právu Nemcov na znovuzjednotenie Nemecka: „Európa zostane rozdelená, dokiaľ zostane rozdelená Nemecko.“ Havlovo posolstvo však obsahuje vážne varovanie Západu pred ilúziami, že by mohol dospieť k nejakým solidným dohodám s východoeurópskymi diktatúrami skôr, než prejdú demokratickými premenami.

Všetky tieto a mnohé ďalšie individuálne posolstva z československého disentu do Európy vyústili napokon do spoločného dokumentu Charty '77, podpísaného päťdesiatimi prominentnými chartistami a s Chartou späťmi českými a slovenskými osobnosťami z disentu. Stal sa vo svete známy ako Pražská výzva amsterdamskému Mierovému kongresu v júli 1985. Slovensko zastupovalo päť signatárov Pražskej výzvy: Ján Čarnogurský, Jozef Jablonický, Miroslav Kusý, Milan Šimečka a Marian Zajíček.

Píše sa v nej že „hranice by v rámci európskeho zblížovania mali byť stále menej významné... Priznajme však otvorene Nemcom právo slobodne sa rozhodnúť, či a v akých formách chcú spojenie svojich dvoch štátov v ich dnešných hraniciach. Po východných zmluvách Bonnu a po Helsinkách by sa mohlo uzatvorenie mierovej zmluvy s Nemeckom stať jedným z významných nástrojov pozitívnej premeny v Európe.“ Keď so svojimi, vtedy ešte v mnohom šokujúcimi názormi Pražská výzva vyšla, narazila na odpor, či aspoň na rozpačité mlčanie na mnohých európskych miestach. Samotní Nemci sa dovtedy odvážili hovoriť nanajvýš o zblížovaní oboch nemeckých štátov a termín znovuzjednotenie vo svojich textoch vôbec nepoužili. A samotní signatári Pražskej výzvy boli v komunistickom Československu vyšetřovaní ako podvracači republiky či vlastizradcovia.

Predpoklady a ciele Pražskej výzvy sa však začali realizovať skôr než sme boli schopní očakávať aj v tých najoptimistickejších predpovediach. Separátna unifikácia západnej Európy, prebiehajúca do jesene 1989, ako viac-menej salónna záležitosť, sa pred našimi žasnúcimi očami začala premieňať na všeludový celoeurópsky proces.

V žiadnom prípade sme teda nevstupovali do nejakej nám cudzej Európy, formovanej za tých 40 rokov mimo nás a bez nás - na jej výslednej podobe máme aj my výrazný podiel. Aj od Pražskej výzvy, sformulovanej československým disentom, sa tak odvíjala predstava Európy, zjednocujúcej európske demokratické štáty na občianskom princípe, jej základnou univerzálnou jednotkou mal byť európsky občan: „Len slobodní a dôstojní občania môžu zaručovať slobodu a sebaurčenie národov. A len svojprávne národy môžu založiť Európu ako spoločenstvo rovnoprávných partnerov.“ Okrem otvorenia tabuizovanej nemeckej otázky takto prispela Pražská výzva do európskej diskusie aj modelom občianskej spoločnosti, ktorá mala riešiť európske zjednotenie zdola. Teda nielen vládami, ale hlavne občianskymi iniciatívami, zadávajúcimi svojim vládam úlohy a priority.

Takáto bola príprava na náš návrat do Európy pred Novembrom 1989. V Bratislave tomuto všetkému bezprostredne predchádzal posledný politický proces režimu – proces s tzv. Bratislavskou päťkou. Tu gradovala atmosféra nespokojnosti slovenskej verejnosti postojom: nedovoľte politický proces, prepustte politických väzňov! Pre mňa to bol silný zážitok z pozície väzňa - vie sa o nás, je tu starosť slovenskej verejnosti o nás. Na dovtedajšie slovenské pomery to predstavovalo silný verejný ohlas. Keď došlo k prvému procesu s Bratislavskou päťkou, začali masové zhromaždenia pred Justičným palácom. Prvá bola 14. novembra 1989. To tu od šesťdesiateho ôsmeho nebolo! Účasť delegácie International Helsinki Federation na procese, vedenej jej prezidentom kniežatom Schwarzenbergom, len zvýšila dramatickosť situácie. Na tomto zhromaždení k občanom – po prvý raz od svojho umlčania po roku 1968 – prehovoril aj Alexander Dubček. Od manifestácií pred Justičným palácom tak o dva týždne viedla priama cesta k masovým zhromaždeniam Nežnej revolúcie na Slovensku.

To, čo zdvihlo masy do ulíc v tomto Novembri, boli predovšetkým základné ľudskoprávne požiadavky. Prvé, celú slovenskú verejnosť zjednocujúce heslo bratislavského centrálneho námestia bolo: *Nechceme násilie!* To znamená: (1) Odmietame brutalitu moci; (2) Proti brutalite moci nevoláme po revolučnom násilí, ale po pokojnom, kompromisnom a konsenzuálnom riešení situácie. Spoločné Programové vyhlásenie VPN a Koordinačného výboru slovenských vysokoškôľákov vytyčilo požiadavky Nežnej revolúcie na Slovensku. Ich základný kameň bol vyjadrený v historickom bode 4: „Žiadame zrušiť vedúcu úlohu KSČ, zakotvenú v ústave a v tomto zmysle zmeniť ústavu“. Až touto požiadavkou sa z toho stávala ozajstná revolúcia, hoci stále len nežná.

A toto z nášho revolučného programu sme naozaj aj splnili. Háčik je iba v tom, že sme toho v skutočnosti až tak veľa nechceli, že sme v našich prvotných očakávaniach boli veľmi skromní, nenároční, ba aj nepríliš invenční. Preto sa vyskytlo tak veľa vecí, ktoré nás počas tých dvadsiatich rokov zaskočili. Patria k nim predovšetkým základné transformácie, o zložitosti ktorých sme vtedy nemali ani potuchy. Bola to transformácia totalitného režimu na režim demokratický, transformácia princípu vedúcej úlohy strany na princíp právneho štátu. Bola to aj transformácia centrálne riadeného hospodárstva na tržové hospodárstvo, ktorá v citovanom Programovom vyhlásení VPN ešte zahmutá nebola. Prijali sme ju, ale neverili sme lordovi Dahrendorfovi, že táto transformácia povedie údolím slz.

Napokon tu bola transformácia, ktorú československy orientovaná VPN vôbec nechcela a s ktorou sme vôbec nepočítali - rozdelenie Československa a vznik samostatnej SR. Objavil sa tak faktor, ktorý nám podstatne skomplikoval predchádzajúce tri transformácie, sťažil nám spoluzitie s menšinami a zo Slovenska urobil multietnický štát s najvyšším podielom menšín spomedzi všetkých jeho susedov. Transformácia tohto národného štátu na štát občanov, ktorý jediný sa dokáže vyrovnáť s faktorom našej novonadobudnutej multietnicity, nás tak ešte len čaká.

Všetky tieto transformačné ťažkosti sa nám začali podstatne ľahšie riešiť po našom začlenení do Európskej únie v roku 2004. Únia pre nás zostáva jediným spoľahlivým garantom nášho zotrvania v limitoch demokratického vývoja aj pri všetkých peripetiách po nástupoch rôznych vládnych zostáv v poslednom období. Dáva nám teda viac, než sme snívali o našom návrate do Európy pred dvadsiatimi rokmi. Vtedy, keď sme s pozdravom „Ahoj, Európa“ manifestačne prešli na rakúsky breh Dunaja oproti zrúcaninám nášho hradu Devín, sme tam symbolicky položili základný kameň Európskeho domu. Ibaže sme netušili, že sa k jeho budovaniu budeme predierať tak dlho a takými komplikovanými cestami.

II. Propozície XI. ročníka Olympiády ľudských práv stredoškolskej mládeže

Olympiáda ľudských práv (OLP) je dobrovoľnou, záujmovou činnosťou študentov stredných škôl v Slovenskej republike. Na základe Pedagogicko-organizačných pokynov je súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu na školách. Motivuje k cieľavedomému pôsobeniu, založenému na systematickej práci s talentovanými študentmi. OLP sa realizuje každoročne a možno ju organizovať na všetkých typoch stredných škôl v SR. Vyhlásovateľom súťaže je Ministerstvo školstva Slovenskej republiky, odborným garantom je Celoštátna komisia OLP.

Súťaž je trojkoľová a uskutoční sa v nasledovných termínoch:

školské kolo do 12. decembra 2008

krajské kolo v týždni od 3. do 6. februára 2009

celoštátne kolo v dňoch 24. - 26. marca 2009 v Liptovskom Mikuláši.

Školské kolá

- Zúčastňujú sa ich všetci študenti, ktorí prejavia záujem. Súťaž na úrovni školy organizuje príslušná predmetová komisia spoločenských vied. Na jej návrh riaditeľ školy poverí edného učiteľa riadením a koordinovaním súťaže.
- Spôsob prípravy a výberu súťažiacich študentov závisí od kritérií, ktoré si stanoví škola.
- Odporúčame formu súťaže, testu, vzájomnú diskusiu s demokratickou voľbou postupujúceho, alebo výberom učiteľa.
- Do krajského kola postupuje víťaz.
- Škola môže určiť taktiež súťažiaceho z druhého miesta o ktorého účasti rozhodne predseda krajskej komisie podľa počtu prihlásených súťažiacich a kapacitných možností súťaže.
- Školské kolá prebehnú do 12. decembra 2008. Tento termín je konečný a záväzný. Škola je povinná zaslať na adresu predsedu krajskej komisie prihlášku do krajského kola, ktorú nájdete na www.olympiady.sk v časti OLP alebo na www.olp.sk do 19. decembra 2008. Po tomto termíne nemusia byť prihlášky akceptované.

Krajské kolá - všeobecné informácie

- Zúčastňujú sa ich žiaci, víťazi školských kôl, prípadne náhradníci, podľa rozhodnutia predsedu krajskej komisie. Krajské kolá organizačne zabezpečujú školy alebo školské zariadenia, ktoré poverí príslušný Krajský školský úrad. Súťaž hodnotí krajská porota, ktorá je trojčlenná a menuje ju predseda krajskej komisie OLP.
- Krajské kolá sa uskutočnia v termíne 3. – 6. februára 2009, podľa rozhodnutia predsedu krajskej komisie OLP. Obsahom súťaže budú vedomostné testy a vedomostná súťaž z prípra vených téz o ľudských právach, ktoré budú zaslané prostredníctvom IUVENTY Krajským školským úradom a predsedom krajských komisií OLP.
- Z krajského kola postupuje do celoštátneho kola (finále) prvých 8 súťažiacich. V prípade rovnosti bodov musí o postupujúcich rozhodnúť krajská porota, na základe ňou stanovených pomocných kritérií pre postupujúcich.
- Podmienkou účasti v celoštátnom kole je vypracovanie eseje na jednu z tém, ktoré stanoví Celoštátna odborná komisia OLP a ktoré budú zverejnené na stránke www.olympiady.sk v časti OLP a na www.olp.sk.
- Eseje v rozsahu maximálne 4 strán, sú súťažiaci povinní zaslať do 20. februára 2009 v elektronickej podobe na stefanovic@iuventa.sk a v papierovej podobe v šiestich exem-

plároch na adresu: IUVENTA, Ing. Martin Štefanovič, oddelenie podpory talentovanej mládeže, Búdková 2, 811 04 Bratislava 1.

- Eseje musia obsahovať v záhlaví údaje o autorovi a v závere vlastnoručný podpis.
- Predseda krajskej komisie je taktiež povinný do 7 dní od skončenia krajského kola vypracovať písomnú hodnotiacu správu o priebehu súťaže s príslušnými štatistickými údajmi a odoslať ju predsedovi COK OLP a IUVENTE.
- Cestovné náklady účastníkom hradí Krajský školský úrad, prípadne centrá voľného času z účelových prostriedkov MŠ SR.
- Krajské komisie a Krajské školské úrady dostanú od Celoštátnej odbornej komisie OLP didaktické testy.
- Témy k vedomostnej súťaži sú tradične umiestnené na stránkach www.olympiady.sk a www.olp.sk

Celoštátne kolo

- Celoštátneho kola sa zúčastňujú úspešní súťažiaci z krajských kôl.
- V XI. ročníku bude osem súťažiacich za každý kraj, 64 za celé Slovensko.
- Celoštátne kolo sa uskutoční v termíne 24. – 26. marca 2009 v Liptovskom Mikuláši.
- Počas celoštátneho kola súťažiaci riešia prípadové štúdiá a obhajujú eseje na vopred zadané témy pred odbornými porotami.
- Hodnotenie týchto dvoch častí je v percentuálnom pomere 50:50.
- Poroty sú najmenej trojčlenné a v každej môže súťažiť maximálne 16 súťažiacich.
- Z každej poroty postúpia súťažiaci z 1. – 3. miesta (maximálne 12 súťažiacich) do finále pred hlavnú porotu, kde riešia aktuálne problémy doby, ktoré si vyžrebujú.
- Hlavná porota zložená z odborníkov v oblasti ľudských práv, práva a významných hostí zo Slovenska i zo zahraničia, stanoví poradie súťažiacich na 1. – 12. mieste.
- Z nich podľa poradia a možností organizátorov sa zúčastnia krátko študijného pobytu v zahraničí (SRN, Bulharsko).
- Ich počet sa stanoví v priebehu celoštátneho kola.
- Zabezpečenie pedagogického sprievodu je v zmysle bezpečnosti a ochrany zdravia nevyhnutné. Nakoľko hradíme všetky náklady, odporúčame s každým súťažiacim vyslať pedagogický sprievod.
- Všetky náklady (cestovné, ubytovanie, stravovanie a poistné) hradí IUVENTA a sponzori. Víťazi dostanú hodnotné vecné ceny a krátky študijný pobyt v zahraničí.
- Vyhodnocuje sa poradie len na 1. – 12. mieste. Ostatní účastníci budú uvedení v abecednom poradí.
- Námietky na priebeh súťaže možno adresovať predsedovi COK OLP bezprostredne po vyhlásení výsledkov.

PhDr. Viliam Dolník
predseda COK OLP

Súťažný poriadok celoštátneho kola

- Celoštátne kolo súťaže je trojdňové a trojkolové.
- Súťažiaci sú elektronickým žrebovaním zaradení ku štyrom hodnotiacim porotám.
- Poradie určené elektronickým žrebovaním určuje aj číslo prípadovej štúdie.
- V prvý deň súťaže bude každý súťažiaci riešiť žrebovaním pridelenú prípadovú štúdiu.
- Porota sa skladá z najmenej štyroch členov.
- Každý člen poroty má k dispozícii 0 až 25 bodov na každého súťažiaceho.
- V druhý deň súťaže v druhom kole budú súťažiaci prezentovať a obhajovať svoje eseje.
- V tomto kole možno získať od každého porotcu maximálne 25 bodov.
- Súťažiaci, ktorí sa v jednotlivých hodnotiacich porotách umiestnili na prvom až treťom mieste postupujú do 3. kola.
- Obsahom tretieho kola je riešenie aktuálnych úloh veľkou porotou.
- Porota po 3. kole stanoví definitívne poradie na 1. až 12. mieste.
- Pri rovnosti bodov rozhoduje vyšší počet bodov z riešenia prípadovej štúdie.
- Zverejňujú sa konečné výsledky.

III. Krajské kolá XI. ročníka OLP

Krajské kolo OLP v Banskobystrickom kraji

Zodpovedná osoba: Štefan Folkman

Organizátor - inštitúcia: Centrum voľného času Junior Banská Bystrica

Organizátor - osoba: Predseda KK Š. Folkman a tajomník KK V. Šokofko

Miesto konania súťaže: Domov mládeže Zvolen, Jána Švermu 1736, Zvolen,

Dátum konania súťaže: 4. február 2009

Počet súťažiacich v krajskom kole: 35/z toho 20 dievčat

Počet škôl, ktoré sa súťaže zúčastnili: 32

Počet súťažiacich v školských kolách: 427/z toho 273 dievčat

Do celoštátneho kola postúpili

Por.č.	Priezvisko a meno	Škola
1.	Sloboda Radoslav	Obchodná akadémia, Banská Bystrica
2.	Hanes Mikuláš	Gymnázium, Detva
3.	Smolik Rastislav	Katolícke gymnázium Štefana Moysesu, Banská Bystrica
4.	Mišuráková Mária	Obchodná akadémia, Rimavská Sobota
5.	Koštek Jakub	Stredná odborná škola zdravotnícka, Lučenec
6.	Zacharovský Jakub	Gymnázium Andreja Sládkoviča, Banská Bystrica
7.	Gabajová Dana	Gymnázium, Revúca
8.	Ilavská Anna	Gymnázium Ludovíta Štúra, Zvolen

Organizácia KK OLP

Organizácia a aj priebeh krajského kola OLP nepriniesli žiadne závažné problémy. Prvý raz, po desiatich rokoch, sme presunuli miesto konania z Domova mládeže Turčianske Teplice do Domova mládeže Zvolen. Najdôležitejšími impulzmi bola oveľa lepšia dopravná dostupnosť DM Zvolen z regiónov ako sú Rimavská Sobota, Revúca, Veľký Krtíš, v porovnaní s DM Turčianske Teplice a každoročne stúpajúci počet účastníkov OLP. V DM Turčianske Teplice sme začínali pocíťovať priestorové aj organizačné problémy. Veľmi ľúto nám však je za desaťročnou tradíciou spoločných stretnutí s porotcami aj súťažiacimi zo Žilinského kraja. A ešte viac nám je ľúto, že „Žilina“ neprijala naše pozvanie do Zvolena, kde by sme priestorovo, kapacitne zvládli spoločnú olympiádu, kde by naďalej mohli posudzovať žilinské komisie bansko-bystrických súťažiach a naopak bansko-bystrické komisie žilinských študentov. Možno o rok. Pretože služby DM Zvolen boli ústretové, spolupráca a ochota vyhovieť si bola výborná.

Vytvorili sme päť komisii so 7 súťažiacimi, ktorí boli rozdelení tak, aby v každej komisii boli účastníci z rôznych regiónov (okresov), z rôznych typov škôl a rôzneho pohlavia. Bola to organizačne správna voľba. Podobne aj stretnutie krajskej komisie pred konaním OLP, informácie smerom ku školám, distribúcia testov, materiály pre porotcov..., to všetko pripravilo efektívny a vydatý priebeh krajského kola.

Financovanie KK OLP

KK OLP bolo financované z prostriedkov určených na predmetové olympiády. Stereotypne sa opakujúcim problémom je, že tieto financie nie sú k dispozícii na začiatku kalendárneho roka – v čase súťaže a objednávky sú vystavované bez ich reálneho krytia.

Hodnotenie materiálov pre súťaž

Materiály sú vyhovujúce, bez pripomienok zo strany pedagógov. Testy aj tézy k ústnym prezentáciám boli primerané, vhodné. Oceňujeme servis pre porotcov, ktorí opravovali testy za odpovedové hárky, pretože urýchlili a zjednodušili prácu porotcov. Tento ročník OLP sa neopakovali požiadavky na stanovenie študijnej literatúry pre žiakov. Zdá sa, že pedagogická verejnosť urobila dôležitý krôčik k akceptovaniu OLP ako olympiády s nepredmetovým charakterom, nie ako stereotypnú „občiankársku“ záležitosť. Tento trend správne kopírovali aj didaktické testy.

Poznámky a pripomienky

Tento rok sme nezaznamenali pocit krivdy zo strany študentov pri vyhodnocovaní písomnej alebo ústnej časti súťaže a považujeme OLP za výborne pripravené podujatie, ktoré už má pre krajské kolá vyskúšaný kritériálny hodnotiaci systém pre písomné aj pre ústne prezentácie súťažiach.

Krajské kolo v Bratislavskom kraji

Organizátor: KŠÚ Bratislava, Mgr. Jančát

Predseda krajskej komisie:

Miesto konania:

Dátum konania KK:

Počet súťažiach:

Počet prihlásených:

Počet škôl:

Počet súťažiach v školských kolách: 526 z 34 škôl

Mgr. Zuzana Smetanová

SOŠ Na pántoch 9, Bratislava

4. február 2009

34 (20 gymnáziá, 14 SOŠ)

46 (30 gymnáziá, 16 ostatní)

24

Do celoštátneho kola postúpili

Por.č.	Priezvisko a meno	Škola
1.	Luba Smaržová	Gymnázium F.G. Lorcu, Hronská 3, Bratislava
2.	Kristína Mišutová	Gymnázium A. Einsteina, Einsteinova 35, Bratislava
3.	Dominika Kuchárová	Gymnázium Pankúchova 6, Bratislava
4.	Angelina Nasonenko	Gymnázium Pankúchova 6, Bratislava
5.	Michal Chudík	Gymnázium A. Einsteina, Einsteinova 35, Bratislava
6.	Adriana Majtánová	Gymnázium A. Bernoláka, Senec
7.	Bianka Valkovičová	Gymnázium F.G. Lorcu, Hronská 3, Bratislava
8.	Lenka Fačkovcová	Gymnázium J. Hronca, IB, Bratislava

Organizácia krajského kola

Krajské kolo prebehlo podľa organizačného poriadku schváleného celoštátnou odbornou komisiou OLP. Krajského kola sa zúčastnil 1 študent so SOŠ pre telesne postihnutých. Súťaž mala dve kolá. Prvé kolo bol vedomostný test z oblasti ľudských práv, ktorý bol centrálne vypracovaný. Nikto zo súťažiach nedosiahol maximálny počet bodov. Test hodnotili súťažiaci ako zrozumiteľný, primeraný a jasný až skvelý, pedagógovia sa pripojili, zároveň vyzdvihli fakt, že poskytol šancu nie polemikám, ale aplikácii ľudských práv v praktických, pre študentov reálnych situáciách. V druhej časti sa súťažiaci vyjadrovali k 15 tézám v dvoch porotách. Spolu sa zúčastnilo 15 súťažiach. Každý člen poroty ohodnotil súťažiaceho počtom bodov od 0-15. Body z prvého a druhého kola sa spočítali a vyhodnotilo sa poradie. Všetkým účastníkom bolo poskytnuté občerstvenie, pedagogickému sprievodu občerstvenie, členom poroty obed. Prestávky vyplnili hostia krajského kola: PhDr. Viliam Figusch, Informačná kancelária RE, Juraj Kiss, OZ Ľudia proti rasizmu.

Krajského kola OLP sa ďalej zúčastnili hostia:

PhDr. Viliam Dolník, predseda celoštátnej odbornej komisie OLP

Prof. Miroslav Kusý, politológ, odborný garant OLP

JUDr. Alexandra Stachová, riaditeľka osobného úradu Kancelárie verejného ochrancu práv

PhDr. Alena Kotvanová, Slovenské národné stredisko pre LP

Organizáciu krajského kola OLP hodnotili zúčastnení v ankete ako veľmi dobrú, so zaujímavým programom.

Financovanie krajského kola

Finančne zabezpečené bolo podľa predbežného finančného rozpočtu KŠÚ vypracovaného Mgr. Jančátom a konzultovaného s krajskou koordinátorkou OLP. Každý súťažiaci získal čestné uznanie, prví traja diplom a knižné publikácie od organizátora súťaže. Prví traja získali knižné publikácie a ďalšie darčeky aj od Kancelárie Verejného ochrancu práv a tričká od OZ Ľudia proti rasizmu. Vecné ceny poskytla Informačná kancelária RE pre prvých troch víťazov a drobné materiály

a darčeky pre všetkých účastníkov. Kancelária Verejného ochrancu práv poskytla vecné ceny pre 8 postupujúcich do celoštátneho kola OLP, OZ Ľudia proti rasizmu – pre všetkých účastníkov.

Hodnotenie materiálov pre súťaž

Krajská komisia mala k dispozícii vedomostný test v slovenskom jazyku, žiaden zo súťažiach nevyužil možnosť maďarskej verzie testu. Test bol hodnotený ako primeraný, prijateľný aj pre žiakov SOŠ. Najnižší počet bodov dosiahnutých v teste bolo 29.

Poznámky a pripomienky

Vychádzajúc z ankety, ktorú vyplnili súťažiaci a pedagógovia, aj hostia vyplynuli tieto návrhy:

1. Materiály, najmä Kroniku OLP, pripraviť už ku krajským seminárom.

2. Pokračovať v tradícii organizovania OLP.

Vďaka patrí Informačnej kancelárii RE za podporu a ocenenie súťažiach a PhDr. Figuschovi. Poďakovanie patrí PhDr. Daniele Ďurajkovej metodičke MCMB aj za osobný podiel na organizovaní krajského kola a všetkým hostom, ktorí urobili krajské kolo pestrým a pre všetkých bohatým. Krajské kolo bolo celkovo hodnotené ako „európsky konkurenčné“. Fotografická príloha

V Bratislave 6.2.20089

Mgr. Zuzana Smetanová
krajský koordinátor OLP

Krajské kolo v Košickom kraji

Zodpovedná osoba: PhDr. Ján Kobulský

Organizátor - inštitúcia: CVČ - RCM, Strojárska 3, Košice

Organizátor - osoba: Eva Škrípová

Miesto konania súťaže: CVČ Domino Košice, Popradská 86

Dátum konania súťaže: 5.2.2009

Počet súťažiacich v krajskom kole: 42

Počet škôl, ktoré sa súťaže zúčastnili: 42

Počet súťažiacich v školských kolách: 533 z toho 273 dievčat

Do celoštátneho kola postúpili

Por. č.	Priezvisko a meno	Škola
1.	Zuzana Révészová	Gymnázium, Šrobárova 1, Košice
2.	Peter Koromház	Gymnázium M. R. Štefánika, L. Novomeského 4, Košice
3.	Peter Sasák	SPŠ stavebná a geodetická, Lermontova 1, Košice
4.	Barbora Holková	Evanjelické gymnázium J. A. Komenského, Škultétyho 10, Košice
5.	Martin Kollár	S gymnázium, Dneperská 1, Košice
6.	Martin Mandulák	Gymnázium, Alejová 1, Košice
7.	Veronika Merjavá	Gymnázium, Trebišovská 12, Košice
8.	Juraj Lendák	Gymnázium P. J. Šafárika, Akademika Hronca 1, Rožňava

Organizácia KK OLP

Krajské kolo sa uskutočnilo 5.2.2009 (štvrtok) v priestoroch CVČ Domino na Popradskej ulici v Košiciach. Počet prihlásených bol 43 súťažiacich, počet prítomných 42. Súťaž pozostávala z dvoch kôl – prvé kolo bol vedomostný test (23), za ktoré mohli dostať súťažiaci 65 bodov. Čas bol 60 minút, ale prví odovzdávali po 15 minútach a posledný po 45 minútach.

Do druhého kola postúpilo 33 súťažiacich, 9 s najnižším bodovým ziskom porota po dohode pred súťažou nezaradila do druhého kola. V druhom kole boli vytvorené 3 trojčlenné komisie, v ktorých ďalej súťažilo 33 študentov, to znamená v každej komisii 11.

Na argumentáciu vylosovanej tézy bol časový limit 10 minút a mohli získať maximálne 75 bodov. Súčet bodov za obidve kolá bol 140 bodov - víťazka krajského kola dosiahla 134 bodov a posledná súťažiaca na 33. mieste 56 bodov.

Súťaž prebehla hladko, nevyskytli sa žiadne pripomienky zo strany súťažiacich a ich pedagogického sprievodu.

Financovanie KK OLP

V rámci financovania CVČ - RCM zabezpečilo pre účastníkov:

- stravu
- ceny pre prvých 3 v hodnote 40 ,
- diplomy za 1.-3.miesto
- pre všetkých súťažiacich diplomy za účasť
- preplatenie cestovného
- porotcom dohody o vykonaní práce

Hodnotenie materiálov pre súťaž

Test hodnotíme veľmi kladne a taktiež vysoko oceňujeme pokyny pre účastníkov súťaže, čím sa uľahčila úloha pedagogického dozoru pri písaní testov. Keďže bol odpovedový hárok, každý súťažiaci si mohol zobrať test z krajského kola domov. Túto skutočnosť ocenili najmä pedagógovia,

ktorí sa zúčastnili ako sprievod. Bolo by vhodné v budúcnosti zachovať štruktúru testu, ale zvýšiť jeho náročnosť, lebo v poradí rozhodoval len jeden bod a až 10 súťažiacich bolo na rovnakom poradí.

Poznámky a pripomienky

Zo strany krajskej komisie a jej členov a pedagogického sprievodu zazneli pripomienky na inováciu téz krajského kola. Témy sú už veľmi známe a študenti si ich vypracovávajú a medzi sebou odovzdávajú vypracované. Z uvedených príčin navrhujeme ich inovovať a prispôsobiť súčasnej dobe.

Krajské kolo v Nitrianskom kraji

Zodpovedná osoba: PhDr. Ivana Semjanová

Organizátor - inštitúcia: KŠÚ Nitra

Organizátor - osoba: PaedDr. Rozália Bezáková

Miesto konania súťaže: Gymnázium Vráble

Dátum konania súťaže: 3. 2. 2009

Počet súťažiacich v krajskom kole: 34

Počet škôl, ktoré sa súťaže zúčastnili: 34

Počet súťažiacich v školských kolách: 740

Do celoštátneho kola postúpili

Por. č.	Priezvisko a meno	Škola
1.	Červená Marianna	Gymnázium, Vráble
2.	Kissáryová Denisa	Gymnázium, Nové Zámky
3.	Dekan Tomáš	Gymnázium J. Kráľa, Zlaté Moravce
4.	Junášová Lucia	Gymnázium sv. Vincenta de Paul, Topoľčany
5.	Klačanská Adriána	Gymnázium, Topoľčany
6.	Bryndziar Tomáš	Gymnázium A. Vrábla, Levice
7.	Fabian Peter	Pedagogická a sociálna akadémia, Levice
8.	Hurajová Zdenka	Gymnázium, Šurany

Organizácia KK OLP

Krajské kolo sa uskutočnilo podľa organizačného poriadku schváleného COK OLP.

Financovanie KK OLP

Finančne bolo zabezpečené z prostriedkov KŠÚ a sponzorských príspevkov.

Hodnotenie materiálov pre súťaž

Test pre XI. ročník KK OLP bol odborne i metodicky veľmi dobre spracovaný. Študenti mali možnosť overiť si svoje vedomosti na konkrétnych modelových situáciách. Opravu testu uľahčil prehľadný odpovedový hárok.

Poznámky a pripomienky

Vďaka patrí PaedDr. Rozálii Bezákovej z KŠÚ v Nitre, Kancelárii Rady Európy, riaditeľstvu Gymnázia vo Vrábľoch a sponzorom.

PhDr. Ivana Semjanová

Krajské kolo v Prešovskom kraji

Zodpovedná osoba: PhDr. Marián Richter

Organizátor – inštitúcia: Obchodná akadémia Prešov, Volgogradská 3

Organizátor – osoba: PhDr. Marián Richter

Miesto konania súťaže: Obchodná akadémia Prešov, Volgogradská 3

Dátum konania súťaže: 5. február 2009

Počet súťažiacich v krajskom kole: 26

Počet škôl, ktoré sa súťaže zúčastnili: 30

Počet súťažiacich v školských kolách: 209, z toho 129 dievčat

Do celoštátneho kola postúpili

Por. č.	Priezvisko a meno	Škola
1.	Veronika Sliachanová	Spojená škola D. Tatarku, Poprad
2.	Leo Košúth	Gymnázium P. O. Hviezdoslava, Kežmarok
3.	Iveta Oreničová	Gymnázium duklianskych hrdinov, Svidník
4.	Pavol Hudák	Gymnázium sv. Moniky, Prešov
5.	Kamila Oláhová	Spojená škola J. Henischa, Bardejov
6.	Jana Knapiková	Obchodná akadémia, Poprad
7.	Soňa Cehelská	Obchodná akadémia, Prešov
8.	Iveta Čopíková	Gymnázium, Snina

Organizácia KK OLP

KK OLP sa uskutočnilo v priestoroch OA Prešov a prebiehalo podľa propozícií OLP. Prvého kola sa zúčastnilo všetkých 26 súťažiacich, do druhého kola postúpilo 17 súťažiacich s najvyšším počtom bodov. Celkové poradie bolo vytvorené na základe súčtu bodov 1 a 2. kola. Súťažiaci umiestnení na 1. – 3. mieste boli odmenení vecnými cenami.

Financovanie KK OLP

KK OLP bolo financované z prostriedkov KŠÚ na základe vopred vypracovaného rozpočtu. Každý súťažiaci, ako aj pedagogický dozor mal v plnej výške preplatené cestovné. Rovnako všetkým účastníkom bolo poskytnuté občerstvenie.

Hodnotenie materiálov pre súťaž

Test, ako aj hodnotiace hárky boli spracované prehľadne a jednoducho. Testové otázky boli zamerané na riešenie praktických úloh z oblasti ľudských práv, čo malo pozitívny ohlas aj medzi súťažiacimi. Kladne hodnotím tiež jednoznačnosť odpovedí na testové otázky.

PhDr. Marián Richter
predseda krajskej komisie OLP

Krajské kolo v Trenčianskom kraji

Zodpovedná osoba: doc. PhDr. Olga Bočáková, PhD.

Organizátor – inštitúcia: Krajské centrum voľného času, Trenčín

Organizátor – osoba: doc. PhDr. Olga Bočáková, PhD.

Miesto konania súťaže: Gymnázium J. Jesenského, Bánovce nad Bebravou

Dátum konania súťaže: 03.02.2009

Počet súťažiacich v krajskom kole: 24

Počet škôl, ktoré sa súťaže zúčastnili: 24

Počet súťažiacich v školských kolách: 394

Do celoštátneho kola postúpili

Por. č.	Priezvisko a meno	Škola
1.	Lucia Kopiarová	Gymnázium, Komenského 2/1074, Partizánske
2.	Zdenka Matejovičová	Gymnázium Ivana Bellu, Handlová
3.	Mário Žársky	Gymnázium, Ul. 1. mája 905, Púchov
4.	Hana Vargová	Gymnázium L. Štúra, ul. 1. mája 2, Trenčín
5.	Andrea Tittelová	Gymnázium M.R.Štefánika, Nové Mesto nad Váhom
6.	Janka Sádecká	Gymnázium, Považská Bystrica
7.	Matej Krajčovič	Gymnázium, Nováky
8.	Dominika Fodorová	Gymnázium J.Jesenského, Bánovce nad Bebravou

Organizácia KK OLP

Krajské kolo sa uskutočnilo v priestoroch Gymnázia J. Jesenského v Bánovciach nad Bebravou dňa 3.2.2009. Súťažiaci v prvom kole vypracovali vedomostný test, pracovali pod kódmi. Odkódovanie nastalo až po opravení testov. V druhom kole si každý účastník vyžreboval jednu z daných tém, ktorú ústne prezentoval pred trojčlennou komisiou. Súčet bodov z obidvoch častí bol 140 (65 bodov za test a 75 za ústnu časť). Do celoštátneho kola postúpili súťažiaci, ktorí sa umiestnili na prvom až ôsmom mieste.

Predseda komisie doc. PhDr. Olga Bočáková, PhD., menovala tri komisie v zložení:

Predseda komisie č. 1: Mgr. Irena Wagnerová, Spojená škola, Prievidza

Členovia komisie: Mgr. Zdenka Matejovičová, Stredná odborná škola, Prievidza
Bc. Alexander Čemez, Trenčianska univerzita A. Dubčeka

Predseda komisie č. 2: Mgr. Peter Horváth, Gymnázium, Púchov

Členovia komisie: PaedDr. Lubica Pribulová, Gymnázium L. Štúra, Trenčín
Peter Vavřík, Trenčianska univerzita A. Dubčeka

Predseda komisie č. 3: PhDr. Pavol Kesely, Gymnázium, Dubnica nad Váhom

Členovia komisie: Mgr. Alena Pašková, Obchodná akadémia, Trenčín
Mgr. Dagmar Strmeňová, Gymnázium, Handlová

Výborné podmienky pre priebeh súťaže zabezpečili riaditeľka Gymnázia J. Jesenského v Bánovciach nad Bebravou RNDr. Elena Kacvinská a PaedDr. Magdaléna Dobiášová.

Financovanie KK OLP

Obed pre súťažiacich, pedagogický sprievod a členov komisií, ceny pre víťazov, knihy a diplomy boli hradené z prostriedkov KCVČ v Trenčíne. Cestovné pre súťažiacich a pedagogický sprievod hradila vysielaajúca organizácia.

Hodnotenie materiálov pre súťaž

Testy boli kvalitné, podľa súťažiacich na primeranej úrovni. Neboli žiadne zásadné problémy alebo spory v súvislosti s hodnotením.

doc. PhDr. Olga Bočáková, PhD.
predseda krajskej komisie OLP

Krajské kolo v Trnavskom kraji

Zodpovedná osoba: Mgr. Mária Juristová
Organizátor - inštitúcia: KŠÚ Trnava
Organizátor - osoba: PhDr. Erika Ozimovová
Miesto konania súťaže: Gymnázium, Hlohovec
Dátum konania súťaže: 4. februára 2009
Počet súťažiacich v krajskom kole: 36 (40 prihlásených)
Počet škôl, ktoré sa súťaže zúčastnili: 21
Počet súťažiacich v školských kolách: 372

Do celoštátneho kola postúpili

Por. č.	Priezvisko a meno	Škola
1.	Alžbeta Rosinová	Gymnázium Jána Hollého, Trnava
2.	Martin Kováč	Gymnázium, Hlohovec
3.	Ludovít Petržala	Gymnázium F. V. Sasinka, Skalica
4.	Juraj Šeliga	Gymnázium Jana Bosca, Šaštín-Stráže
5.	Simona Marschalová	Obchodná akadémia, Veľký Meder
6.	Ivana Lelkesová	Gymnázium M. R. Štefánika, Šamorín
7.	Tomáš Šturdík	Športové gymnázium Jozefa Herdu, Trnava
8.	Tatiana Čaplová	Športové gymnázium Jozefa Herdu, Trnava

Organizácia KK OLP

Krajské kolo bolo realizované na Gymnáziu v Hlohovci a organizované podľa pokynov COK OLP. Písomnú časť absolvovali všetci pozvaní. Po oprave a vyhodnotení testov, 19 súťažiacich s najvyšším dosiahnutým počtom bodov (50 bodov a viac), pokračovalo v ústnej časti, v ktorej si žiaci vybrali jednu zo 14 téz a ústne vyjadrovali svoje názory, postoje pred komisiou. Každý člen poroty ohodnotil súťažiaciho počtom bodov od 0 do 25, teda súťažiaci mohol získať celkom 100 bodov. Z dvoch kôl súťažiaci mohol získať 165 bodov. Po rozhodnutí krajskej hodnotiacej komisie v zložení: Mgr. Andrea Olejníková, Mgr. Hana Krčová, Mgr. Simona Mesárošová, Mgr. Zoltán Czémi a Mgr. Peter Chmurčiak, do celoslovenského kola postúpilo 8 súťažiacich. Súťaž prebiehala v príjemnej atmosfére, nevyskytli sa žiadne organizačné ani technické problémy.

Financovanie KK OLP

Certifikáty za účasť, vecné ceny a diplomy pre víťazov, rozmnoženie vedomostných testov pre súťažiacich a ďalšie materiály pre potreby komisie finančne hradil KŠÚ v Trnave. Súťažiacim, odbornej hodnotiacej porote ako aj pedagogickému dozoru bolo podané občerstvenie. Hodnotenie materiálov pre súťaž. Pre tento ročník súťaže boli vypracované nové testy, ktoré súťažiaci aj pedagógovia zhodnotili ako veľmi dobré. Všetci vysoko ocenili vpisovanie správnych odpovedí do odpovedových hárkov, čo výrazne zrýchlilo opravovanie testov a zároveň odstránilo pochybnosti o objektívnosti hodnotenia.

Poznámky a pripomienky

Podakovanie patrí PhDr. Erike Ozimovej z KŠÚ v Trnave a Ing. Gabriele Fajtlovej, riaditeľke Gymnázia v Hlohovci, za organizačnú pomoc a poskytnutie priestorov na súťaž.

Mgr. Mária Juristová
predseda krajskej komisie OLP

Krajské kolo v Žilinskom kraji

Organizátor/inštitúcia: CVČ pri Spojenej škole, Žilina-Bytčica
Zodpovedná osoba - koordinátor: PhDr. Darina Kubíčková
Miesto konania: Spojená škola, Žilina-Bytčica
Dátum konania: 6. februára 2009
Počet účastníkov školských kôl: 657, z toho 425 dievčat
Počet súťažiacich v krajskom kole: 38

Do celoštátneho kola postúpili

Por. č.	Priezvisko a meno	Škola
1.	Hrčková Jana	BASG, Komenského 215, Sučany
2.	Chorvát Michal	Gymnázium, Veľká Okružná 22, Žilina
3.	Madleňák Tomáš	Gymnázium A.B., Mieru 307, Námestovo
4.	Matulová Tatiana	Spojená škola G.M.G., Turčianske Teplice
5.	Cingel Vladimír	Gymnázium Jozefa Lettricha, Martin
6.	Debnárová Barbora	Gymnázium Š. Moyzesa, Ružomberok
7.	Barčík Martin	Stredná odborná škola poľnohospodárska, Predmestská 82, Žilina
8.	Rajnáková Lubica	Obchodná akadémia, Turčianske Teplice

Počet účastníkov krajského kola podľa typu školy:

gymnázium: 20, obchodná akadémia: 7, PESA: 2, odborné školy: 6, spojené školy: 3.

Organizácia krajského kola:

KK OLP sa uskutočnilo na pôde Spojenej školy v Žiline- Bytčici.

Financovanie krajského kola

Financie zabezpečilo CVČ pri Spojenej škole v Žiline-Bytčici.

Hodnotenie materiálov pre súťaž

Neboli žiadne pripomienky. KK OLP prebehlo v tvorivej a súťaživej atmosfére, zúčastnilo sa ho 38 škôl zo Žilinského samosprávneho kraja. Organizácia olympiády bola na veľmi dobrej úrovni, za čo sa chcem osobitne poďakovať Ing. Hodasovi a pani riaditeľke Hmírovej, ktorá nám vyšla maximálne v ústrety. Študenti boli pripravení, veľmi pekne zvládli písomnú i ústnu časť súťaže. Učitelia bez pripomienok pracovali pri hodnotení testov i v komisiách, čím sa vytvorili priaznivé podmienky pre priebeh samotnej súťaže. Materiály sme dostali včas, bez problémov sme s nimi pracovali a boli pripravené brilantne. Školy tento rok súťažili v Žilinskom samosprávnom kraji samostatne, bola to zmena v porovnaní s minulými ročníkmi. Pre študentov, pedagógov i komisie bolo pripravené občerstvenie a obed. KK OLP bolo v centre pozornosti aj televízie Patriot Žilina. Olympiáda bola organizovaná podľa pokynov celoštátnej odbornej komisie OLP.

V Žiline 9.2. 2009

PhDr. Darina Kubíčková

Tézy na ústnu časť krajského kola Olympiády ľudských práv

1. Právna podstata ochrany práv žien, detí a menšín.

V ktorých dokumentoch nachádzame právnu oporu? Všeobecná deklarácia ľudských práv (VDLP). Deklarácia OSN o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie. Odporúčanie o súhlase na uzatvorenie manželstva (1. 11. 1965). Deklarácia práv dieťaťa (20. 11. 1959) a Dohovor o právach dieťaťa – 1989.

2. Právo na život a trest smrti – dokumenty a názory.

VDLP – čl.3. Názory na trest smrti ako rozmeru práva na život. Argumenty za a proti trestu smrti. Riešenie trestu smrti v jednotlivých štátoch sveta (voľný výber). Trest smrti a naše zákonodarstvo.

3. Právo na život a eutanázia.

Čo je eutanázia? Vysvetlite pojmy aktívna a pasívna eutanázia, uveďte argumenty za a proti. Ako sa rieši v niektorých krajinách? Je niekde zákonom schválená? S akými pravidlami? Ako sa rieši tento problém u nás?

4. Právo na život a problém interrupcie.

Uveďte argumenty za a proti. Riešenie v niektorých krajinách, podľa vlastného uváženia. Vlastný názor na tento problém a jeho zdôvodnenie. V ktorých prípadoch by bolo možné pripustiť interrupciu? Ako sa rieši tento problém u nás?

5. Právo a sloboda zhromažďovania, spolčovania a združovania.

VDLP – čl. 20. Do akej skupiny ľudských práv patria tieto práva? Ako sú uplatňované a dodržiavané tieto práva u nás? Čo zabezpečuje a umožňuje ich realizácia občanom? Uveďte základné predpoklady na zvolanie zhromaždenia, založenie združenia či politickej strany. Možno zhromaždenie, občianske združenie, politickú stranu zrušiť, zakázať? Zdôvodnite.

6. Právo na rešpektovanie a ochranu mena, súkromia a rodinného života.

VDLP – čl. 12. V čom má toto právo význam aj pre súčasný život? Ako chápete realizáciu týchto práv? Ako je právne zabezpečená realizácia uvedených práv u nás? Uveďte príklady na nerešpektovanie ochrany mena, súkromia a rodinného života.

7. Sloboda myslenia, svedomia a náboženstva.

VDLP – čl. 18. Čo chápete pod pojmami sloboda myslenia, svedomia a náboženského presvedčenia? Náboženská sloboda u nás v nedávnej minulosti. Uveďte základný právny predpis opravujúci tieto slobody u nás a medzinárodnoprávnu úpravu. Môže byť výkon slobody myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery u nás obmedzený? Možno postihovať za názory? Ak áno alebo nie tak zdôvodnite.

8. Sloboda prejavu a právo na informácie.

VDLP – čl. 19. Porovnajte slobodu prejavu a právo na informácie v totalitných štátoch a v demokratických štátoch, čo chápete pod pojmom cenzúra? Možno slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie zakázať alebo obmedziť? Zdôvodnite. Čo viete o zákone informovanosti.

9. Právo na slobodné voľby.

VDLP – čl. 21. Vysvetlite pojmy všeobecné, rovné, tajné a priame hlasovanie. Aké pravidla platia pre uskutočnenie slobodných volieb? Kto má zaručiť slobodný a objektívny priebeh volieb? Môžu byť voľby aj neslobodné?

10. Diskriminácia, etnické, rasové a iné predsudky a ľudské práva.

VDLP – čl. 1, 2, 7. História a súčasnosť etických, rasových, náboženských predsudkov. Ako sa prejavuje u nás a vo svete rasová, etnická, náboženská a sociálna diskriminácia? Aké sú možné spôsoby jej riešenia?

11. Tolerancia a jej východiská.

Ako chápete pojmy tolerancia – antitolerancia. Vysvetlite stručne spoločenské prejavy netolerancie, ktoré porušujú ľudské práva (rasizmus, antisemitizmus, fašizmus, xenofóbia, vykorisťovanie). Stretli ste sa s niektorými uvedenými prejavmi netolerancie v správaní (diskriminácia, doberanie, zaujatost, obťažovanie, hľadanie obete, znesvätenie, šikanovanie, vylúčenie)? Aké konkrétne symptómy netolerancie ste vy osobne zažili alebo postrehli? Popíšte situáciu, okolnosti a reakciu verejnosti. Viete uviesť príklady prejavov tolerance z vášho okolia?

12. Zločiny proti ľudskosti, vojnové zločiny a ľudské práva.

VDLP – čl. 7, 8. Ktoré zo zločinov proti ľudskosti v histórii aj nedávnej minulosti sú známe ako najdrastickejšie? Možno uplatňovať princíp kolektívnej viny v tejto oblasti?

13. Utečenci a ľudské práva, sloboda pohybu a pobytu.

Medzinárodné dokumenty definujúce význam slova „utečenec“. Konvencia z roku 1951 o statusu utečenca. Vysvetlite v čom je rozdiel medzi utečencami, vojnovými utečencami, odídencami... Sú utečenci u nás zbytočnou „ekonomickou príťažou“? Pred čím ľudia utekajú? Aké sú naše povinnosti k utečencom a prečo?

14. Práva národnostných menšín a etnických skupín.

Národnostné a etnické menšiny sú dnes chránené celým komplexom medzinárodných i vnútroštátnych predpisov. Menujte inštitúcie, ktoré zabezpečujú ochranu práv národnostných menšín. Aké sú základné práva národnostných menšín zakotvené v ústave u nás? Zohľadnite, prečo národnostným menšinám nie je garantované právo na sebaurčenie.

15. Listina základných práv a slobôd v ČSFR z roku 1991.

9. januára 1991 FZ ČSFR prijalo Listinu základných práv a slobôd ako ústavný zákon. Vysvetlite dôvody pre prijatie tohto dokumentu, jeho význam. Ktoré okruhy problémov Listina obsahuje? Ako rieši niektoré najzávažnejšie problémy (trest smrti, interrupcia)? Vztah k medzinárodným dokumentom a našim zákonom?

Prehľad o účasti na OLP

Kraj	Predseda krajskej komisie	Školské kolá	Krajské kolá	Počet škôl
Banskobystrický	Mgr. Štefan Folkman	427	35	32
Bratislavský	Mgr. Zuzana Smetanová	526	34	24
Košický	PhDr. Ján Kobulský	533	42	42
Nitriansky	PhDr. Ivana Semjanová	740	34	34
Prešovský	PhDr. Marián Richter	209	30	26
Trenčiansky	Doc. PhDr. Olga Bočáková PhD.	394	24	24
Trnavský	Mgr. Mária Juristová	372	36	21
Žilinský	PhDr. Darina Kubičková	657	38	38
Spolu		3858	273	241

IV. Celoštátne kolo XI. ročníka OLP

Témy esejí XI. ročníka OLP

Celoštátna odborná komisia Olympiády ľudských práv určila pre XI. ročník stredoškolskej súťaže tieto témy esejí:

- Európsky parlament Informačná kancelária Slovensko**
Pred 20 rokmi ľudia voliť slobodne nemohli, teraz môžu, aj do Európskeho parlamentu, ale budú?
- Nadácia Friedricha Eberta**
Chudoba cti netráfi? (ľudová múdrosť v kontexte ľudských práv)
- Slovenské národné stredisko pre ľudské práva**
Futbal – šport alebo priestor pre manifestáciu nacionalizmu a násillia?
- Podpredseda vlády SR pre menšiny a ľudské práva**
Čo znamená November 1989 pre ľudské práva.

Súťažiaci si zvolili témy tak, ako uvádza podľa jednotlivých krajov nasledujúca tabuľka

Kraj	Téma 1. Pred 20 rokmi ľudia voliť slobodne nemohli, teraz môžu, aj do Európskeho parlamentu, ale budú?	Téma 2. Chudoba cti netráfi? (ľudová múdrosť v kontexte ľudských práv)	Téma 3. Futbal – šport alebo priestor pre manifestáciu nacionalizmu a násillia?	Téma 4. Čo znamená November 1989 pre ľudské práva	Spolu
Banskobystrický	4	1	1	2	8
Bratislavský		2	3	3	8
Košický	2	1	2	3	8
Nitriansky	2	2	2	1	7
Prešovský	1	3	1	3	8
Trenčiansky	2	2	2	2	8
Trnavský	1	1	2	4	8
Žilinský	2	1	3	2	8
Spolu	14	13	16	20	63

Zoznam súťažiacich

P.č.	Meno	Škola
1.	Barčík Martin	Stredná odborná škola poľnohospodárska a služieb na vidieku, Predmestská 82, Žilina
2.	Bryndziar Tomáš	Gymnázium Andreja Vrábla, Mierová 5, Levice
3.	Cehelská Soňa	Obchodná akadémia, Volgogradská 3, Prešov
4.	Cingel Vladimír	Gymnázium J. Lettricha, J. Lettricha, Martin
5.	Čaplová Tatiana	Športové gymnázium J. Herdu, J. Bottu 31, Trnava
6.	Červená Marianna	Gymnázium, Školská 1232/26, Vráble
7.	Čopíková Iveta	Gymnázium, Študentská 4, Snina
8.	Debnárová Barbora	Gymnázium Š. Moyzesa 21, Ružomberok
9.	Dekan Tomáš	Gymnázium J. Kráľa, SNP 3, Zlaté Moravce
10.	Fabian Peter	Pedagogická a sociálna akadémia, Engelsova 3, Levice
11.	Fačkovcová Lenka	Gymnázium J. Hronca, Bratislava
12.	Fodorová Dominika	Gymnázium J. Jesenského, Radlinského 665/2, Bánovce nad Bebravou
13.	Gabajová Dana	1. slovenské literárne gymnázium, Železničná 260, Revúca
14.	Hanes Mikuláš	Gymnázium, Štúrova 849/A, Detva
15.	Hoľková Barbora	Gymnázium J. A. Komenského, Škultétyho 10, Košice
16.	Hrčková Jana	Bilingválne gymnázium Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany
17.	Hudák Pavol	Gymnázium Sv. Moniky, Tarasa Ševčenka 1, Prešov
18.	Hurajová Zdenka	Gymnázium, Bernolákova 37, Šurany
19.	Chorvát Michal	Gymnázium, Velká Okružná 22, Žilina
20.	Chudík Michal	Gymnázium A. Einsteina, Einsteinova 35, Bratislava
21.	Ilavská Anna	Gymnázium L. Štúra, Hronská 3, Zvolen
22.	Junasová Lucia	Gym. Sv. Vincenta de Paul, 17. novembra 1056, Topoľčany
23.	Kissáryová Denisa	Gymnázium M. R. Štefánika 16, Nové Zámky
24.	Knapiková Jana	Obchodná akadémia, Murgašova 94, Poprad
25.	Kollár Martin	Súkromné gymnázium, Dneperská 1, Košice
26.	Kopiarová Lucia	Gymnázium, Komenského 2/1074, Partizánske
27.	Koromház Peter	Gymnázium M. R. Štefánika, Nám. L. Novomeského 4, Košice
28.	Koštek Jakub	Stredná odborná škola zdravotnícka, Lúčna 2, Lučenec
29.	Košúth Leo	Gymnázium P. O. Hviezdoslava, Hviezdoslavova 20, Kežmarok
30.	Kováč Martin	Gymnázium, Komenského 13, Hlohovec
31.	Krajčovič Matej	Gymnázium, Rastislavova 332, Nováky
32.	Kuchárová Dominika	Gymnázium, Pankúchova 6, Bratislava
33.	Lelkesová Ivana	Gymnázium M. R. Štefánika, Slnecná 2, Šamorín
34.	Lendák Juraj	Gymnázium P. J. Šafárika, Rožňava
35.	Madleňák Tomáš	Gymnázium A. Bernoláka, Mieru 307/23, Námestovo
36.	Majtanová Adriana	Gymnázium A. Bernoláka, Lichnerova 69, Senec
37.	Mandulák Martin	Gymnázium, Alejová 1, Košice

38.	Marschalová Simona	Obchodná akadémia, Bratislavská 38, Veľký Meder
39.	Matejovičová Zdenka	Gymnázium Ivana Bellu, Novomeského 15, Handlová
40.	Matulová Tatiana	Spojená škola – Gymnázium M. Galandu, Horné Rakovce 1440/29, Turčianske Teplice
41.	Merjavá Veronika	Gymnázium a 8-ročné gymnázium, Trebišovská 12, Košice
42.	Mišuráková Mária	Obchodná akadémia, Mikszátha 1, Rimavská Sobota
43.	Mišutová Kristína	Gymnázium A. Einsteina, Einsteinova 35, Bratislava
44.	Nasonenko Angelina	Gymnázium, Pankúchova 6, Bratislava
45.	Oláhová Kamila	Spojená škola J. Henischa, Gymnázium, Slovenská 5, Bardejov
46.	Oreničová Iveta	Gymnázium D. Millyho, Komenského 16, Svidník
47.	Petržala Ludovít	Gymnázium F. V. Sasinka, Nám. Slobody 3, Skalica
48.	Rajnáková Ľubica	Obchodná akadémia, Ulica SNP 509/116, Turčianske Teplice
49.	Réveszová Zuzana	Gymnázium, Šrobárova 1, Košice
50.	Rosinová Alžbeta	Gymnázium J. Hollého, Na hlinách 30, Trnava
51.	Sádecká Jana	Gymnázium, Školská 234/ 8, Považská Bystrica
52.	Sasák Peter	Stredná priemyselná škola stavebná a geodetická, Lermontova 1, Košice
53.	Sliačanová Veronika	Gymnázium, D. Tatarku 4666/7, Poprad
54.	Sloboda Radoslav	Obchodná akadémia, Tajovského 25, Banská Bystrica
55.	Smaržová Luba	Gymnázium F. G. Lorcu, Hronská 3, Bratislava
56.	Smolík Rastislav	Katolícke gymnázium Štefana Moyses, Hurbanova 9, Banská Bystrica
57.	Šeliga Juraj	Gymnázium J. Bosca, Kláštorne nám. 1295, Šaštín – Stráže
58.	Šturdík Tomáš	Športové gymnázium J. Herdu, J. Bottu 31, Trnava
59.	Tittelová Andrea	Gymnázium M. R. Štefánika, Športová 41, Nové Mesto nad Váhom
60.	Valkovičová Bianka	Gymnázium F. G. Lorcu, Hronská 3, Bratislava
61.	Vargová Hana	Gymnázium L. Štúra, 1. mája 2, Trenčín
62.	Zacharovský Jakub	Gymnázium A. Sládkoviča, Komenského 18, Banská Bystrica
63.	Žárský Mário	Gymnázium, 1. mája 905, Púchov

Výsledky súťažiach v jednotlivých porotách

Porota č. 1

Predseda: Prof. PhDr. Miroslav Kusý, PhD.
Členovia: PhDr. Ďurajková Daniela
PhDr. Chovanec Ján
Mariánec Peter
PhDr. Kotvanová Alena
PhDr. Richter Marián

P.č.	Priezvisko	Meno	Škola
1.	Lelkesová	Ivana	Gymnázium M. R. Štefánika, Slnecná 2, Šamorín
2.	Merjavá	Veronika	Gymnázium a 8-ročné gymnázium, Trebišovská 12, Košice
3.	Hanes	Mikuláš	Gymnázium, Štúrova 849/A, Detva
4.	Marschalová	Simona	Obchodná akadémia, Bratislavská 38, Veľký Meder
5.	Knapiková	Jana	Obchodná akadémia, Murgašova 94, Poprad
6.	Koštek	Jakub	Stredná odborná škola zdravotnícka, Lúčna 2, Lučenec
7.	Majtanová	Adriana	Gymnázium A. Bernoláka, Lichnerova 69, Senec
8.	Gabajová	Dana	1. slovenské literárne gymnázium, Železničná 260, Revúca
9.	Debnárová	Barbora	Gymnázium, Š. Moyzesa 21, Ružomberok
10.	Čopíková	Iveta	Gymnázium, Študentská 4, Snina
11.	Zacharovský	Jakub	Gymnázium A. Sládkoviča, Komenského 18, Banská Bystrica
12.	Oreničová	Iveta	Gymnázium D. Millyho, Komenského 16, Svidník
13.	Cingel	Vladimír	Gymnázium J. Lettricha, J. Lettricha, Martin
14.	Fabian	Peter	Pedagogická a sociálna akadémia, Engelsova 3, Levice
15.	Sloboda	Radoslav	Obchodná akadémia, Tajovského 25, Banská Bystrica
16.	Kováč	Martin	Gymnázium, Komenského 13, Hlohovec

Porota č. 2

Predseda: Prof. PhDr. Malíková Ludmila, PhD.
Členovia: Ing. Viliam Figusch, CSc.
Mgr. Smetanová Zuzana
PhDr. Kobulský Ján
Rochovská Alena, PhD.
PhDr. Šikrová Marta

P.č.	Priezvisko a meno	Škola
1.	Tittelová Andrea	Gymnázium M. R. Štefánika, Športová 41, Nové Mesto nad Váhom
2.	Červená Marianna	Gymnázium, Školská 1232/ 26, Vráble
3.	Nasonenko Angelina	Gymnázium, Pankúchova 6, Bratislava
4.	Koromház Peter	Gymnázium M. R. Štefánika, Nám. L. Novomeského 4, Košice
5.	Mišutová Kristína	Gymnázium A. Einsteina, Einsteinova 35, Bratislava
6.	Chudík Michal	Gymnázium A. Einsteina, Einsteinova 35, Bratislava
7.	Matejovičová Zdenka	Gymnázium Ivana Bellu, Novomeského 15, Handlová
8.	Junasová Lucia	Gymnázium Sv. Vincenta de Paul, 17. novembra 1056, Topoľčany
9.	Oláhová Kamila	Spojená škola J. Henischa, Gymnázium, Slovenská 5, Bardejov
10.	Cehelská Soňa	Obchodná akadémia, Volgogradská 3, Prešov
11.	Petržala Ludovít	Gymnázium F. V. Sasinka, Nám. Slobody 3, Skalica
12.	Smolík Rastislav	Katolícke gymnázium Š. Moyses, Hurbanova 9, Banská Bystrica
13.	Žárský Mário	Gymnázium, 1. mája 905, Púchov
14.	Hurajová Zdenka	Gymnázium, Bernolákova 37, Šurany
15.	Smaržová Luba	Gymnázium F. G. Lorcu, Hronská 3, Bratislava
16.	Hudák Pavol	Gymnázium Sv. Moniky, Tarasa Ševčenka 1, Prešov

Porota č. 3

Predseda: Doc. PhDr. Miháliková Silvia, PhD.

Členovia: Mgr. Gál Jozef
Mgr. Müncherová Linda
PhDr. Kubičková Darina
Mgr. Folkman Štefan
Prof. Rumen Valchev

P.č.	Priezvisko a meno	Škola
1.	Fodorová Dominika	Gymnázium J. Jesenského, Radlinského 665/2, Bánovce nad Bebravou
2.	Valkovičová Bianka	Gymnázium F. G. Lorcu, Hronská 3, Bratislava
3.	Kopiarová Lucia	Gymnázium, Komenského 2/1074, Partizánske
4.	Lendák Juraj	Gymnázium P. J. Šafárika, Rožňava
5.	Fačkovcová Lenka	Gymnázium J. Hronca, Bratislava
6.	Mišuráková Mária	Obchodná akadémia, Mikszátha 1, Rimavská Sobota
7.	Košúth Leo	Gymnázium P. O. Hviezdoslava, Hviezdoslavova 20, Kežmarok
8.	Sasák Peter	Stredná priemyselná škola stavebná a geodetická, Lermontova 1, Košice
9.	Sádecká Jana	Gymnázium, Školská 234/ 8, Považská Bystrica
10.	Rajnáková Lubica	Obchodná akadémia, Ulica SNP 509/116, Turčianske Teplice
11.	Madleňák Tomáš	Gymnázium A. Bernoláka, Mieru 307/23, Námestovo
12.	Kuchárová Dominika	Gymnázium, Pankúchova 6, Bratislava
13.	Šeliga Juraj	Gymnázium J. Bosca, Kláštorne nám. 1295, Šaštín – Stráže
14.	Vargová Hana	Gymnázium L. Štúra, 1. mája 2, Trenčín
15.	Kollár Martin	Súkromné gymnázium, Dneperská 1, Košice

Porota č. 4

Predseda: PhDr. Horná Dagmar, PhD.

Členovia: Mgr. Semjanová Ivana
Mgr. Juristová Mária
PhDr. Petöcz Kálmán
Mgr. Mazíniová Janette

P.č.	Priezvisko a meno	Škola
1.	Bryndziar Tomáš	Gymnázium Andreja Vrábla, Mierová 5, Levice
2.	Dekan Tomáš	Gymnázium J. Kráľa, SNP 3, Zlaté Moravce
3.	Krajčovič Matej	Gymnázium, Rastislavova 332, Nováky
4.	Matulová Tatiana	Spojená škola - Gymnázium M. Galandu, Horné Rakovce 1440/29, Turčianske Teplice
5.	Rosinová Alžbeta	Gymnázium J. Hollého, Na hlinách 30, Trnava
6.	Kissáryová Denisa	Gymnázium M. R. Štefánika 16, Nové Zámky
7.	Čaplová Tatiana	Športové gymnázium J. Herdu, J. Bottu 31, Trnava
8.	Ilavská Anna	Gymnázium L. Štúra, Hronská 3, Zvolen
9.	Mandulák Martin	Gymnázium, Alejová 1, Košice
10.	Hrčková Jana	Bilingválne gymnázium M. Hodžu, Komenského 215, Sučany
11.	Holková Barbora	Gymnázium J. A. Komenského, Škultétyho 10, Košice
12.	Sliačanová Veronika	Gymnázium, D. Tatarku 4666/7, Poprad
13.	Šturdík Tomáš	Športové gymnázium J. Herdu, J. Bottu 31, Trnava
14.	Barčík Martin	Stredná odborná škola poľnohospodárska a služieb na vidieku, Predmestská 82, Žilina
15.	Chorvát Michal	Gymnázium, Veľká Okružná 22, Žilina
16.	Réveszová Zuzana	Gymnázium, Šrobárova 1, Košice

Veľké finále

Predseda poroty: **Prof. PhDr. Miroslav Kusý, PhD.**
UNESCO kat. UK, Bratislava

Členovia: **Ing. Viliam Figusch, CSc.**
Kancelária Rady Európy, Bratislava

PhDr. Dagmar Horná, PhD.
UNESCO kat. UK, katedra politológie FiF UK, Bratislava

Doc. PhDr. Silvia Miháliková, PhD.
UNESCO kat. UK, Ústav európskych štúdií FSEVUK, Bratislava

Peter Mariánek
Hnutie HUMAN, Bratislava

PhDr. Alena Kotvanová
Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, Bratislava

Ing. Robert Hajšel
Európsky parlament Informačná kancelária SR, Bratislava

Prof. PhDr. Ludmila Malíková, PhD.
UNESCO kat. UK, Bratislava

Mgr. Janette Mazíniová
IUVENTA, Bratislava

PhDr. Marta Šikrová
Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity, Bratislava

Prof. Rumen Valchev
UNESCO Bulharsko

Ing. Michael Petráš
Friedrich Ebert Stiftung

Témy vo veľkom finále

1. Prezident – žena?
2. Náš prezident a ľudské práva
3. Aké učebnice pre menšiny?
4. Načo sú nám europoslanci?
5. Slovensko bez bariér – práva ľudí so zdravotným postihnutím
6. Prípad Fritzl – poučenie pre Slovensko?
7. Mám 16 – chcem voliť?
8. Ohýbaj ma mamko, pokiaľ som ja Janko.
9. Riešenie súčasnej krízy: najprv Slovensko, potom Európa?
10. Verejný činiteľ ako príklad rešpektovania ľudských práv.
11. Média – strážny pes demokracie?
12. 70. výročie Slovenského štátu – polícia zasahuje.

Výsledková listina veľkého finále

P.č.	Priezvisko a meno	Škola
1.	Hrčková Jana	Bilingválne gymnázium Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany
2.	Valkovičová Bianka	Gymnázium F. G. Lorcu, Hronská 3, Bratislava
3.	Réveszová Zuzana	Gymnázium, Šrobárova 1, Košice
4.	Madleňák Tomáš	Gymnázium A. Bernoláka, Mieru 307/23, Námestovo
5.	Hanes Mikuláš	Gymnázium, Štúrova 849/A, Detva
6.	Šeliga Juraj	Gymnázium J. Bosca, Kláštorne nám. 1295, Šaštín – Stráže
7.	Oláhová Kamila	Spojená škola J. Henischa, Gymnázium, Slovenská 5, Bardejov
8.	Koromház Peter	Gymnázium M. R. Štefánika, Nám. L. Novomeského 4, Košice
9.	Matejovičová Zdenka	Gymnázium Ivana Bellu, Novomeského 15, Handlová
10.	Čaplová Tatiana	Športové gymnázium J. Herdu, J. Bottu 31, Trnava
11.	Merjavá Veronika	Gymnázium a 8-ročné gymnázium, Trebišovská 12, Košice
12.	Kováč Martin	Gymnázium, Komenského 13, Hlohovec

Vítané eseje

1. Európsky parlament Informačná kancelária Slovensko
Pred 20. rokmi ľudia voliť slobodne nemohli, teraz môžu, aj do Európskeho parlamentu, ale budú?
Sliačanová Veronika, Gymnázium, D. Tatarku, Poprad
2. Nadácia Friedricha Eberta
Chudoba ctí netratí? (ľudová múdrosť v kontexte ľudských práv)
Čaplová Tatiana, Športové gymnázium J. Herdu, Trnava
3. Slovenské národné stredisko pre ľudské práva
Futbal – šport alebo priestor pre manifestáciu nacionalizmu a násilia?
1. Sasák Peter, Stredná priemyselná škola stavebná a geodetická, Košice
2. Madleňák Tomáš, Gymnázium A. Bernoláka, Námestovo
3. Debnárová Barbora, Gymnázium Š. Moyzeša, Ružomberok
4. Podpredseda vlády SR pre menšiny a ľudské práva
Čo znamená november 1989 pre ľudské práva?
Oláhová Kamila, Spojená škola J. Henischa, Gymnázium, Bardejov

Odmeny víťazom XI. ročníka OLP

Krátky študijný pobyt v SRN – Kolín n/Rýnom, Frankfurt n/Mohanom, Bonn

1. **Hrčková Jana**, Bilingválne gymnázium Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany
2. **Valkovičová Bianka**, Gymnázium F. G. Lorcu, Hronská 3, Bratislava
3. **Réveszová Zuzana**, Gymnázium, Šrobárova 1, Košice
4. **Madleňák Tomáš**, Gymnázium A. Bernoláka, Mieru 307/23, Námestovo
5. **Hanes Mikuláš**, Gymnázium, Štúrova 849/A, Detva

Týždenný seminár v bulharskom meste Primorsko udelilo UNESCO

6. **Šeliga Juraj**, Gymnázium J. Bosca, Kláštorne nám. 1295, Šaštín – Stráže
7. **Oláhová Kamila**, Spojená škola J. Henischa, Gymnázium, Slovenská 5, Bardejov
8. **Koromház Peter**, Gymnázium M. R. Štefánika, Nám. L. Novomeského 4, Košice
9. **Matejovičová Zdenka**, Gymnázium Ivana Bellu, Novomeského 15, Handlová
10. **Čaplová Tatiana**, Športové gymnázium J. Herdu, J. Bottu 31, Trnava

Spríevodné aktivity celoštátneho kola OLP

24. 3. 2009

Moderovaná diskusia

O červíkoch v hlave... - ISHR a Hnutie HUMAN

Ešte v prvý večer olympiády sa pod výstižným názvom: „O červíkoch v hlave“ skrývala zaujímavá moderovaná diskusia medzi nami-publikom a odborníkmi profesorom Kusým a Dr. Petőczom, ktorú pripravili minuloroční výhercovia Olympiády ľudských práv.

Moderátori zahájili diskusiu prezentáciou minuloročnej výhernej cesty do Nemecka. Najviac ich zaujala návšteva u pána Schwarznera, ktorý bol vyhostený z Bratislavy pre Benešove dekréty. Napriek tejto krivde pán Schwarzner na Bratislavu spomína len a len v dobrom, na Slovensko nezanevrel a naďalej ho dokonca aj navštevuje. Výhercovia navštívili aj Haus der Geschichte, historické múzeum celej nemeckej histórie, kde ich zaujal fakt, ako sa Nemci dokázali vysporiadať so svojou minulosťou. Moderátori poukazujú na naše dejiny a na smutný fakt, že sa s nimi nevieme vysporiadať. Nemci pochopili, že nastala chyba v minulosti, a na rozdiel od nás to vedľa odsúdiť a čeliť tieňom minulosti.

Po zážitkoch z Nemecka prišlo na rad spracovanie vlastnej témy, vlastného problému zo sveta, ktorý si minuloroční súťažiaci vybrali. Páčilo sa mi spracovanie tém. Bolo to zrozumiteľné aj pre mňa, laika. Vybrali si to, čo ich zaujalo, sami si našli problém, sami ho spracovali a sami odprezentovali. Klobúk dole.

Začali rusko-gruzínskym konfliktom, resp. vpádom rusov do južného Osetsku. Prirovnali to ku vpádu spojeneckých vojsk Varšavskej zmluvy na územie ČSSR v roku 1968. Ďalej prešli na problém Ujgurskej menšiny v Číne, kde sa snažia o násilnú premenu Ujgurskej menšiny na poslušných čínskych komunistov. A to tak, že nasťahujú číňanov medzi nich, aby ich percentuálny počet klesol a aby sa asimilovali. Tým sa má vyriešiť problém s menšinou, ktorá sa stane takou malou, že nebude mať akúkoľvek potrebu udržiavať si zdanlivú nezávislosť, keďže už žiadna menšina so zvykmi nebude. Zaoberali sa aj problematikou Baskov v Španielsku, ktorí sa chcú osamostatniť a poukazovali na vzájomné súvislosti medzi týmito tromi prípadmi.

Ich prezentácia, i následná diskusia boli veľmi podnetné. Bolo vidieť, že si danú problematiku svedomito naštudovali, že sa v tom vyznajú. Oboznamovali nás s faktami, ktoré ovládali a mali to veľmi pôsobivo pripravené.

Takáto ich aktivita navyše ukazuje, že pre víťazov Olympiády ľudských práv sa olympiáda nekončí tým, že dostanú diplom ani tým, že idú niekam na výlet, ale že im celá táto skúsenosť naozaj niečo prináša, obohacuje ich a oni sami ostávajú v tejto oblasti aktívni.

(Autor: Adriana Majtánová)

25. 3. 2009
Prezentácia
IUVENTA – Živá knižnica

Workshopy

Informačná kancelária Európskeho parlamentu

Cena A. Sacharova

Lektorka: Zuzana Hruščová

Nadácia Friedricha Eberta

Chudoba na Slovensku

Lektorka: Alena Rochovská

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

Workshop na tému Futbal – šport alebo priestor pre manifestáciu násilia a nacionalizmu pripravilo SNSLP v spolupráci s Jurajom Kissom z o. z. Ľudia proti rasizmu a Sergejom Danilovom z rádia Expres, odborníkom na divácke násilie, ktorí okrem zaujímavých a fundovaných odpovedí zabezpečili pre výhercov súťaže eseje i celkových výhercov zaujímavé ceny – lopty, šiltovky a trička od FIFA a FARE a rôzne upomienkové predmety o. z. Ľudia proti rasizmu.

V. Reportáže a príspevky

Medzinárodný seminár „Výchova k ľudským právam – riešenie konfliktov“, Primorsko 2009

Juraj Šeliga

Sobota, krátko po 19 hodine, sa s hodinovým meškaním z Viedenského letiska vznieslo lietadlo so siedmimi účastníkmi medzinárodného seminára. S nami. Po rýchlom štarte nabralo kurz Burgas.

V Bulharsku nás privítal pekný, teplý večer. Čakala nás ešte krátka cesta autom. A konečne sme sa ocitli vo vytúženom ciele – Primorsku. Hotel s príznačným názvom „Tišina“ sa stal na pár dní našim novým domovom. Vyčerpaný po niekoľkohodinovej ceste, sme sa uložili na odpočinok. Na druhý deň ráno nás už vítal prof. Valchev.

Po výdatných raňajkách sme sa pustili do prvého dňa nášho seminára. Celou témou seminára bolo „Human Rights and Peaceful Conflict Resolution“. Účasť na tomto seminári bola medzinárodná, spolu s nami sa ho zúčastnili mladí, ľudsko-právny aktivisti z Bulharska, Albánska, Ruska.

Bol som veľmi potešený štýlom, ktorým Profesor Valchev viedol prednášky – vždy začal s nejakou skupinovú aktivitou na uvoľnenie, po ktorej pokračoval vo svojej prednáške. Musím sa priznať, že niekedy vydržať štyri hodiny počúvať o medzinárodných problémoch bolo veľmi únavné.

Po prednáške vždy prišla zaslúžená odmena v podobe krásnej bulharskej pláže. Po krátkom odpočinku sme opäť pokračovali v našom seminári, tento krát prácou v tímoch. Po pár hodinách náročnej práce opäť prišiel zaslúžený odpočinok. Skupinovú prácu na medzinárodných konfliktoch sa premenila na skupinovú zábavu.

Každý večer sme chodievali do blízkeho baru kde sme utužovali naše priateľstvá. Po dlhých debatách, nočnom kúpaní v bazéne a iných aktivitách sme vždy unavení padli do postele.

Ráno opäť vysmiaty profesor Valchev, nejaká tá aktivistka na úvod, prednáška, obed, more, skupinovú prácu ... a takto to išlo celý náš pobyt. Sedem dní uplynulo veľmi rýchlo.

A opäť je tu sobota, tento krát krátko po dvadsiatej štvrtej hodine sa naše lietadlo s vyše päť hodinovým meškaním vydalo na cestu domov.

Ak sa pozerám späť na sedem dní v Bulharsku, hodnotím ich veľmi pozitívne. Obohacujúce prednášky, mladí ľudia z rôznych kútov sveta, krásne bulharské počasie, to všetko vo mne zanecháva veľmi príjemné spomienky.

Celý tento malý feedback, by som ukončil parafrázou profesora Valcheva: „Musíme sa snažiť zmeniť náš svet, je to v našich rukách.“

PS: Vďaka našim sprievodcom pánovi Kusému a pánovi Dolníkovi.

Krátky študijný pobyt v SRN – Kolín n/Rýnom, Frankfurt n/Mohanom, Bonn

Mikuláš Hanes

Je veľa rôznych pohľadov, ktoré by som mohol využiť na moje zhodnotenie pobytu v Nemecku. Dlho som rozmýšľal nad tým, ktorý by bol podľa mňa ten najvhodnejší a ktorý by asi najvernejšie priblížil atmosféru, ktorá na tejto ceste panovala. Preto som sa rozhodol, že viac ako samotný program, ktorý bol úplne skvelý, opíšem pocity, ktoré vo mne ostali aj s dostatočným odstupom času.

Pôvodne som chcel písať hneď ako prídem domov a trochu sa vyspím. To som aj urobil, no s výsledkom som nebol spokojný. Chýbal mu nadhľad a až príliš z neho sršala eufória, ktorá by bola pre všetkých nezainteresovaných asi dosť nepochopiteľná. Teraz, s odstupom niekoľkých

týždňov, môžem s triezvou hlavou zhodnotiť, že tieto dni patrili k tým najlepším v mojom živote. Najprv som netušil, čo presne môžem očakávať. Miešali sa vo mne rôzne pocity. Hlavne som sa veľmi tešil, že zažijem niečo nové a stretnem sa s ľuďmi „mojej krvnej skupiny“. Pobyt v Nemecku bol totižto pre mňa veľkým lákadlom už pri prihlasovaní do Olympiády ľudských práv. A čím som sa o tejto odmene pre najlepších dozvedal viac (čomu bezpochyby prispela aj beseda s minuloročnými účastníkmi), tým viac som chcel vyhrať. Čo ma vlastne bude za ten necelý týždeň čakať som však netušil. Prvé náznaky som vyčítal z e-mailu, ktorý som dostal od pána Mariánka a Maťa Smoradu. Bol som príjemne prekvapený jeho nekonvenčnosťou a štýlom, čo v konečnom dôsledku spôsobilo úplné preváženie pozitívnych emócií nad strachom. Necestoval som už teda do Bratislavy s malou dušičkou a veľmi som sa tešil z možnosti vypadnúť zo Slovenska na niekoľko dní.

Všetky aktivity, ktoré pre nás organizátori tejto cesty pripravili, boli úžasné (cesta je označenie dosť nezvyčajné, no slová výlet a pobyt či nebudal dovolenka podľa mňa dehonestujú náš zážitok). Touto cestou by som im chcel vrelo poďakovať za ich ochotu, čas a vôbec za to, že tu pre nás boli a dali nám túto možnosť-možno to ešte párkrát spomeniem, no nebude to nedostatkom mojej fantázie, ale skôr prejavom vďaky úžasným ľuďom. Či to už bola prehliadka Bratislavy, ktorá bola vďaka Paľovi nezabudnuteľná, návšteva koncertu Collegia Musicum, návšteva u pána a pani Schwanzerovcov, prehliadka krásnych nemeckých miest, akými Kolín nad Rýnom, Frankfurt nad Mohanom a Bonn bezpochyby sú, návšteva v centrále IGFM, v Múzeu nemeckej histórie alebo nespočetné rozhovory, ktoré boli pre mňa ako balzam na dušu. Takisto nesmiem zabudnúť na večery v reštauráciách, ktoré boli pekným vyvrcholením každého dňa. Pre mňa bolo týchto päť dní akoby vytrhnutých z môjho Slnecného štátu. Moja vlastná utópia, ktorá pre mňa úplne splňala všetky predpoklady ideálnej výučby mladých ľudí. Medzi nami všetkými totiž panovala otvorenosť, ktorú človek v mojom veku zažíva len sporadicky. Pán Mariánek sa k nám správal ako k seberoyným, čo povzbudzovalo náš hlad po poznatkoch a zážitkoch, ktoré sme nemali možnosť získať. Spolu s Matejom nám vytvorili akési podhubie, ktoré nás malo nabádať k našej vlastnej aktivite a iniciatíve. To sa aj stalo, hoci nie u každého rovnako. To je pochopiteľné, stretli sme sa predsa rôzni ľudia. Hoci sú je pre mňa presadzovanie a dodržiavanie ľudských práv prirodzené, nikdy som sa nejak konkrétno v tejto oblasti neangažoval. Preto bolo pre mňa veľkým prínosom byť v spoločnosti ľudí, ktorí majú potrebný zápal a odvahu pre tieto veci. Mal som možnosť veľa sa od nich naučiť a chcel by som im touto cestou poďakovať za to, že som mal možnosť byť v ich spoločnosti. Pre mňa, ako človeka so širokým spektrom záujmov, to bola veľmi dobrá skúsenosť. Je jasné, že keď sa stretne takáto partia super ľudí (dúfam, že je to z mojich predchádzajúcich slov dostatočne samozrejmé), o zába-vu je postarané. Tá nás asi tak ako neskôr únava sprevádzala celým pobytom. K nej nepochybne veľkou mierou prispel aj náš pán šofér nazývaný Šofi, ktorý nám zaručil nielen bezpečnosť a komfort z jazdy, ale aj veľa zábavy a zaujímavých názorov a život-ných postojov. Takisto nesmiem zabudnúť na možnosť precvičiť si naše jazykové znalosti z nemčiny a angličtiny v praxi, ktorú som ja osobne vnímal ako veľký benefit - nie každý má predsa možnosť cestovať do zahraničia. No a v neposlednom rade to bola „tajuplná“ nočná Spätná väzba, o ktorej nejdem písať veľa (keby tak urobil niekto predomnou, pokazil by mi neskorší efekt), no bola jedinečnou formou psychohygieny, ktorá je bezpochyby v mojom veku dôležitá a predsa tak ojedinelá.

Chcel by som preto poďakovať všetkým, čo mali s touto cestou aspoň niečo spoločné (tým myslím aj recepčných v hoteli a ubytovni - aj keď oni si to asi neprečítajú), hlavne však páňovi Mariánkovi a Maťovi, bez ktorých by táto cesta nebola možná. Sú to ľudia, ktorí robia tento super projekt preto, aby ľudia ako ja mohli zažiť niečo neobyčajné a keď už majú raz v sebe nejaký ten potenciál (čo dokázali na OLP), nech ho aspoň z časti využijú pre dobro nás všetkých.

Ďakujem. Miki

VI. Vyhlasovateľ, organizátori, spolupracujúce organizácie a inštitúcie

Vyhlasovateľ

Ministerstvo školstva Slovenskej republiky

Vyhlasovateľom Olympiády ľudských práv je Ministerstvo školstva SR, ktoré je vyhlasovateľom všetkých predmetových olympiád a postupových súťaží v SR. Predmetové olympiády a postupové súťaže sú jednou z foriem práce s talentovanou mládežou na Slovensku. Aj napriek tomu, že sa považujú za integrálnu súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu, sú organizované ako dobrovoľná, záujmová činnosť žiakov základných a stredných škôl. Realizácia celého systému súťaží má viacero úrovní riadenia a organizačného zabezpečenia.

Organizátori

IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

- Príspevková organizácia Ministerstva školstva SR
- Poskytuje vzdelávacie, metodické a informačné aktivity pre rôzne cieľové skupiny
- Plní úlohy vyplývajúce zo základných materiálov štátnej politiky voči deťom a mládeži
- Koordinuje a organizuje aktivity na podporu a rozvoj výskumu v oblasti mládeže
- Administruje grantové programy Ministerstva školstva (ADAM) a Európskej únie (Mládež v akcii)
- Pôsobí v oblasti podpory práce s talentovanou mládežou (olympiády a predmetové súťaže)
- Je sídlom Eurodesku – Európska informačná sieť pre mládež a mládežníckych pracovníkov

Poskytuje informácie:

- mobilite mládeže a možnostiach jej podpory,
 - podpore talentovanej mládeže,
- štúdiu, práci, voľnom čase pre mládež a mládežníckych pracovníkov,
 - participácií mladých ľudí,
 - platnej legislatívy,
 - dobrovoľníctve mladých ľudí,
- vzdelávaní v oblasti ľudských práv,
 - o výskume mládeže,
- práci s mládežou a možnostiach jej podpory.

Kontakt:

IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže
 Búdková 2
 811 04 Bratislava 1
 Tel.: 02/59296 112
 Fax: 02/59296 123
 e-mail: iuventa@iuventa.sk
 www.iuventa.sk, www.olympiady.sk

KOMPAS – MANUÁL VÝCHOVY A VZDELÁVANIA MLÁDEŽE K LUDSKÝM PRÁVAM

KOMPAS autori venujú všetkým ľuďom, ktorým sa práca s mládežou stala poslaním, profesiou či koníčkom a chcú pomôcť mladým ľuďom v ich hľadaní. Pre mnohých z nich sa určite stane inšpirujúcim prameňom informácií, námetov, hier a kreatívnych cvičení využívajúcich prirodzenú hravosť a súťaživosť mladých ľudí a skúseným sprievodcom na spoločnej ceste za poznaním problematiky ľudských práv, rovnosti, tolerance, demokracie a občianstva.

Existuje mnoho rôznych spôsobov, ako možno ľudské práva vyučovať aj ako sa o nich možno učiť. Možno pracujete s mládežou, možno ste školiteľom, učiteľom alebo tútorom vo vzdelávaní dospelých, moderátorom workshopov, členom cirkevnej debatnej skupiny alebo ste jednoducho mladým človekom, ktorý sa zaujíma o ľudské práva. V tom prípade si KOMPAS určite pozrite. Je to príručka, ktorá ponúka nielen konkrétne aktivity pre výchovu v oblasti ľudských práv, ale je zároveň súhrnom teórie a podporných materiálov v tejto oblasti. V príručke je dostatok materiálu, aby ste mohli začať pracovať s výchovou mladých ľudí k ľudským právam.

Čo nájdete v KOMPASE?

Autorský tím dostal za úlohu pripraviť čo najkompletnejší a najobsažnejší text, aby v príručke každý našiel to, čo ho zaujíma a čo potrebuje pre svoju prácu. Príručka je spracovaná tak, aby:

- užívateľia nemuseli čítať celú príručku a boli schopní viesť ktorúkoľvek aktivitu bez toho, aby museli čítať časti, ktoré priamo nesúvisia s ich prostredím či situáciou;
- obsahovala aspoň základné doplňujúce informácie pre tých, ktorí sa pri niektorej z tém necítia sebaisto (KOMPAS by im mal stačiť);
- bola predovšetkým praktická a opierala sa o zážitkové aktivity;
- bola atraktívna, odrážala záujmy mladých ľudí v Európe a rozvíjala nielen ich vedomosti a schopnosti, ale aj sociálne zručnosti a postoje;
- sústreďovala sa na hodnoty a sociálne otázky a nielen na formálne práva zakotvené v medzinárodných dohovoroch;
- bola použiteľná vo formálnom aj neformálnom vzdelávaní;
- ponechala doplňujúce informácie naozaj len ako doplnok a nedávala ich do popredia, aby sa užívateľia dostali čo najrýchlejšie k aktivitám, a pritom si boli vedomí, že v prípade potreby ich majú k dispozícii.

KOMPAS má nasledovnú štruktúru:

1. kapitola zoznamuje čitateľa s tým, čo rozumieme pod pojmom výchova a vzdelávanie k ľudským právam. Mala by ho motivovať, inšpirovať a vysvetliť mu, ako možno KOMPAS a jeho vzdelávacie prístupy využiť čo najlepšie.

2. kapitola prináša 49 aktivít na rôznych stupňoch náročnosti, ktoré pokrývajú rôzne témy a venujú sa rôznym typom práv.

3. kapitola obsahuje námety a tipy pre tých, ktorí sa chcú aktívnejšie podieľať na presadzovaní ľudských práv.

4. kapitola poskytuje základné informácie o ľudských právach, medzinárodných normách a dokumentoch.

5. kapitola prináša doplňujúce informácie k jednotlivým témam.

Prílohy obsahujú základné informácie o právnych dokumentoch, pretože ľudské práva s nimi úzko súvisia.

Viac informácií o KOMPASE nájdete na stránke www.iuventa.sk. KOMPAS si môžete objednať na e-mailovej adrese: kompas@iuventa.sk. Vašu objednávku spracujeme a KOMPAS pošleme poštou na dobierku.

Cena jedného kusu v tlačenej forme je 10,00 Eur a v elektronickej forme na CD-R 5,00 Eur.

K cenám je účtované poštovné podľa sadzovníka Slovenskej pošty.

COMPASITO – MANUAL ON HUMAN RIGHTS EDUCATION FOR CHILDREN

Compasito vydala Rada Európy ako manuál pre prácu s deťmi vo veku 7 – 13 rokov v oblasti ľudských práv. Manuál obsahuje 42 praktických aktivít pre výchovu k ľudským právam a ponúka tipy ako využiť publikáciu vo formálnom i neformálnom vzdelávaní.

Compasito je voľne dostupné zatiaľ len v anglickom jazyku na stránke Rady Európy: <http://eycb.coe.int/compasito>

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

Stredisko je nezávislou právnickou osobou, ktorej úlohou je komplexné pôsobenie v oblasti ľudských práv a základných slobôd, práv dieťaťa a zásady rovnakého zaobchádzania. Svoju činnosť sústreďuje okrem iných dôležitých zo zákona vyplývajúcich úloh aj na vzdelávacie a informačné aktivity. SNSLP tak ako po minulé roky aj teraz finančne prispelo na tlač informačných plagátov a Kroniky OLP, pripravilo ceny pre víťazov a bolo takisto tradične vyhlasovateľom jednej z tém súťažných esejí.

Cena Slovenského národného strediska pre ľudské práva

Týždňovej stáže v Slovenskom národnom stredisku pre ľudské práva sa tento rok zúčastnila Bianka Valkovičová, ktorá sa skončila na 2. mieste XI. ročníka Olympiády ľudských práv a zároveň bola autorkou eseje na tému: „Futbal – šport alebo priestor pre manifestáciu násilia a nacionalizmu“, ktorej vyhlasovateľom a hodnotiteľom bolo v rámci XI. ročníka Olympiády ľudských práv Slovenské národné stredisko pre ľudské práva. Bianka sa počas týždňa 15. – 23. 6. 2009 mala možnosť oboznámiť s činnosťou a aktivitami jednotlivých sekcií organizácie, knižnicou strediska, ako aj s činnosťou Amnesty International, Sekcie ľudských práv a menším Úradu vlády SR a OZ Ľudia proti rasizmu. Zúčastnila sa multimediálneho podujatia v rámci projektu Multikultúrt art – spoznaj kultúru menšín.

Bianka Valkovičová o stáži

Hlavným a asi aj najdôležitejším zážitkom, ktorý som z tejto stáže mala, bol zmysel. Áno, pociť, že to, čo sa snažím robiť a čo pracovníci mimovládok robia už niekoľko rokov, má svoj zmysel. Že aktivita nakoniec niekde nájde svoju odozvu, menšiu alebo väčšiu. Pobyt v Stredisku mi dal veľkú chuť a entuziazmus, ktorý som už strácala na ceste za presadzovaním ľudských práv (nielen) v spoločnosti. Možnosť navštíviť a spoznať prácu Sekcie ľudských práv a menším Úradu vlády SR, Amnesty International, Ľudí proti rasizmu, SNSLP a podujatie Multikultúr ART organizované študentmi bola skvelá. Konečne som pochopila systém, akým tieto inštitúcie fungujú, čo skutočne, hmatateľne môžu zmeniť a aký dopad má ich konanie na situáciu ľudských práv. Okrem toho ma ohúrila aj skvelá knižnica, kde som si mohla čítať a listovať publikácie od tých najznámejších, až po tie najmenej čítané. A pretože by ľudské práva nemali byť len prázdne slová a ošúchané frázy, ešte raz ďakujem Stredisku za túto šancu spoznať realitu z prvej ruky.

Ochrana detí pred telesnými trestami

Na desiatom ročníku Olympiády ľudských práv ste mali možnosť vidieť a získať plagáty s obrázkami, ktoré na tento vážny problém reagujú humorným spôsobom. Dúfame, že mali úspech a presvedčili o absurdnosti toho, že deti alebo ktokoľvek iný sa môže niečomu priučiť, keď okúsi poníženie bitky. Veríme, že sme otvorili aj možnosti pre diskusie na túto tému v školách i v rodinách.

V roku 2008 spustila Rada Európy celoeurópsku iniciatívu proti všetkým telesným trestom na deťoch. V súčasnosti už 18 zo 47 členských štátov postavilo bitie detí mimo zákon, či už sú to ľahké facky alebo násilností končiace poranenie dieťaťa. Iniciatíva sa však zameriava na všetkých 47 štátov a sleduje:

1. úplný zákaz v krajinách, kde bitie detí je ešte legálne,
2. rozvoj stratégií pozitívneho rodičovstva, poskytovania poradenstva a informácií rodičom a lepšiu ochranu detí,
3. zvyšovanie informovanosti o právach detí.

Disciplína vynucovaná telesnými trestami je negatívna a spolieha sa na strach, aby dosiahla svoj cieľ. Pozitívna disciplína sa dosahuje dialógom a atmosférou vzájomného rešpektovania a môžu ju sprevádzať nenásilné tresty. Naším cieľom nie je, aby sa rodičia cítili previnilo. Väčšina z nás dospelých dostávala facky a po zadku, keď sme boli deti a aj sa uchýliť prinajmenšom občas k tomu istému voči svojim deťom. Rodičia väčšinou telesne trestajú deti v atmosfére vlastnej nervozity a napätia. Spoločnosť sa však vyvíja a prišiel čas spraviť krok dopredu a zbaviť sa tohto neblahého dedičstva.

Viliam Figusch
Rada Európy

www.radaeuropey.sk www.coe.sk www.coe.int

Informačná kancelária Európskeho parlamentu na Slovensku

Cieľom a poslaním Informačnej kancelárie Európskeho parlamentu na Slovensku je priblížiť slovenským občanom históriu, štruktúru a činnosť Európskeho parlamentu a predstaviť im poslancov Európskeho parlamentu, ktorí sú ich priamo volenými zástupcami. Oboznamuje občanov s rozhodnutiami Európskeho parlamentu a s vplyvom týchto rozhodnutí na každodenný život.

K hlavným aktivitám Informačnej kancelárie Európskeho parlamentu na Slovensku patrí organizovanie rôznorodých seminárov, konferencií a výstav, udržiavanie kontaktov s odbornou verejnosťou, novinármi a médiami, predstaviteľmi politického i spoločenského života na Slovensku. Zároveň vydáva a rozširuje informačné materiály o dianí v EP a Európskej únii vôbec a novinky o práci Európskeho parlamentu a EU prináša na svojej internetovej stránke www.europskyparlament.sk.

Rok 2009 sa pre Európsky parlament niesol v duchu priamych všeobecných volieb, v ktorých si občania členských štátov EU vyberajú každých 5 rokov svojich zástupcov v Európskom parlamente. Zároveň bol rok 2009 aj rokom pripomenutia si 20. výročia demokratických zmien v strednej

a východnej Európe. Aj témou eseje, ktorú garantovala v rámci Olympiády ľudských práv: „Pred 20 rokmi ľudia voľiť slobodne nemohli, teraz môžu, aj do Európskeho parlamentu, ale budú?“, sa Informačná kancelária snažila poukázať na dôležitosť účasti na slobodných voľbách pri tvorbe politiky v zastupiteľskej demokracii. Vo svojich esejach mladí ľudia vyjadrili svoje názory pre aj proti, svoje výhrady alebo návrhy. Pre Informačnú kanceláriu bola možnosť výmeny názorov s mladými ľuďmi počas dvoch workshopov konaných počas finále OLP na tému Sacharovovej ceny udeľovanej Európskym parlamentom za slobodu myslenia a na tému volieb do EP cennou príležitosťou na diskusiu.

Kontakt:

Informačná kancelária Európskeho parlamentu na Slovensku
Palisády 29, 811 06 Bratislava
Tel.: + 421/2/59 20 32 97, fax: + 421/2/54 64 80 13
E-mail: epbratislava@europarl.europa.eu
Internet: www.europskyparlament.sk

Občianske združenie OLYMP

Občianske združenie OLYMP je nezávislá mimovládna organizácia, ktorej poslaním je rozvíjanie právneho vedomia študentov stredných škôl a výchova k ľudským právam. Prostredníctvom vzdelávacích aktivít šíri myšlienky humanizmu, tolerance a demokratických princípov v spoločnosti. Združuje ľudí, ktorí majú snahu o prehĺbovanie právneho vedomia študentov a odstraňovanie rasistických, xenofóbnych a antisemitických prejavov správania.

Hlavné aktivity:

Olympiáda ľudských práv
Vzdelávacie aktivity študentov stredných škôl v oblasti ľudských práv
Osvetová činnosť
Vzdelávanie učiteľov v oblasti ľudských práv a etiky
Publikačná činnosť

Kontakt:

OLYMP občianske združenie
Štefánikova 19, 031 01 Liptovský Mikuláš
e-mail: dolnik@olp.sk
<http://www.olp.sk>

Slovenská Komisia pre UNESCO

Slovenská komisia pre UNESCO (ďalej len SK UNESCO) je poradným orgánom vlády, ktorého úlohou je podporovať a rozvíjať aktivity programov UNESCO v oblasti výchovy a vzdelávania, kultúry, vedy, životného prostredia, informatiky a za týmto účelom získavať a zapájať do spolupráce na jednotlivých projektoch odborníkov rôznych organizácií, inštitúcií a oddelení príslušných ministerstiev a jednotlivcov.

Podľa štatútu, ktorý schválila vláda SR v roku 1993 je SK UNESCO právnickou osobou a „pôsobí ako medzičlánok medzi sekretariátom UNESCO v Paríži a národnými orgánmi a inštitúciami“. Komisia zabezpečuje realizáciu aktivít UNESCO v SR a koordinuje aktivity v oblasti medzinárodných a medzivládnych programov UNESCO.

V SR sú v súčasnosti aktívne dve sekcie: Sekcia pre kultúru, Sekcia pre výchovu a vzdelávanie a 7 výborov: Medzinárodný hydrologický program, program „Človek a biosféra“, Medzinárodný

geovedný program, Medzinárodný program „Informácie pre všetkých“, program pre riadenie spoločenských premien, Pamät sveta a Slovenský výbor pre bioetiku.

Hlavné úlohy SK UNESCO:

- 1) pôsobí ako poradný orgán vlády a Národnej rady SR vo všetkých záležitostiach týkajúcich sa UNESCO a jeho programu
- 2) zabezpečuje aktívnu účasť SR na príprave, plánovaní, uskutočňovaní a hodnotení programov UNESCO
- 3) informuje širokú verejnosť a inštitúcie o činnosti UNESCO všeobecne, ako aj konkrétne o uskutočňovaných aktivitách
- 4) v styku s vládnymi orgánmi, ministerstvami a rôznymi organizáciami koordinuje činnosť vyplývajúcu zo spolupráce s UNESCO
- 5) pôsobí ako spojovací medziclanok medzi sekretariátom UNESCO v Paríži a národnými orgánmi a inštitúciami
- 6) rozvíja spoluprácu v oblasti vedy, kultúry, výchovy a vzdelávania s ďalšími národnými komisiami
- 7) zabezpečuje navrhovanie vhodných kandidátov do orgánov UNESCO

Základné informácie o UNESCO

Hlavným cieľom Organizácie spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru je rozvoj medzinárodnej spolupráce a porozumenia v oblasti výchovy a vzdelávania, spoločenských a prírodných vied, životného prostredia, kultúry, informácií, komunikácie, informatiky a tým prispievať k upevňovaniu mieru vo svete. Sídlo organizácie je Paríž.

Podrobnejšie informácie nájdete na týchto internetových stránkach: www.unesco.sk a www.unesco.org.

Kontakt:

Slovenská komisia pre UNESCO
Ministerstvo zahraničných vecí SR
SK UNESCO
Hlboká cesta 2, 833 36 Bratislava
Tel: 02/ 5978 - 3614, 3615, fax: 02/ 5978 - 3659
e-mail: unesco@mzv.sk

Slovenská Komisia pre UNESCO Slovenský výbor MOST
Sponzor dofinancovania Kroniky OLP XI.

Kontakt:

Klemensova 19, 813 64 Bratislava

Spolupracujúce organizácie, inštitúcie a partneri

Ministerstvo práce,
sociálnych vecí
a rodiny SR

Sponzori

Hnutie HUMAN Bratislava
Informačná kancelária Rady Európy Bratislava
UNESCO katedra pre výchovu k ľudským právam pri UK Bratislava
Slovenská komisia pre UNESCO
Slovenská komisia pre UNESCO Slovenský výbor MOST
Slovenské národné stredisko pre ľudské práva
Európsky parlament Informačná kancelária na Slovensku
Friedrich Ebert Stiftung
Open Education Centre – Professor Rumen Valchev, Primorsko, Bulharsko

VII. Víťazné eseje

Pred 20 rokmi ľudia voľiť slobodne nemohli, teraz môžu, aj do Európskeho parlamentu, ale budú?

Veronika Sliačanová

Každý sa snaží mať všetko. Často aj veci, ktoré nepotrebuje. Z médií denne počúvame reklamné slogany, ktoré nás nabádajú byť dokonalými. V kníhkupectve si kupujeme publikácie, ktoré nás učia, ako sa stať bohatými, vplyvnými a populárnymi osobami. Samozrejme aj ja mám sny, ktoré by som chcela raz premeniť na realitu. Časom sa však moje ciele menili, stávali sa dosiahnuteľnejšími. Už nesnívam o smejiúcich sa bábikách ani o výhre miliónov a osobnom šoférovi, ktorý by ma každé ráno vozil do školy. Teraz moje myšlienky blúdia budúcnosťou, chcela by som ísť na vysokú školu, získať červený diplom, nájsť si dobre platenú prácu a kúpiť si pekný byt, či auto. Aj moje činy smerujú do tejto ružovej záhrady. Pred pár mesiacmi som dostala vodičský preukaz, našla som si univerzitu, kde by som mohla študovať architektúru a každý druhý deň sa učím. No napriek tomu mám pocit, že nežijem naplno. Ako keby som mohla mať viac!

Možno poznáte tú situáciu, keď viete, že máte právo, ale neuplatňujete si ho. Môže to byť právo na informácie, právo na odpočinok alebo právo voľiť. Mať právo sa nespája s povinnosťou uplatniť si ho. Avšak, má z môjho neuplatneného práva úžitok niekto iný? Nie! Dokonca by sa dalo povedať, že sa toto nevyužitie právo postaví proti mne. Ja doplatím na to, že som sa neinformovala, pretože nevedomost' neospravedlňuje. Ja budem unavená, keď si neoddýchnem. A len ja sa budem hnevať na politikov v parlamente, pretože som si ne zvolila iných. Naozaj to chcem? Samozrejme, že nie! Bude ma prenasledovať fakt, že som to mohla zmeniť.

Naši predkovia storočia bojovali za svoje práva a len vďaka nim je naša spoločnosť na veľmi vyspelom vývojovom stupni. Trvalo celé tisícročia kým bolo ženám priznané právo voľiť. Trvalo celé storočia kým sa presadili politici z jednoduchého ľudu. Trvalo celé desaťročia ešte aj v 20. storočí pokiaľ sa stali voľby priame, rovné, všeobecné a hlavne tajné. Áno, ešte aj pred dvadsiatimi rokmi boli občania pri voľbách kontrolovaní a nemohli si slobodne vybrať svojho kandidáta. V ČSSR, za vlády jednej strany boli občania pod neustálou kontrolou vládnucej garnitúry prostredníctvom známej Štátnej bezpečnostnej služby. V tejto dobe bolo nebezpečné mať iný názor ako vláda a ešte nebezpečnejšie bolo svoj názor prezentovať, prípadne konať v zmysle svojho presvedčenia. Avšak toto pochmúrne obdobie je už len minulosťou z ktorej sme sa poučili, tak prečo sa chceme dobrovoľne týchto ťažko vydaných práv „vzdať“? Nebol by to krok späť?

9. januára v roku 1991 prijal federálne zhromaždenie ČSFR Listinu základných práv a slobôd. Tento ústavný zákon zabezpečil podmienky pre rozvíjajúcu sa demokraciu na území Slovenska a to práve vo forme všeobecných, priamych, rovných a tajných volieb, pretože tie sú jedným zo znakov demokratického štátneho zriadenia. Samozrejme nesie zabúdať, že Listina priniesla aj priestor pre pôsobenie rôznych politických strán, ktoré podľa svojho programu zastupujú záujmy občanov a podieľajú sa na riadení štátu. Väčšina obyvateľstva však ešte stále nechápe akú dôležitú úlohu v tejto spoločnosti hrá. Mnohí majú strach prejaviť svoj názor, uplatniť si svoje práva, pretože boli celý život vychovávaní v socialisticko-komunistickom duchu. No dvadsať rokov je dosť dlhý čas, aby sme stihli zaznamenať zmenu, pochopiť nové pravidlá hry a začali podľa nich hrať. Prečo by som nemala využiť možnosť rozhodnúť o svojej budúcnosti a zvoliť si zástupcov, ktorí by obhajovali a presadzovali moje záujmy?

Keď kvietok v prírode nemá vodu a živiny potrebné pre rast, nerastie. Musí čakať kým zaprší, až potom sa bude kvitnúť ďalej. S nami ľuďmi je to presne naopak. Podmienky pre vývoj si vieme zabezpečiť aj sami, ale potom ich nevyužívame a nerastíme. Samozrejme, že nie všetci, ale väčšina ľudstva aj napriek priaznivým podmienkam brzdi rozvoj. Prečo? Prečo sa bojíme zapojiť do riadenia štátu? Z pozície študenta, zatiaľ ekonomicky neaktívneho člena tejto spoločnosti, mám pocit, že nemám právo rozhodovať o riadení štátu alebo iných nadnárodných zoskupení, ako je napríklad Európska únia a ktorej členom sme sa 1. mája 2004 stali aj my. Avšak dovŕšením osemdesiatich rokov si toto

právo môžem uplatniť bez ohľadu na môj osobný prínos spoločnosti. Uplatním si ho však? Záleží len na mojom svedomí, či budem môcť žiť s myšlienkou, že som mohla niečo zmeniť, ale neurobila som to. Doposiaľ som nad touto otázkou nemusela rozmyšľať, ale onedlho sa všetko zmení. Tento rok nás čaká rovno tri voľby. Najskôr prezidentské, potom voľby do Európskeho parlamentu a na jeseň voľby do VÚC. Tento rok dostanem hneď tri šance. Je len na mne ako ich využijem. Marcové voľby do prezidentského kresla budú predstavovať asi najjednoduchšie rozhodnutie. Post prezidenta a jeho úloha je každému občanovi dobre známa a zároveň nie je až také komplikované zvoliť si spomedzi pár kandidátov svojho favorita. Avšak v júni to už nebude také jednoznačné. Jeden z dôvodov môže byť, že Slováci majú pocit, že rozhodnutia zo Štrasburgu a Bruselu sú im veľmi vzdialené a vôbec sa ich netýkajú. No opak je pravdou!

Európsky parlament je nadnárodná inštitúcia zastupujúca záujmy občanov všetkých členských štátov Európskej únie. Pripomienku a prijíma nariadenia navrhnuté Európskou komisiou, ktorá zastupuje záujmy jednotlivých štátov v EÚ. Inštitučný trojuholník uzatvára Európska Rada, ktorá má spolurozhodovacie právo s Európskym parlamentom. Čo to však znamená v praxi? Európska komisia navrhne nové nariadenie, ktoré vychádza z potrieb štátov a toto nariadenie postupuje do EP na odsúhlasenie. Ak ho parlament prijme, prípadne spripomienkuje, ďalším zastávkou v putovaní nariadenia je Európska Rada, ktorá ho musí pre jeho platnosť rovnako ako EP odsúhlasiť. Veľmi dôležité je, že poslanci sa v EP nezoskupujú podľa štátnej ale straneckej príslušnosti a môžu si tak zachovať odstup od vlády v kmeňovom štáte. Každý teda hlasuje podľa vlastného presvedčenia, čím sa v parlamente vytvorí profil politických názorov z ľudu. Tento systém sa mi páči omnoho viac ako náš slovenský parlamentný systém, kde sú poslanci viazaní straneckými programami. Avšak europoslanec musí svoj čas deliť medzi zasadania v Štrasburgu, v Bruseli a potom mu ostáva iba tretina pre kontakt s nami – občanmi. Toto môže byť dôvod, prečo sa nám títo ľudia zdajú vzdialení a pociťujeme k nim zvláštny druh nedôvery. Pretože ich nepoznáme, máme voči nim predsudky a vôbec im nedávame šancu pomôcť nám. Celú túto teóriu by sme mohli položiť jedným škaredým číslom. Na prvých voľbách do EP sa zúčastnilo iba necelých 17% oprávnených voličov. Je to najmenej zo všetkých členských krajín Európskej únie. Za pár mesiacov, v júni, dostaneme druhú šancu dokázať, že nám naša budúcnosť nie je ľahostajná. Využijeme ju? Vždy si hovorím: Keď budem radšej ľutovať to, čo som urobila, ako by ma mrzelo, že som niečo neurobila. A obavy z chýb? Každý robí chyby, veď mylíť sa je ľudské. No je len na každom z nás, či sa z nich poučíme alebo sa popálime aj nabudúce. Samozrejme, že by sme sa nemali do všetkého vrhať neuvážene, pretože medzi odvahou a neopatrnou hlúposťou je krehká hranica, ale nevidím dôvod uzatvárať sa pred novými možnosťami. Odvážni možno nežijú večne, ale zbabelci nežijú vôbec.

Namiesto otázky prečo ísť voliť, by som si skôr ako prvotliči plný optimizmu a viery, že môžem niečo zmeniť, položila otázku, prečo nie? Keďže neexistuje žiadna prekážka, ktorá by mi stála v ceste, rozhodne nezostanem sedieť doma. Druhá vec je, či mi môj entuziazmus vydrží aj do ďalších volieb. Je aj na politikoch, aby mi dokázali, že skutočne zastupujú aj mňa a nielen seba a že som sa rozhodla správne. Sklamanie by mi totiž mohlo odkrojiť z môjho nadšenia a z mojej dôvery voči politike všeobecne. Dať niekomu druhú šancu, býva niekedy veľmi ťažké aj napriek tomu, že si ju zaslúži. No zatiaľ nie je dôvod na žiadny strach, žiadne obavy a už vôbec nie na nejaké predsudky. Dostaneme novú šancu, tak ju využijeme! Prejavme aspoň kúsok nadšenia a záujmu, nie je to až také ťažké. Ako raz povedal J. F. Kennedy, nepýtajme sa, čo môže urobiť štát pre nás, ale pýtajme sa, čo my môžeme urobiť pre neho. Myslím, že je najvyšší čas, vylepšiť si reputáciu a dokázať hlavne sebe, že nám naša budúcnosť nie je ľahostajná. Máme podmienky, tak si zoberme príklad z kvetinky a rozvíjajme sa!

Tým, že budeme úboho sedieť v krčme a hundrať na všetko, na čo si len spomenieme nič nevyriešime. Treba vyjadriť svoj názor vtedy, keď aj niekto počúva. A keďže nie je nič jednoduchšie, ako zvaliť vinu na iných, pozrime sa najskôr do zrkadla. Po kritickom pohľade zistíme, že nie sme dokonali. Áno, nie sme. No to ešte nie je ospravedlnenie za naše činy, konkrétne za tie, ktoré sme neurobili. Chybu môže urobiť každý. Podstatné je vedieť si ju priznať a v budúcnosti sa z nej poučiť a hlavne ju nezopakovať! Druhé šance sa neodmietajú.

19. február 2009

„Chudoba cti netratí?“

Tatiana Čaplová

Predstavte si, že ste matkou malého dieťaťa, ktoré sa ešte len naučilo rozprávať a so záujmom, a hlavne úprimne komentuje všetko, čo sa okolo neho deje. Postavíte sa do radu v nejakom konzumnom supermarkete s poloprázdny košíkom naplneným iba nevyhnutnými potravinami a hygienickými potrebami. Žiadne cukríky, lizanky, či lego pre syna. Ona sa len modlí, aby jej dnešný nákup bola schopná zaplatiť z toho minima, čo má v peňaženke, avšak je rada, že jej dieťa nemusí trpieť hladom ako každý večer 300 000 detí na celom svete. Lenže vašu neposednú radosť zo života, vášho syna, práve zaujala mamička s dieťaťom stojaca pred vami. Oblečená celá v značkovom oblečení, nervózne sa hrajúca s kľúčom od najnovšieho mercedesu, sypúca nadávky na pomalú predavačku. Jej košík tiež nevyzerá ináč, nielen že je plný kvalitného jedla, ale aj hračiek, sladkostí, či detských knížiek. „Mami, mohol by som aj ja mať také červené autíčko?“ „Mrzí ma to zlatičko, ale mamina si teraz také nemôže dovoliť,“ odpovie mu táto chudobná žena, ktorá mu dala život. Avšak nehovorila to s ľútosťou, či ponížením, aj keď na ňu bohatá mamička s opovrhnutím hľadela. „To nie je spravodlivé!“ vyjadruje dieťa bolestivú nespokojnosť. Jeho matka ale vie, že to pochopí, keď bude starší. Takmer prázdny košík, neznačkové potraviny, ani namyslená zákazníčka pred ňou jej vôbec neubrali na cti, vôbec sa nehanbila za svoje slabšie sociálne postavenie, pretože má iné priority. To, že svoje dieťa neodmeňuje hračkami a nezískava si tým jeho pozornosť neznamena, že ho nemiluje viac ako svoj život. To, že nekupuje tie najkvalitnejšie potraviny nevyjadruje jej neochotu dopriať svojmu malému to najlepšie. Ona mu skutočne zaobstarala to najlepšie v rámci svojich možností. Je chudobná slobodná mamička, žije so sociálnych dávok, a aj keď sa úporne snaží si nájsť prácu aspoň na doma, alebo keď je dieťa v škôlke, príležitostí je málo. Opatrovateľku si, bohužiaľ, dovoliť nemôže, žije v prenajatej garsónke a je rada, že svojmu dieťaťu môže darovať aspoň to finančné minimum, ktoré má. A pritom, keď vyjdú von z obchodu, chlapec sa opäť usmieva, lebo možno v najbližšej dobe nebude naháňať postavičky na monitore počítača, ale to neznamena, že nebude šťastný, že nedostane plnohodnotné vzdelanie, že raz nebude schopný vlastným pričinením dosiahnuť viac ako už zabudnutý chlapec v supermarkete. Vyrastá totiž s matkou, ktorá mu vstiepuje iné hodnoty ako je bohatstvo, nadradenosť, arogantnosť a moc, on sa učí vážiť si toleranciu, priateľstvo, lásku, skromnosť, či zodpovednosť. A navyše postupne bohatne oveľa viac, pretože vnútorný blahobyt nie je taký nestabilný ako účty v bankách, a hlavne mu ho nikto nemôže vziať.

Po dopísaní tohto modelového príbehu sa mi však pred očami vynára veľké množstvo otázok. Aké množstvo mamičiek by sa takto dokázalo povzniesť nad svojím postavením? Kolké by to neponížilo pred ich dieťaťom a nenahmulo by im to slzy do očí? Prečo chudoba ubližuje? Prečo sa tvárim, že proti nej všetci bojujeme, keď sa podmienky neustále zhoršujú? Prečo ľudí oberá o česť a vlastnú hrdosť? A berie im ju vôbec?

Chudoba však problémom ako takým neustále zostáva. Obklopuje nás zo všetkých strán, len my ju akosi nevidíme alebo lepšie povedané, nechceme vidieť. Hlavne, že sa každý deň pozeráme v televíznych novinách na analfabetov, podvyživených, diskriminovaných, nezamestnaných... Skúsím to však povedať z pohľadu jednoduchého človeka, zaslepeného a neinformovaného, chudobní nie sú len bezdomovci a Rómovia, koľko ľudí žije od výplaty k výplate, ak majú vôbec šťastie, že sa zamestnajú. V horšom prípade od sociálnej dávky k sociálnej. Prečo sme takto skončili? Prečo si teraz šťastie, úctu, či ľudskú vzájomnosť, ktorú si biedni tak cenia, môžeme kúpiť za peniaze? A čo je vlastne chudoba? Začnem definíciou chudoby, avšak nie tou učebnicovou, ale tou, ktorá vám lepšie pomôže pochopiť tento globálny problém. V ponímaní sveta ľudí rozvinutých krajín je tento stav núdze akýmsi nedostatkom, dôkazom, že človek sa vyskytuje v podmienkach horších ako je priemerná životná úroveň, že kupuje oblečenie v secondhandoch a potraviny so zľavou, či má problém vydržať zo svojho príjmu do konca mesiaca. Ak to však porovnáme s krajinami tretieho sveta, s Afrikou, Áziou, či Latinskou Amerikou, príde mi to priam komické. Čo komické, je to na zaplakanie a myslím, že by sme sa mali nad sebou riadne zamyslieť. Nám chýba nejaký kvalitný olej či maslo, kým oni nemajú čo jesť? My sa kúpeme v pitnej vode a oni pijú znečistenú vodu z najbližšej rieky? My sa sťažujeme, že strávime pol dňa v čakárni u lekára, kým ich zabíjajú u nás domácky vyliečiteľné choroby? Keby sme za tieto ochorenia aspoň nemohli my sami, lenže modernizáciou, rozvojom priemyslu, vedy, techniky, zásahmi

do prírody, či modifikáciou potravín k tomu osobne prispievame.. „Pokiaľ žiješ v súlade s prírodou, nikdy nebudeš chudobný, pokiaľ žiješ podľa mienky ľudí, nikdy nebudeš bohatý.“ (Seneca) A teraz s čistým svedomím sa opýtajte sami seba, koľkým z vás imponuje viac najnovšie Audi a obrovská vila ako priateľstvo s niekým „menej“?! Pokúste sa si priznať: „Ja mám radšej vyššiu vrstvu.“ Nezožiera vás svedomie? Nám sa to možno zdá byť normálne, ale všetko sú to prejavy nevšímavosti, ignorácie, určitého odstupu a popri tom si ani neuvedomujeme, že ide o diskrimináciu, intoleranciu, že porušujeme základné ľudské práva. Prečo núdzni ľudia v Afrike či Ázii nemajú právo na život, aj keď je vo VDLP zakotvené, že všetci máme rovnaké práva bez ohľadu na sociálne postavenie? Prečo sú im teda odopierané? Títo ľudia žijúci v extrémnej chudobe majú príjem nižší ako je 1 USD (0,79 eura) na deň (približne 24 eur mesačne). A teraz si uvedomte, že „obyčajnému“ bezdomovcovi pred kostonom vhodíte do klobúka nejakých 50 centov a ďalší za vami 20 a ďalší... a už si zarobil za pár minút viac ako človek dostáva v nejakej rozvojovej krajine. Okrem toho podľa najnovšieho výskumu mestský človek denne vyhodí do odpadkov potraviny s takým množstvom kalórií, koľko potrebuje chudobný obyvateľ Afriky, aby neumrel od hladu. Skúste si teraz priznať, ktorí, a hlavne koľkí z vás si naložia na tanier viac, ako dokážu zjesť... Je to smutné, čo smutné, nerada to hovorím, ale je to úbohé. A robíme to všetci, aj ja. Pritom malé africké dieťa by vám s najväčšou láskou a úprimnosťou obetovalo úsmev za obyčajnú misku ryže a pitnú vodu. Chudoba nikomu na ľudskosti neuberá, sú to stále ľudia takí istí ako my, a možno stokrát lepší, pretože som si istá, že oni by sa aj s tým málom, čo by dostali, medzi sebou podelili. Ale my sme čestní a spravodliví....určite! Zostala len hlboká ironia.

Vnímame ju najmä teraz, ale svoje počiatky má stovky rokov dozadu. Chudoba. Chudoba nie je len výplodom modernizácie a plynutia vekov, dnes ju nemusíme skúmať len z grafov na internetových stránkach, ale jej podstata sa ukrýva i v historických knihách, či dokumentoch. Väčšina našej minulosti sa odohráva v žobrote. Kolonizácia bola jedným z jej spúšťacích mechanizmov. Všetci títo držiteľia moci, kolonizátori, sa snažili priestorovo expandovať nehladiac na obyvateľov tých ktorých oblastí. (Robíme to aj teraz, stavíme supermarkety, obchodné domy na úkor ornej pôdy, rúbeme lesy, nútime ľudí prijať náš spôsob života a odkláňame ich od tradícií.) No a ľudia strácali svoje domovy, pozemky, postavenie...ich vývoj bol podriadený tým „zhora“, takže sa vlastne ani nekonal. Aj keď neskôr na konci feudalizmu dostali príležitosť na formálne osamostatnenie, nedokázali už fungovať autonómne. Nevraciame sa teda späť? V dnešnej dobe budete ťažko náčelníkovi nejakého afrického kmeňa vykladať, čo je demokracia či kapitalizmus. U nich akoby rozvoj zamrzol, sú nedotknutí podobne ako ich nerastné bohatstvo. Áno, hovorím teraz o Afrike. Najviac ma však mrzí, že tak ako v minulosti boli tieto krajiny závislé od kolonizátorov, teraz sú závislé od rozvinutých krajín, už aj vďaka ich vnútornopolitologickej nestabilite. Chudoba však bola aj pred týmto obdobím, existovala s bohatstvom v opozičnom implikačnom vzťahu už veky vekúce. Či už sa to dozvedáme z Biblie, rozprávok či poznámok z dejepisu. Nemajetní sa objavujú všade tam, kde bohatí mali tvrdé srdcia. Napríklad svätý Pavol vo svojich listoch, ktoré adresoval prvým kresťanským komunitám prízvukoval, že nikto nesmie byť odstránovaný z účasti na plodoch zeme, lebo tieto dobré sú pre všetkých ľudí. O sociálnych rozdieloch hovoria aj rozprávky Pavla Dobšinského, či Boženy Němcovej. Deti majú svojich hrdinov, ktorí neboli zámožní, ale spravodliví, čestní, za pravdu bojujúci. Už len taká Popoluška, či Robin Hood. A tak ďalej. V minulosti sa viac vďaka ochota a schopnosť pracovať. A mohla by som ešte veľa hovoriť o Lutherových reformách, či reformách Jozefa II. Bol to len malý krôčik, ale keď pribudnú ďalšie a ďalšie, svet spozná zmenu. Avšak koľko takýchto skutočných hrdinov nájdeme v skutočnosti? Mňa zo začiatku napadla len Matka Tereza, Ján Pavol II., či spisovateľ Paulo Coelho. O viacerých som nevedela. Naozaj je ich tak málo? Je, aspoň tých úprimných, ktorí nečakali od ich skutkov inú spätnú väzbu ako úsmev, či vďačnosť. Darovali však týmto ľuďom to najcenejšie. Mnohí darovali život. Spomeniem aspoň Matku Terezu, ktorá aj neskôr získala Nobelovu cenu za mier, avšak všetky finančné ocenenia, všetko, čo mala, venovala na pomoc tým, ktorí to potrebovali oveľa viac ako ona. A teraz ruku na srdce, kto z vás by predal luxusné auto preto, aby sa zo 10 000 ľudí jeden deň našiel? Matka Tereza predala svojho Forda Lincolnu, ktorého je daroval Pavol VI. Kde máte vy srdce? Stuhlo v tých kreditných kartách? Lenže tie vás nevypočujú, keď budete mať problém ani vám neposkytnú priateľstvo, či náklonnosť...Uznávam, je pravda, že v dnešnej dobe veľa celebrity prispieva na charitu, adoptuje si chudobné deti, lenže ktorí z nich to spravili bez toho, aby sa za to „vycapili“ na stránky bulvárnych plátkov? Myslia to vôbec úprimne? Ja si osobne viac cením ľudí, ktorí pomáhajú z úzadia a aj keď menšou čiastkou, ale zo srdca. U mňa majú tieto OSOBNOSTI rovnakú úctu, ako tí bezmajetní, ktorí by pre nich spravili to isté.

Chudoba však môže byť dvojaká – materiálna a duchovná. Ako teda vyliečiť obidve tieto (podľa mno-

hých) „choroby“? Povedala by som, že by sa malo začať potlačením individualizmu, egoizmu, nemali by sme seba vidieť ako stred vesmíru. Svet by bol lepší, keby bol familiárnejší. Tiež ako holubica z nebies k nám prichádza solidarita. Veď sa zamyslite, ja som koniec koncov ten, kto „môže dať iným žiť.“ Lenže sú majetní natoľko čestní, dobrosrdeční, aby sa podelili? Skôr sa zastávajú názoru, že chudobní sú len spodina, zlodeji, obyčajné pijavice, ktoré nás vyciavajú. Možno sa vám zdá, že to teraz preháňam, ale to naozaj tak. Vidím to okolo seba, dnešná situácia je krutá. Samozrejme, sú nemajetní, ktorí si za to môžu sami, nechcú pracovať, sú leniví, ale výnimka ako vždy potvrdzuje pravidlo. Viac je tých, ktorí by zarábali chceli, ale nemajú príležitosť. Nie je snád nezamestnanosť jedným z najväčších problémov 21. storočia? Paradoxom je, že prácu si nemôžu nájsť ani ľudia s vysokoškolským vzdelaním, ale to teraz riešiť nebudem. Vidím ako biedni trpia, a tí na druhej strane ich oberajú o časť, o ich prvenstvo. Stačí ak si spomeniem na svoju brigádu, pracovala tam so mnou slobodná mamička troch detí v takom istom sociálnom rozpore, ako mamička v mojom úvodnom modelovom príbehu. Ona jediná sa tam spočiatku ku mne správala ako v rovnocennej, nebola ako ostatní v štýle: „Ja tu pracujem tri roky, mňa budeš poslúchať a aj tak všetko robíš zle.“ Všetko mi s trepezivosťou a s úsmevom vysvetlila, pomohla mi, proste bola milá a správala sa ku mne tak, že to vo mne vyvolalo obrovský dojem. Nie ako nadriadení, hlavne, že prvá vec, ktorú mi povedali pri tom, ako som podpisovala zmluvu bola, že všetci sme si tu rovni. Naozaj? Prečo potom dievča, ktoré síce vyhodili zo školy, ale má bohatého ocku si môže vybrať zmeny, aké chce? Prečo sa potom tejto mamičke troch detí ujdú len zmeny do polnoci, či do jednej? Nemala by mať aj oná právo na „ranky“, keď ich potrebuje oveľa viac, keďže deti sú doobedia v škole, či v škôlke? Ak už chcú robiť rozdiely, nech prihladajú aspoň na väčšie morálne dobro. To, že chce ísť mladá baba večer na diskotéku, je naozaj slabá priorita. Oni síce spravia z človeka zamestnanca mesiaca, ako z tejto mamičky, ale to len preto, aby si ho tam udržali, keď sa začína rozmyšľať nad tým, že by odišiel. Síce táto žena by si to svojou pracovitosťou, zodpovednosťou a štedrosťou zaslúžila tak či tak. Viem to, pretože to isté spravili mne, keď som sa začala búriť, že porušujú naše práva. Lenže ja som si mohla dovoliť chrániť svoju hrdosť a česť, mohla som dať výpoveď, kým ona nie. Veľmi ťažko hľadala túto prácu, bolo by pre ňu nepredstaviteľné začať opäť odznova. Pri tom má také veľké srdce, žije naozaj úctivo, veď aj keď dostala nejaké menu zdarma, tak vždy len rozmyšľala, že: „...nápoj dcérke, hranolky synovi...“ Nikdy nebola egoistická a bezcitná ako jej zamestnávatelia. Je to hanba, ja sa hanbím, že v takomto svete žijem. Človek neustále zabúda, že je závislý od iných, že zem a jej dobrá sa darom pre všetkých, pretože my ľudské bytosti môžeme byť duchovne bohatí iba vtedy, keď neuzatvárame svoje srdce, ale snažíme sa predchádzať týmto netolerantným situáciám, ktoré sú príčinou mnohých hladných, chudobných, zbavených možnosti rozvoja so strany tých dobre oblečených a najedených. Totiž problém podľa mňa nie je len v chudobe ako takej, ale naopak v prebytku a v moci, ktoré akoby uberali inteligenciu a všetky tradičné ľudské hodnoty tým opulentne zazobaným. „Keď moc lásky prekoná lásku k moci, svet spozná mier.“ (Sri Chinmoy) Pretože človek dokáže realizovať skutočné hodnoty a konať dobro najmä vďaka rodinným a spoločenským vzťahom. Každý, kto má prebytok, nadobúda morálnu povinnosť darovať niečo aj chudobnému. Aj ten, čo nemá, vždy môže urobiť niečo pre toho druhého aj za cenu, že to sám pocíti. Vždy to bude menej bolestivé ako hlad a choroba, ktorú zažívajú oni. Bariéra medzi solventnými a bedármi je takmer neprekonateľná. Avšak, keď sa teraz opýtam, komu je ľahšie bohatým, či chudobným? Jednoznačne dobre situovaným, čo sa týka príležitostí pre rozvoj ich tvorivosti, či daností. Ale kto z týchto ľudí je duchovne slobodnejší a nemá zrak zastretý mocou a slávou? Určite tí druhí. Čo je teda viac? Vplyv či česť? Egocentrizmus, či láska k blížnemu? Zamyslite sa nad tým, či by ste dokázali svoj bezprostredný okruh rozšíriť aj o iných vo svojej blízkosti. Pre bohatého je slobodou vlastná sebarealizácia a množstvo ponúknutých možností, pre chudobného skutočná sloboda spočíva v rešpektovaní hodnôt a dbá aj na povinnosti. My chceme „slobodu, v ktorej môžeme mať všetko“, mali by sme však radšej chcieť aj „slobodu, pre niekoho iného“. Sme zaslepení a pyšní, nie je to ale iba náš problém, vstúpila ho do nás minulosť. Pretože aj v histórii urobilo bohatstvo z ľudí osobnosti iba vtedy, keď pochopili že majú byť štedrými. Stačilo by byť otvorenejšími, liberálnejšími...

Prečo sa však majetní svojho vnútorného bohatstva pre peniaze vzdávajú? Ešte viac ma však mrzí rozdelenie sveta na prvý, druhý, tretí. A čo nie sme tí istí ľudia? Malé africké dieťa pred narodením si nevyberie a nestlačí prstekom na automate, do ktorého sveta sa chce narodiť. Preto v Kolumbii zmiera polovica nenarodených detí do jedného roka, preto každý rok zmrie 25 miliónov detí, preto existuje 15 miliónová armáda ľudí nakazených na AIDS. V Ázii, kde žije 70% populácie, je jedno z troch detí podvyživené a 700 miliónov ľudí žije v extrémnej chudobe, v Afrike je vyše 100 miliónov ľudí nezamestnaných. A teraz si zahryznite do chlebičky a spomíajte na to, že každým kúskom chleba končiacim

vo vašich útrobach, každé štyri sekundy zahynie jeden človek. Ešte stále vám viac záleží na značkových potravinách? Potom máte srdce z kameňa. Nie, vy nie ste ľudia. Potom sa ale nečudujem, čo mi raz jeden bezdomovec povedal, keď sme robili projekt z birmovky a rozdávali sme jedlo v staničnom parku. Informoval ma, že nikdy mu niekto neponúkol jedlo a neopýtal sa ho ako seberovného, ako sa má, ani s ním tí okoloídúci neprehovorili. Paradoxne to bol jeden z najčestnejších ľudí, akého som kedy stretla. Sám sa obetoval pre dobro rodiny a teraz keď je chorý, nikto ho nie je ochotný vyšetriť, nepije preto, že to potrebuje, pije, pretože je mu zima. Pýtala som sa ho, prečo už dávno nešiel do útulku. **Išiel a odvtedy** sa bojí, pretože ho ako nováčka „domáci“ bezdomovci riadne zbili. Úplne si pamätám jeho slová: „Nedokázal by som žiť s tými úbožiakmi, dýchať s nimi jeden vzduch. Jeden deň o vás ani nezakopnú, ale keby som ich pristavil oblečený v 20tisícovom saku, lížali by mi podrážky....Jediné po čom túžim, je príležitosť pracovať a slušné bývanie. Ja bohatstvo nepotrebujem. Plodí len zlo.“ Tento človek má maturitu z ekonomickej školy, avšak pri pohľade na jeho oblečenie sa mu ľudia obracajú chrbtom, nedostáva príležitosť pre to, ako vyzerá. Saty nerobia človeka v tomto zmysle. A vôbec si od nás nepýtaj peniaze, bol rád, že sa s nami porozprával. Takto sa vytvárajú stereotypy, vážení a milí, potom sa ani nepozastavujem nad tým, že keď človek odpadne na cukrovku a uvidia ho ležať niekde v blate, všetci si hneď myslia, že je napitý a je to jeho problém. Ani sa neobťažujú mu pomôcť. Stalo sa to aj v našej rodine. Vždy trpia tí nevinní...

Ako vlastne svet bojuje proti chudobe, proti stereotypom? Na Miléniovom summite OSN v septembri 2000 sa členské krajiny zaviazali venovať prioritnú pozornosť boju proti chudobe. Miléniovú deklaráciu vtedy podpísalo 191 členských krajín. Podpisom sa zaviazali prijať Millennium Development Goals, ktorých naplnenie by sa malo zrealizovať do roku 2015. Už teraz je jasné, že sa to nestane, chcelo by to prinajmenšom zázrak, alebo aby sa zapojilo veľmi veľa ľudí. Je to síce nereálne, ale mňa hreje myšlienka, že niekto proti mizérii bojuje. Medzi tieto ciele patrí napr. zníženie extrémnej chudoby a hladu, dosiahnutie vzdelania pre všetky deti...atď. Krásna myšlienka, záleží len na tom, koľko ľudí sa zapojí do tohto boja, brániť česť a zdravie tých, ktorí si to sami vybojujú už nedokážu. Aj iné organizácie sa však zapájajú do tohto zápasu. Európsky sociálny dvor každoročne venuje 10 mil. eur do rozvoja ľudských schopností, UNICEF bojuje proti predávaniu ázijských detí do USA, či detskej prostitúcii podmienenej práve hladom a chudobou. Je ich veľa, či už je to MOST pod záštitou UNESCO, u nás Sociologický ústav SAV, či mnohé aj neznáme neziskové organizácie, napr. Magna, ktorá rozbehla kampaň s veľkou myšlienkou: „Máš chvíľu čas? Zachráň život!“ A tak ďalej. Samozrejme nezabúdame ani na 17. október, ktorý sa stal Medzinárodným dňom boja proti chudobe, ktorý bol v roku 2006 vyhlásený za Deň bieloého náramku – 23,5 mil. ľudí sa v 87 krajinách sveta postavilo k výzve: „Postaviť sa proti chudobe.“ Títo ľudia nebojujú však iba pre to, aby mali ľudia v núdzi lepšie životné podmienky, ale bojujú aj za ich úctu, postavenie, slobodu, bojujú proti ich diskriminácii. Totiž život a česť sú súčasťou jedného dôležitého celku, označovaného ako ľudské bytie. „Jediným ziskom človeka je česť. Vezmite mi česť a vzali ste mi život. (Shakespeare).“

Preto, ak by som si teraz mohla vybrať, či sa mám narodiť bohatá alebo chudobná, bez existencie zlatej strednej cesty, chcem sa narodiť biedna. Radšej budem bojovať za svoje priority z blata a špiny, ako budem týchto ľudí do tejto špiny predsudkami zavrňovať. Pretože, aj keď niektorí bohatí ľudia naozaj majú veľké srdce, chcela by som tým ostatným dokázať, že bezmajetný človek vie dosiahnuť oveľa viac vlastným pričinením a čestne, bez úplatkov a korupcie. Preto môžem bez výčitiek svedomia povedať, že: „Chudoba cti netratí...ona k nej vychováva.“ A už si nikdy nenaložím viac, ako dokážem zjesť.

19.02. 2009

Futbal – šport alebo priestor pre manifestáciu nacionalizmu a násillia?

Peter Sasák

Brazílčania hovoria: „Futbal je vášeň, tanec, krásna a boj. Je to náboženstvo.“ Pre fanúšikov je futbal láskou, koníčkom a relaxom, pre mnohých je aj zmyslom života. Je najpopulárnejším športom sveta a získal si srdcia miliárd ľudí.

Moderná história futbalu sa začala písať v Anglicku v 19. storočí. Dňa 20. 10. 1863 vznikol v Londýne

prvý futbalový zväz a začali sa moderné dejiny športu, ktorý dnes vládne svetu. Futbal bol sviatkom ľudu. Sila futbalu, jeho popularita, vplyv na ľudí a ich životy rástol a rast jeho moci sa nezastavil ani dnes. Zapneme si športové noviny a ako prvé vidíme zostihy najkrajších futbalových momentov zo sveta. Nie vždy sú o kráse futbalu. Niekedy sa na obrazovky dostanú aj zábery z publika, ktoré devastujú okolie, všetko ničí alebo v ktorom sa dva nepriateľné tábory zas pobili. Súperenie vo futbale neostalo len na ihrisku, dostalo sa aj mimo čiar, medzi rady fanúšikov. Fanúšikovia milujú svoj klub, mnohí sú ochotní za neho i „bojovať“. Vďaka nim sa dostalo na štadión násillie, ktorého sa nevieme zbaviť. Prvé známe výtržnícke skupiny vznikli v kolíske moderného futbalu v Anglicku. Volali ich Hooligans, my sme to slovo prevzali, poslovenčili na chuligáni a lepirne ho mnohokrát na každého, ktorý niečo vyviedol, či už sprejoval steny, ničil verejný majetok, robil neporiadok alebo hocičo iné, čo sa vymyká všeobecnej morálke. Anglickí chuligáni boli výtržníci z radov fanúšikov klubov, ktorí sa zoskupovali do skupín so spoločným znýšľaním, svetonázorom a cieľom a mnohokrát v davovej psychóze ničili všetko živé aj neživé, čo im prišlo do cesty. Stali sa bojovníkmi z radov fanúšikov, ktorí boli ochotní biť sa za mužstvo aj mimo ihriska a aj s podporcami súpera. Postupne sa podobné, spočiatku malé skupinky hlavne mladých ľudí rozšírili do celej krajiny. Začali vznikať už organizované skupiny, tie si volili mená, v ktorých nesmeli chýbať slová ako army-vojsko, warriors-bojovníci, povestné hooligans-chuligáni, ultras. Tieto názvy dávali tušiť, že sa už nejedná o skupinu, ktorá si prišla pozrieť zopár krásnych trikov a gólov, porozprávať sa so spoluseďiacim o futbale, ale prišli na štadión aj s úmyslom bojovať za svoj klub aj mimo ihriska, a keď nevyhrajú a nezdoľajú súpera futbalovým umením, tak sa pokúsia súpera zdolať pástami. Takéto skupiny hooligans sa postupne začali zakladať aj v iných krajinách. Najprv ich cieľom bolo zastrašovanie rozhodcov, súpera, fanúšikov súpera, jednoducho dostať násillie na štadión. Prečo také výtržnícke skupiny, ktoré dostali násillie a nenávisť vznikali? Dôvodom je veľa: vyventilovanie agresivity, zlosti a hnevu, zlá rodinná situácia, ktorá robí ľudí impulzívnymi, pocit sily a nadradenosti v sile davu, adrenalinová zábavka a pre niektorých to je nový extrémny šport.

Prvý známy prípad prejavu veľkého násillia divákov v novodobej histórii futbalu je známy z Anglicka z roku 1885, kedy v zápase tímov Preston North End a Aston Villou boli hráči po výsledku 5:0 zahnani preč s kameňmi, palicami a pluvancami. V roku 1886 fanúšikovia Prestonu vyvolali bitku s fanúšikmi Queen Parku na vlakovej stanici. Táto bitka sa do histórie moderného futbalu zapísala ako prvá mimo štadiónu. Organizované skupiny futbalových chuligánov neskôr vznikali v Taliansku, kde ich volajú Tifosi, v Španielsku, v Brazílii a dnes existujú po celom svete.

Najhoršia situácia vo svete futbalu nastala pred druhou svetovou vojnou a počas nej. Vznikol fašizmus, začal sa silne prejavovať nacizmus a antisemitizmus. V krajinách, ktoré podporovali Nemecko, futbalistom so židovskými koreňmi zakázali hrať a trénovať. Mnohí boli deportovaní. Združenia futbalových chuligánov sa taktiež začali otáčať na stranu nacizmu a fašizmu alebo sa vybrali vyslovene antifašistickým smerom a stali sa z nich takzvaní „antifa“. Napriek tomu sa na štadiónoch v medzivojnovom období a ani po druhej svetovej vojne nevyskytli závažnejšie porušenia poriadku a väčšie strety fanúšikov. Pozornosť na výtržníctvo sa opäť obrátila až po vandalských činoch v Južnej Amerike v 50. rokoch. Približne v tom období vidno snahy využiť futbal na manipuláciu davu a propagovanie politických smerov. Dovtedy sa futbaloví chuligáni nelíšili, mali dve lásky, futbal a svoj tím. Vtedy už došlo aj k iným pretriedeniam fanúšikov a klubov. Mnohé združenia pri futbalových kluboch sa vybrali cestou nacionalizmu, a to hlavne v štátoch, kde naživali vedľa seba dve skupiny národností alebo v krajinách, kde mali problém so zlými susedskými vzťahmi a rovnako sa začali prejavovať známky fašizmu a neonacizmu. V Taliansku sa fašizmus a rasizmus usídlil hlavne na juhu krajiny a na Sicílii. Dodnes sú tvrdými zástancami tohto krajne pravicového smeru hlavne sicílske fankluby. Príkladom môže byť incident na štadióne v Catanii. Ten minulý rok otriadol svetom, keď pri nepokojoch na zápase s rivalom Palermom jedného diváka zabil a ďalších 70 sa zranilo. Dôvod besnenia nebol iný ako boj dvoch táborov s rôznym politickým cítením. Profašistickí fanúšikovia Catanie sa neznesli s hlavne v poslednej dobe viac ľavicovými fanúšikmi Palerma. Pred stretnutím s AS Rím dobodali troch fanúšikov Catanie a fanúšikovia AS Rím dostali zákaz vycestovať do Catanie na zápasy ligy a pohára. Títo ľudia sa stali terčom krvavej výmeny názorov medzi skupinami fanúšikov, ktoré zastávali odlišné politické presvedčenie. V spomínanom boji nebolo dôležité, kto mal pravdu, ale ako si ju chceli dokázať. Siahnutím na život.

Vo svete štadiónov sa začal udomácnovať aj rasizmus, ktorý sa z nich nepodarilo odstrániť dodnes. Hráči inej farby pleti musia neraz znášať rasistické pokriky, nehanebné gestá a opovrhovanie. Proti takýmto prejavom na štadiónoch sa postavil celý futbalový svet a svetová futbalová organizácia FIFA

začala projekt „Say no to racism – Povedz nie rasizmu“. Prejavy netolerance sa napriek všemožnej snahe ešte úplne nepodarilo odstrániť ani zo štadiónov, ani z ulíc.

Najlepšími vzormi futbalovej nenávisti sú štáty Honduras a Salvádor, škótske kluby, Celtic Glasgow a Glasgow Rangers, kde bol motív náboženský, španielske celky Real Madrid a FC Barcelona, kde do karát zahrala geografia, história, jazyk aj politické snahy o nezávislosť Katalánska.

V roku 1969 medzi Salvádorom a Hondurasom vypukla vojna. Dôvod? Kvalifikácia na majstrovstvá sveta v roku 1970. Tento ozbrojený konflikt dostal meno „Futbalová vojna“. Nie je známe, koľko ľudí zavraždili v mene futbalu, ale krajiny opustili tisíce ľudí. Konflikt sa skončil po šiestich dňoch dňa 20.7.1969. Vodcovia týchto krajín boli schopní využiť futbal a jeho silu na to, aby donútili vraždiť svojimi vojakmi ľudí. Dodnes to bol najkrvavejší konflikt, kde bol spúšťajúcim momentom futbal.

Rivalita, vzájomná nenávisť a nezhody medzi klubmi Rangers a Celtic Glasgow majú korene v náboženstve. Celtic je katolícky a Rangers protestantský klub. Ani jeden z klubov nezamestná hráča, ako oni vravia s „nesprávnym“ vierovyznaním, na to si dávajú pri angažovaní vyslovene pozor. Toto rozhodnutie v základoch naruša rovnosť ľudí a selektuje ich. Je to spôsob priamej diskriminácie, ktorý pripomína politiku Nemecka pred a počas druhej svetovej vojny a to sa deje dnes, v 21. storočí. Táto rivalita a vzájomná nevrávnosť trvá od vzniku mužstiev v 19. storočí. V minulosti pri derby oboch tímov neraz zomierali ľudia. Dnes tomu už tak našťastie nie je. Aj v Škótsku pochopili, že vzájomné spory sa musia riešiť a rozdiely zmenšovať, aby oba kluby mohli ísť svojou cestou v mieri a aby sa ani jediný fanúšik súperu po zablúdení do nesprávnej štvrte nemusel báť o svoje zdravie, ba až život. Napriek tomu zo svojich kritérií nechcú poľaviť. Tieto dve mužstvá sú dokonalým príkladom využívania moci náboženstva, ktorá núti netolerovať ľudí s iným vierovyznaním. Musí to tak byť? K spriatelieniu vedie ešte dlhá cesta, ktorú kluby a ich fanúšikovia načali, no bude trvať dlho, až kým všetci nepochopia, že sú ľudia rovnakí a rovní a nezáleží na vierovyznaní.

Real Madrid a FC Barcelona sú futbalové celky z dvoch hlavných miest, Španielska a Katalánska. Katalánci chcú slobodu, a keď ju nemôžu mať, politickú a územnú, tak sa chcú aspoň vyzdvihnúť tým, že ich tím číslo jeden je lepší ako španielsky kráľovský klub. Existuje tu vzájomná nevrávnosť dvoch táborov, ktorá sa hlavne v posledných dvoch desaťročiach pohla smerom k zmiereniu klubov, ale túto snahu vždy narušajú hlasy volajúce po rivalite a nenávisti. Umiernených fanúšikov, ktorí volajú po normalizácii vzťahov, umlčia radikáli zo strán Kataláncov alebo Madridčanov, pre ktorých je zápas El Clásico stretnutie rivalov z dvoch rôznych krajín, kultúr a ním si dokazujú, kto má pravdu a kto je nad koho. Každý jeden zápas je zároveň aj meraním politických síl a mnohokrát slúži na propagovanie nacionalizmu. Katalánski vodcovia barcelonských fanúšikov mnohokrát vyzývali počas vzájomných zápasov k propagovaniu samostatnosti Katalánska a katalánska otázka po tomto derby vždy len zosilnie.

Kedy sa fenomén futbalového chuligánstva dostal k nám? Na Slovensku, respektíve vtedajšom Československu, začali vznikať prvé skupiny futbalových chuligánov na prelome sedemdesiatych a osemdesiatych rokov 20. storočia. Prvým vážnejším incidentom bolo vyčíňanie vlajkonosčov Sparty Prahy vo vlaku z Banskej Bystrice po pohárovom zápase. Vtedy skandovali: „Brusel! Brusel!“ na znak nedávnych udalostí. Týmto dali svojmu činu aj politický podtón, ktorý sa dočkal aj odozvy. Ich príbeh bol dokonca sfilmovaný. Vtedajšie gangy používali ako bojisko útroby štadióna a ulice, dnešní sa už dohovávajú na schôdkach a vyberajú si odlahlé a pusté miesta. A darí sa im. Svoje akcie organizujú pravidelne a zväčša sa o nich neboja informovať ani na svojom vlastnom webe, pritom nechýbajú fotky a často ani nahrávky kamier. Medzi príčiny ich besnenia patrí rivalita klubov, miest, z ktorých kluby pochádzajú, rozdielne svetské a politické názory, adrenalín a vypustenie napätia. Podľa mňa nie je v poriadku, ak sa dva tábory stretnú len preto, aby sa vyventilovali a ukázali, kto je silnejší. Často si bandy po bitkách aj zatlieskajú a podávajú ruky. Je to znak uznania. To je asi jediné, čo je v tých bitkách ľudské a ľudsky dôstojné. Ak si tak veria, že dokonca sa neboja svoje nahrávky zavesiť na web, prečo ich potom nedokáže naša polícia chytiť? Je to priestor na špekulácie, čo vyhovuje mnohým politikom a utvrdzuje nás v názore, že ani polícia nebalansuje na hranici možnosti, keď mnohokrát predvádzajú neplnoletých výtržníkov a „veľké ryby“ v osobe organizátorov sú na pozadí.

Na štadiónoch sa boje a akcie s cieľom narušiť pokoj v sektore súpera konajú zriedkakedy. Napriek

tomu k nim dochádza. Známe sú prípady zo zápasu Slovan Bratislava – AS Trenčín. Členovia pomedzi futbalových chuligánov Bratislavy vtrhli do sektoru domácich a zobrali jednu vlajku Trenčanom. Táto akcia bola motivovaná politicky, keďže bratislavskí chuligáni sú známi svojimi sympatiami s neonacizmom, kým trenčianski sú naopak zástancovia antifašizmu.

Na Slovensku je najrešpektovanejším, najpočetnejším a najaktívnejším chuligánskym táborom USP – Ultras Slovan Pressburg, ktorý pôsobí v Bratislave. Vekové rozpätie členov je pestré a tvoria ho mladí chlapci okolo 18 rokov až po štyridsiatnikov. Členovia sa netaja so sympatiami s neonacizmom. Ostatné chuligánske kluby zaostávajú za bratislavskými hlavne počtom členov a aktivitou. Na východe je dominantnou skupinou Rebels VSS, ktorý má dlhú históriu, siaha až do začiatkov 90. rokov minulého storočia. V súčasnosti je ale menej aktívne a svoju činnosť koncentruje hlavne proti prešovskej konkurenčnej skupine. Vekovým priemerom najmladšou skupinou je banskobystrická NYH – Neusohl Young Hooligans. Väčšina členov má menej ako 20 rokov.

Na Slovensku ich existuje ešte omnoho viac. Tieto skupiny využívajú futbal na propagovanie svojho politického myslenia a násilia. Často propagujú zakázané ideológie, krajné politické smery. Naskytuje sa otázka, o kom hovoria médiá, keď spomínajú nepokoje na štadiónoch, a organizované chuligánske skupiny si účty vybavujú mimo štadióna. Pravdivá môže byť teória sily davu, keď jeden skutok jednotlivca vyvolá reakciu u ostatných a tí ho podporia. Takto môžu malé skupinky a jednotlivci ľahko vyvolať davovú psychózu a jednoducho sa to môže skončiť bitkou divákov.

Dráma v Dunajskej Strede, či v Žiline na zápase slovenského pohára ale mala jeden spoločný znak. Radikálny zásah polície. Dodnes nie sú všetci presvedčení o správnosti postupu polície, ktorá obviňuje organizátorov zo zlého zabezpečenia podujatia. Vláda obviňovala maďarskú vládu, že k nám pustila extrémistov, tá sa obhajovala netransparentným zásahom polície. Začal sa populistický kolo-toč. Niektoré politické subjekty videli možnosť využiť tento jav na propagáciu svojej politiky v duchu nenávisti voči menšinám. Futbalové besnenie využili naši volení zástupcovia na propagáciu známych zhoršujúcich sa susedských vzťahov, nacionalizmu, a aj tým podnietili následnú veľkú protimaďarskú vlnu u nás a protislovenskú v Maďarsku. Každá strana háji seba a pravdu sa v tom prípade asi nedozvieme.

Sám som futbal hrával na úrovni nižších líg a tried a viem, aké ťažké bolo hrať na niektorých miestach kvôli narážkam na maďarský pôvod niektorých členov tímu, pretože sa medzi sebou dorozumievali po maďarsky. Do niektorých obcí v okolí chodím dodnes so strachom pred napadnutím, a to pred každým zápasom. Ľudia vidia v druhom na takom mieste iba nepriateľa, ktorý ich utláčal, aj keď oni sa na útlak nepamätajú. Sú to miesta plné predsudkov a ľudí zmanipulovaných všeobecným obrazom Maďarov poskytovaných dnes v masmédiách, kde ich mnohokrát predstavujú ako hrozbu celistvosti štátu a výroky jednotlivcov prisudzujú celej národnosti. Sám sa stávam obeťou chorobného vlastnectva niektorých jedincov a skupín, aj keď som nikdy nevolal po autonómii a nikdy som nevyslovil, že sa cítim byť Maďarom. Ich nezaujímá, či sa cítim byť Slovákom a či som na to hrdý, ich zaujíma, koľkými jazykmi a akými rozprávam. Vieš po maďarsky? Pre nich si Maďar. Dnes je divákovi úplne jedno, že niekoho zbijú, „veď je od Maďarov“. A ešte sa môžem obávať aj toho, že polícia nič nezistí alebo že zmiznú svedkovia. Niekedy nás zachráni pred bitkou len prítomnosť pozorovateľov na zápase, miestami aj prítomnosť funkcionára, ale to len v prípade, keď nevyprovokuje bitku on, čo som už zažil. A ak zavoláte políciu, tá vám na mieste oznámi, že sa incidentom nebude zaoberať, lebo nikto neumrel a im nechýbajú papierovačky, plus, že je to tak bežné, že keby museli každý jeden taký prípad riešiť, tak sú stále na zásahu.

Slovenská polícia aj futbaloví funkcionári by sa mali na riešenie problémov pozrieť napríklad do Anglicka. Tam násilie na štadiónoch takmer vymizlo. Prečo? Dôkladné kontroly, kamerové systémy, odsudzovanie vyvolávačov a organizátorov bitiek a nepokojov davom, politikmi, inteligenciou a aj anglická otvorená a priateľská náтура. U nás sa zasahovalo v Dunajskej Strede aj v Žiline proti davu. Preto si to mnohokrát odniesli aj priaznivci, ktorí sa do výtržností, heľovania, provokácií nezapojovali. Pykali ako celok, ako za čias uplatňovania kolektívnej viny po druhej svetovej vojne. Naši futbaloví funkcionári aj politici hovoria o problémoch na štadiónoch, ale nikto sa nepostaví rázne proti problému, ako to bolo vo Francúzsku, kde sa kvôli netolerancii prejavujúcej sa na uliciach a štadiónoch postavil na čelo pochodu proti rasizmu prezident republiky. U nás je podobná vec skoro nepredstaviteľná. Naši ústavní

činitelia nechávajú štadióny ako hračky pre nacionalistov, nacistov, fašistov a násilníkov. Zástupy policajtov na každom zápase ešte problém nevyriešia. Možno ho potlačia na štadióne, ale mimo štadiónu už nie a dnes môžeme vidieť, že to nie sú schopní mnohokrát zabezpečiť ani na štadiónoch. A keď nemôžeme veriť, ani pri pohľade na desiatky policajtov, v pokojný priebeh stretnutia, tak máme vážny problém, ktorému sa treba venovať a riešiť ho.

Dnes musia ľudia, ktorí so sebou často berú na futbal aj deti, vytrpieť počúvanie narážok na hráčov inej farby pleti a cudzincov. Musia sa pozeráť na u nás zakázané symboly tretej ríše, ktoré majú chuligánske skupiny vo svojich názvoch a erboch. My dovolíme, aby ešte aj médiá využívali tieto prejavy k vyhrocovaniu situácie, a tým si zvyšovali sledovanosť a nepriamo popularizovali činnosť týchto skupín. Prečo sú u nás útoky z politického presvedčenia, rasovej, etnickej, náboženskej nenávisti klasifikované mnohokrát ako bežné výtržnosti? Lebo sú tak časté, že sú ozaj priam každodenné. Vo svete sú tieto prejavy tvrdo trestané a patria do skupiny takzvaných „hate crimes“ a tie sú trestané najtvrdšie.

Šport sa už nepoužíva na propagovanie nacionalizmu ani na prejavy nenávisti. To by sme si mali uvedomiť a postaviť sa proti týmto prejavom aj u nás. Na používanie zakázaných symbolov a propagáciu zakázaných ideológií na štadiónoch upozorňujú aj združenia ako Enough a Ľudia proti rasizmu. A keď sa divák na zápase opýta, prečo má tričko s nápisom 88, odpovie vám, „náhoda“. A potom niektorí namietajú, že nemajú u nás slobodu prejavu a myslenia, ale priamo na to nabádajú. Na potlačanie práv iných.

Futbal je napriek tomu nádherný šport. Je nevysloviteľne krásne, ak hráč sa zbaví protihráča vydarenou klučkou, či zasekávačkou. Je fascinujúce vidieť dav, ako sa vie tešiť jednej takej ukážke majstrovstva futbalistu. To hlasité zastonanie, pochovalný potlesk a úsmev na tvári pravého milovníka futbalu pri pohľade na krásnu akciu alebo reflexný zákrok brankára je jednoducho neopísateľný. Ak si vieme užiť hru, potom nás so sebou strhne lavína pravého futbalu, ktorá nás zbaví starostí a farchy všedných dní a dobije nás energiou.

Čo znamená November 1989 pre ľudské práva

Katarína Oláhová

Ráno ma z postele dostane obyčajne rádio, z ktorého sa ženie hlučná hudba, ktorá sa mojim rodičom nepáči. Kráčam do kúpeľne a pohmkávam si melódie, pri raňajkách si pospevujem anglické texty piesní. A ako väčšina adolescentov pri prvej nespokojnosti preladím na inú stanicu. Je ich predsa dosť. Cestou do školy nezapomnem kamarátke pochváliť nové jeansy, ktoré si včera kúpila. Napriek strastiplnej ceste autobusom sa jej ako vždy podarí naniest na tvár make up a očné tiene, hoci sa stále čudujem ako môže prakticky fungovať pri tých svojich dlhokánskych nechtoch krikľavej farby. Kamarát si cestu ako obvykle kráti sťahovaním hudby či softwaru z internetu a ja čítam noviny. Vyberám si zásadne tie noviny a časopisy, ktoré nemajú charakter bulváru, módne výstrelky hviezd ma totiž nezaujímajú. O to viac hltám týždenníky a denníky, ktoré mi ponúknu nový a zaujímavý pohľad na veci, ktoré sa okolo nás dejú. Trebárs petičné akcie Greenpeace, slobodné voľby do Bieleho domu alebo protesty homosexuálov za legalizáciu partnerstva. No moja kamarátka sa nevzdáva a napriek tomu, že sa snaží sústrediť na čítanie, hustí do mňa svoje plány letnej brigády v Anglicku. Pousmejem sa a povzdychnem si, lebo aj moje jazykové schopnosti by potrebovali vylepšiť. Nie sú dokonalé na rozdiel od spolužiaka, ktorý do našej školy prestúpil pred pol rokom. Je z Vietnamu a napriek tomu, že ovláda tri cudzie jazyky mu naša slovenčina spôsobuje trochu problémy. No naučí sa. Veď aj kamarát, ktorý študuje medicínu pomáha so slovenčinou svojim zahraničným spolužiakom. Jeden je dokonca z Južnej Afriky.

Takto by som mohla pokračovať ďalej a ďalej. A názorne ukazovať tvár, ktorú Slovensko nadobudlo po novembri 1989 a najmä vďaka nemu. Aj keď tento rok to bude dvadsať rokov od chvíle, keď ľudia plní nádeje štrngali na námestí so zväzkami kľúčov, dúfajúc v lepšiu zajtrajšok, mnohým mojim rovesníkom tento dátum veľa nehovorí. Aj ja som sa o ňom dozvedela z učebníc dejepisu. Pre nás, mladú generáciu, je tento rok a mesiac len dátumom v kalendári, rokom či mesiacom narodenia alebo

nudnou látkou v dejepise. Prečo je teda tento medzník v našich národných dejinách taký dôležitý? Čo vlastne november 1989 priniesol do našich životov?

Aby sme si mohli odpovedať nazrieme na chvíľu do učebníc dejepisu a nechajme sa poučiť históriou čo sa dialo pred a po tomto osudnom dátume v našej krajine.

Po druhej svetovej vojne a vzniku Československa sa zdalo že totalitný režim z našej krajiny vymizne. Bohužiaľ sa tak nestalo. Opäť sme sa po „víťaznom“ februári 1948 dostali do područia iného pána a to v podobe ZSSR. Nevieť, či nám Slovákom bolo akosi súdené už od čias Uhorska byť pod nadvládou cudzieho národa či režimu, ktorý sme si sami nevybrali, no pravdou ostáva, že socializmus sa u nás rozmožhol či sa to nám Slovákom páčilo alebo nie.

Svet, v ktorom teda vyrastali naši rodičia bol dvojfarebný a v mnohom rozporuplný. Na jednej strane mali sociálne istoty, v správach nepočuli nič negatívne, boli súčasťou kolektívu, ktorý budoval lepšie zajtrajšky, mávali s vlajkami a lampiónmi počas májových sprievodov a ako deti nosili odznaky iskríčiek a červené šatky pionierov. Na strane druhej boli potierané základné ľudské práva a slobody ako akási „daň“ za pokojný život plný istôt. Situácia, ktorú som spomenula na začiatku a ktorá je pre nás „porevolučné deti“ samozrejmosťou by sa nikdy nemohla odohrať. Počnúc prvým a najdôležitejším právom a to právom človeka na život a končiac sociálnymi a hospodárskymi právami. Okrajovo môžem spomenúť trest smrti, tzv. monster procesy, ktoré sa síce priamo nedotýkali bežných obyvateľov, ale existovali ako najtmavší odtieň čiernej na dvojfarebnej palety socializmu, ktorý maloval síce lepšie zajtrajšky, ale aj zatváral, mučil, zabíjal, okupoval, nedovoľoval cestovať, nerozumne zvyšodňoval robotnícku triedu a zakonzervoval generáciu našich rodičov do sveta bez ostatných farieb. A tak sa nemôžem ani ja ani moji rovesníci čudovať svojim rodičom, že aj keď sa snažia pod vplyvom dnešnej doby vidieť farebne, predsa len je tá farebná škála menšia. Ale história sa opakuje, a tak aj tento totalitný režim si sám podkopával nohy svojím pokrytectvom a dvojtvárnosťou a ľudia požadovali zmenu. Tá sa spája s postavou Alexandra Dubčeka, ktorý chcel dať socializmu ľudskú tvár.. A pod jeho dohľadom sa rok 1968 stal rokom pokusu o obrozenie, rokom pražskej jari. No toto obdobie bolo kruto zastavené vpádom vojsk Varšavskej zmluvy v auguste 1968 a naša krajina sa opäť ocitla v chápadiach chobotnice, ktoré sa nám podarilo rozseknúť až po viac ako dvadsiatich rokoch, keď všetci obyvatelia našej krajiny pochopili, že sa chcú oslobodiť, že chcú zmenu. A manifestácia študentov bola impulzom na verejné prejavovanie tejto nespokojnosti, impulzom na zmenu, na ktorú sa tak dlho čakalo.

Nebudem podrobne opisovať priebeh nežnej revolúcie, mňa totiž skôr zaujíma čo táto revolúcia priniesla. Hlavnou zmenou, ktorú môžeme pociťovať v našich životoch je podľa mňa sloboda. Áno, po stáročiach útlaku sme si my Slováci konečne mohli vytvoriť vlastný štát s vlastnou samosprávou, jazykom a mnohými ďalšími vymoženosťami, ktoré boli a sú pre demokratické krajiny samozrejmosťou. Štúrovcí by sa isto potešili a aj mnohí tí, ktorí za túto zásadnú zmenu bojovali a zomierali. Aj im totiž vďačíme za rôznorodosť a farebnosť tohto sveta, za slobodu cestovania, za zrušenie cenzúry, za možnosť študovať aj keď moji rodičia nespĺňajú kádrový posudok lebo dnes niečo také spoločnosť nepozná, za slobodu vierovyznania, za slobodu svedomia, jednoducho za slobodu. Ale pri pohľade na spoločnosť, v ktorej žijem sa mi derie na jazyk otázka čo sme s touto slobodou urobili? Nesprávili sme sa ako dieťa, ktorému dali znenazdajky vrecko plné cukríkov? Neboli nás teraz od tolkej dobroty brucho? Pretože pri pohľade na dnešnú spoločnosť musíme vidieť nielen pozitíva, ktoré priniesol november 1989 ale aj negatíva a to v podobe našej neschopnosti a nevedomosti správne s danou slobodou narábať.

J. J. Rousseau povedal, že sloboda je poslušnosť voči zákonu, ktoré sme si stanovili. A tu padla kosa na kameň. Ako stanoviť správne mantinely, ktoré potrebuje každá spoločnosť, aby sa nešířila kriminalita, neporušovali beztretné ľudské práva a človek sa zároveň necítil obmedzovaný a mohol slobodne žiť?

Prvého septembra 1992 bola prijatá Ústava Slovenskej republiky, ktorej súčasťou je aj Listina základných práv a slobôd. Tento dokument oklieštil ľudskú sebeckosť a stal sa najvyšším zákonom v štáte pre každého. Otázkou ostáva, či tieto mantinely a sankcie za ne sú dostatočné. Či naša Ústava je skutočne najvyšším zákonom alebo len prázdny papier. Lebo keď vidím v správach významného politika ako jazdí pod vplyvom alkoholu a spôsobí nehodu, mám pocit akoby platil druhý prípad. Nenachádzame sa vďaka takýmto ľuďom na okamih na Zvieracej farme Georga Orwella, kde „všetci

sú si rovní, ale niektorí sú si rovnejší?“ Nie som si istá, či práve to boli zmeny, po ktorých túžila spoločnosť. No s novými vymoženosťami prichádzajú do našich životov aj nové problémy, inak povedané každá minca má dve strany. Máme v ústave zakotvené právo na život, ale mnohé ženy kričia a oháňajú sa slobodou voľby. Dotknutí politici protestujú právom na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti a novinári im odporujú právom na informácie. Mantiely, ktoré táto spoločnosť má sú zdá sa veľmi krehké a posuvné. Každý prípad je individuálny, a tak nečudo, že presne sformulovať zákon krajiny tak, aby pokrýval všetky delikty, ale zahŕňal aj výnimky je ťažké. Ale nemožno to tvorcom týchto zákonov vyčítať. Naozaj sme znenazdajky dostali do rúk niečo, s čím sme dovtedy nemali skúsenosti. A to slobodu. A zachovali sme sa do istej miery ako to dieťa s cukríkmi. Opíjali sme sa pocitmi radosti a šťastia zo zmeny a teraz, keď táto eufória vyprchala,, prišlo vytriezvenie v podobe problémov a nespokojnosti. Nie všetky nádeje sa naplnili, nie všetci sú totiž zo zmenami spokojní. Prečo? Pretože svet bez istôt, na ktorý boli zvyknutí sa vytratil a namiesto neho prišla tvrdá trhová ekonomika, prišiel svet, v ktorom každý kope za seba. Často vidím obavy mojich rodičov, ktoré majú v tvári, keď sa dívajú na svoju alebo moju budúcnosť a vtedy chápem, že by sa trebárs aj vzdali veľkého výberu tovarov v supermarketoch, len aby mohli pokojne zaspáť s istotou, že budú až do dôchodku pracovať a že aj ten dôchodok budú mať istý. A takto zmýšľajú mnohí ľudia, najmä tí skôr narodení. Čo majú z tej slobody, z veľkého výberu produktov, cestovania keď nemajú peniaze aby si to mohli dovoliť? Áno mnohé nádeje boli po novembri 1989 zmarené a prišli sklamania.

No moja generácia tento svet vníma inak. Z veľkej miery je to preto, lebo iný svet a systém v spoločnosti nepoznáme, a ďalej je to naša lenivosť a nevedomosť. Lenivosť v tom, že si svet bez mobilných telefónov, internetu a podobných vymožeností nevieme predstaviť. Nevedomosť v tom, že ani len netušíme koľko táto sloboda, ktorú máme stála a bohužiaľ netušíme ani ako ju poriadne využívať. Naši rodičia neboli poučení, čo majú robiť so slobodou, ktorú im znenazdajky vložili do rúk. A mnohí sa s tým ani nesnažili oboznámiť. Žili život tak ako doposiaľ a o tom, že majú také a také práva a z nich vyplývajúce povinnosti ani nechýrovali. Kto nás má teda poučiť o tom, čo sloboda, ktorú sme my dostali do vienu a berieme ju ako samozrejmosť obráňa? Mnohí z nás na ňu nie sme ani pripravení a ani zrelí. Táto nepripravenosť pramení najmä z nevedomosti. Skúste prísť do triedy na ktorúkoľvek strednú školu a spýtajte žiakov, či majú právo na prestávku, teda právo na oddych. Odpoveďou vám bude prekvapený výraz v tvárach už takmer dospelých ľudí a hádanie namiesto istého vyhlásenia. A takto nepripravených nás spoločnosť posielala do života. Potom sa netreba čudovať, koľko sklamaní nasleduje zo zbytočných chýb a omylov z neznalosti. Na jednej strane sme si za to zodpovední sami a na strane druhej je zodpovednosť na strane spoločnosti. O základných ľudských právach a občianskych slobodách sa ľahko dozvedáme na vyučovaní, v televízii vidíme už len dôsledky ich nedodržania. Ale aby som bola objektívna, nemôžem pripisovať vinu nedostatku informácií, ten predsa v dnešnej dobe nehrozí. Skôr by sme ju mali pripísať nám vlastnej ľahostajnosti nezaujímať sa o to čo sa nás netýka. Čo na tom že raz to možno bude aktuálne? Potom to budeme riešiť a rozhorčene lamentovať rukami ako sa to či ono mohlo stať práve nám. Čo na tom, že niekde sú porušované ľudské práva, keď ja sa mám fajn. Sebeckosť ľahostajnosť a vlažnosť sú problémy dnešnej spoločnosti a aj výchovy detí, ktorá sa bohužiaľ uberať týmto smerom. Rodičia totiž chcú aby ich deti boli v dnešnom svete úspešné, a tak ich učia ako sa „ vyznať v tlačienici“. Výsledkom je, že namiesto toho, aby sme tento svet robili lepším, sme len jednými z mnohých, ktorí fungujú v systéme zneužívania slobody, korupcie, úplatkárstva a potichu lamentujeme a reptáme. No vystúpiť proti tomuto na námestí sa z nás neodváža nik. Zvláštna sloboda. Ale sťažovať sa nemôžeme, sami sme si totiž na vine.

Tak teda aké sú fakty, plusy a mínusy novembra 1989? Dostali sme slobodu a práva a s tým súvisiace povinnosti a z toho vyplývajúce problémy. Ako som povedala každá minca má dve strany. Otázkou ostáva, či sa vôbec nejakou otázkou zaoberať chceme. Či sme naozaj slobodní a nebojíme sa aj napriek väčšine vyjadriť svoj názor a využiť slobodu prejavu. Či sme dostatočne silní a vystúpime proti násilíu či sa pácha na nás, či na iných. A či sme si nevytvorili nový totalitný režim práve vďaka vlažnosti, nezaujmu o iných a egoizmu, lebo sloboda, ktorá prišla po roku 1989 nám nezaručuje ideálnu spoločnosť. Nie, dáva nám iba možnosť, dáva nám do rúk zbraň proti všetkému a každému kto nám pre vlastný zisk ubližuje a to v podobe zákonov a jurisdikcie, v podobe práv, ale aj povinností. Namietnete, že aj táto zbraň ako každá iná sa v nesprávnych rukách môže zneužiť. Nuž človek je tvor nedokonalý a zlo ho sprevedá do počiatku vekov. Ale aby tomu naša spoločnosť zabránila potrebuje uvedomeľých občanov, ktorí nie sú ľahostajní k veciam v spoločnosti, v štáte a majú vlastný názor na veci a vedú kriticky myslieť. Takto človek nezapadne do mašinérie moci a bude môcť využívať slobodu nielen

vo svoj vlastný prospech, ale aj v prospech iných. Ako to dosiahnuť? To by mohla byť téma ďalšej eseje. Kým ju niekto nenapíše, radšej si otvorím noviny, aby som mala prehľad o dianí na Slovensku a vo svete a tento rok zodpovedne pristúpila k volebným urnám. Aby sa nestalo, že sa história zopakuje a aj ja budem patriť k tým, ktorí z nevedomosti či iných pohnútok dovolili, aby z našej ťažko nadobudnutej slobody niekto opäť spravil diktatúru.

Dátum vypracovania: 17. 2. 2009

Prehľad tém esejí za ročníky I. – XI.

Ročník	Témy
I.	bez esejí
II.	Čo môžeme urobiť, aby sa intolerancia, diskriminácia a rasizmus stali minulosťou?
III.	Právo byť iný.
IV.	Nechcem s tebou sedieť v jednej lavici, lebo si...
V.	1. Prečo chcem byť európskym občanom. 2. Európske tradície vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv 3. Je interrupcia slobodným rozhodnutím ženy? 4. Bál som sa ísť do školy...
VI.	1. Byť tolerantný k druhým, a prečo? 2. Som vodič... 3. Ideme a ukážeme tomu farebnému, kam patrí... 4. Dokážeme sa vysporiadať s predsudkami v spoločnej Európe?
VII.	1. Som alebo nie som rasista? 2. Mám 54 rokov, stredoškolské vzdelanie a hľadám prácu. 3. Som nepatrný človečik malého národa vo veľkej Európe. 4. Civilizovaní ľudia by nemali stavať múry... 5. Osvienčim.
VIII.	1. Povinnosť mi prikazuje a svedomie mi bráni. 2. Každému sa raz zide rovnosť šancí. 3. „Nechcem byť žienka domáca...“ 4. Európska charta a euroobčan.
IX.	1. ...a vôbec – dajme iným šancu (Každý iný všetci rovní) 2. Rovnosť príležitostí pre všetkých? 3. Kým si v škole, si len žiak. 4. Sloboda myslenia a slova v Európskej únii ako prostriedok boja proti netolerancii.
X.	1. „Zastavme domáce násilie voči ženám“ 2. Mám kamaráta Róma aj skína... 3. Prínos Európskeho parlamentu v oblasti ľudských práv 4. Význam náboženskej slobody a tolerance pre našu spoločnosť 5. Potrebuje demokracia obmedzenie slobody prejavu aby sa mohla brániť?
XI.	1. Pred 20 rokmi ľudia voľiť slobodne nemohli, teraz môžu, aj do Európskeho parlamentu, ale budú? 2. Chudoba cti netráť? (ľudová múdrosť v kontexte ľudských práv) 3. Futbal – šport alebo priestor pre manifestáciu nacionalizmu a násillia? 4. Čo znamená November 1989 pre ľudské práva.

Úloha 1

Ústava SR priznáva základné ľudské práva a slobody:

1. Každému	A	N
2. Osobe staršej ako 18 rokov	A	N
3. Len občanom Slovenskej republiky	A	N
4. Všetkým, s trvalým pobytom v SR	A	N

Text k úlohe 2

Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené

Cenzúra je neprípustná

Sloboda prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom.

Ústava SR

Úloha 2

Rozhodnite pri každej z uvedených možností, či sú v rozpore so slobodou prejavu, zakotvenou v Ústave SR

1. Vláda vydala nariadenie v redakcii každých novín vytvoriť pracovné miesto pre osobu, ktorej náplňou práce bude kontrolovať či články nepoškodzujú vládu.	A	N
2. Súdnym rozhodnutím došlo k zrušeniu regionálneho televízneho vysielania z dôvodu jednostrannej propagácie politickej strany.	A	N
3. Skupina mladých ľudí na verejnom zhromaždení žiadala legalizáciu tzv. mäkkých drog.	A	N
4. Polícia zakročila voči občanovi, ktorý vykrikoval na námestí urážlivé slová proti prezidentovi.	A	N

Úloha 3

Posúďte a rozhodnite pri každom z nasledujúcich inzerátov, či má diskriminačný charakter:

1. Prijmeme vyučeného predavača, muža, do obchodu s počítačovou technikou	A	N
2. Prijmeme personalistu/tku, VŠ ekonomického zamerania, znalosť AJ, prax v personalistike, znalosť práce s PC.	A	N
3. Hľadáme vedúcu ekonomického oddelenia, znalosť PC a 1 cudzieho jazyka, Bratislava, bezdetná	A	N
4. Evanjelické lýceum hľadá učiteľa AJ, VŠ aprobácia AJ, evanjelické vierovyznanie, prax vítaná	A	N

Úloha 4

Rozhodnite, v ktorých prípadoch boli porušené ľudské a občianske práva vyplývajúce z Ústavy SR?

1. Obvineného potrestali za to, že odmietol vypovedať.	A	N
2. Ministerstvo odmietlo poskytnúť informácie o stave životného prostredia.	A	N
3. Občan bol zbavený štátneho občianstva za to, že previedol svoje financie z podnikania na účet do zahraničia.	A	N
4. Policajti zadržali žiaka, ktorý z mobilu oznámil bombu v škole, aby sa vyhol písomke.	A	N

Text k úlohe 5

„Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.“ (Ústava Čl.26)

„Ochrana osobných údajov sa zaručuje“

Rodičia 18 ročného žiaka strednej školy dostanú zo školy oznámenie o problémoch svojho dieťaťa. Vyhľadajú triedneho učiteľa aby sa informovali o jeho prospechu a správaní .

Úloha 5

Rozhodnite Á/N:

1. Majú rodičia právo na tieto informácie?	A	N
2. Môže triedny učiteľ tieto informácie rodičom odoprieť ?	A	N
3. Môže žiak vyžadovať od učiteľa mlčanlivosť odvolávajúc sa na zákon o ochrane osobných údajov?	A	N
4. Majú učitelia právo informovať sa o prospechu žiaka z toho predmetu, ktorý oni nevyučujú?	A	N

Úloha 6

Sťažnosť na Európsky súd pre ľudské práva musí splniť určité podmienky. Rozhodnite, ktorá z uvedených podmienok musí byť dodržaná, aby bola sťažnosť prijatá.

1. Sťažovateľ musí byť občanom jedného z členských štátov Rady Európy.	A	N
2. Porušenia práv sa musí dopustiť aspoň jeden zo štátov viazaných Dohovorom.	A	N
3. Ak mám porušené svoje ľudské práva môžem podať sťažnosť rovno na Európsky súd pre LP.	A	N
4. Môžem podať sťažnosť proti jednotlivcovi alebo súkromným (obchodným) spoločnostiam.	A	N

Text k úlohe 7

„Petičné právo sa zaručuje. Každý má právo sám alebo s inými obracať sa vo veciach verejného alebo iného spoločného záujmu na štátne orgány a orgány územnej samosprávy so žiadosťami, návrhmi a sťažnosťami.“ (Ústava SR Čl. 27)

Úloha 7

Uveďte, v ktorých z uvedených prípadoch je petícia v rozpore s Ústavou SR?

1. Politická strana počas predvolebnej kampane iniciovala petíciu za znovuzavedenie trestu smrti.	A	N
2. Nadácia Greenpace zorganizovala petičnú akciu za zákaz odvozu kalamitného dreva z Tatranského národného parku.	A	N
3. Súd vydal rozsudok o vine obžalovaného. Jeho rodina presvedčená o jeho nevine, iniciovala petíciu za zmenu rozsudku.	A	N
4. Občania spísali petíciu proti výstavbe tepelnej elektrárne neďaleko svojej obce.	A	N

Úloha 8

K charakteristikám doplňte prislúchajúce pojmy (uvedte príslušné písmeno):

- Popieranie rovnosti s inými, popieranie a obmedzovanie práv určitých kategórií obyvateľstva
- Nenávisť voči ľuďom inej rasy, utláčanie inej rasy.
- Rešpektovanie cudzieho názoru, znášanlivosť, trpezlivosť
- Pohrdlivý až nepriateľský postoj, hotová myšlienka, vlastný názor o osobe alebo skupine osôb bez dostatočného poznania a dôvodu.

A. Predsudok B. Tolerancia C. Rasizmus D. Diskriminácia

Úloha 9

K dátumom priradte, aké významné dni z hľadiska ľudských práv si pripomínáme:

10. december	A. Deň Európy
5. máj	B. Deň študentov
17. november	C. Deň detí
1. jún	D. Deň ľudských práv

Úloha 10

K uvedeným orgánom priradte organizáciu, do ktorých patria:

1. Európsky súdny dvor	A. OSN
2. Medzinárodný súdny dvor	B. NATO
3. Európsky súd pre ľudské práva	C. Rada Európy
4. Severoatlantická rada	D. Európska únia

Úloha 11

Občania v demokratickom štáte môžu robiť:

- a) len čo im zákon dovoľuje
- b) všetko, čo im zákon nezakazuje
- c) len čo im dovoľí vláda
- d) nemôžu slobodne robiť nič, o všetkom rozhoduje parlament a vláda

Úloha 12

Rozhodnite, ktorý z dokumentov upravujúcich problematiku ľudských práv bol prijatý na pôde Rady Európy:

- a) Všeobecná deklarácia ľudských práv a slobôd
- b) Medzinárodný protokol o občianskych a politických právach
- c) Dohovor o ľudských právach
- d) Dohovor o právach dieťaťa

Úloha 13

Možno práva a slobody človeka v demokratickej spoločnosti obmedziť?

- a) nemožno, lebo Všeobecná deklarácia ľudských práv priznáva každému človeku základné práva a slobody,
- b) možno ich obmedziť len na základe zákona, ak by pri ich uplatňovaní hrozilo, že budú obmedzené alebo ovplyvnené práva iných,
- c) môže ich obmedziť ktorýkoľvek orgán štátnej správy alebo samosprávy aj bez zákonného podkladu,
- d) možno ich obmedzovať na základe rasy, druhu pohlavia, národnosti, výšky majetku, spoločenského postavenia.

Úloha 14

Podľa Dohovoru o právach dieťaťa sa za dieťa považuje každá ľudská bytosť mladšia ako:

a) 15 rokov	c) 18 rokov
b) 16 rokov	d) 21 rokov

Úloha 15

Ktorá z uvedených charakteristík najpresnejšie vysvetľuje pojem xenofóbia?

- a) nenávisť voči ľuďom inej rasy, utlačanie inej rasy,
- b) rešpektovanie cudzieho názoru, znášateľnosť, trpezlivosť,
- c) zrovnoprávnenie, oslobodenie, získanie nezávislosti,
- d) strach, obava až nenávisť k cudzincom.

Úloha 16

Predstavte si situáciu, že vaša triedna učiteľka/učiteľ rozhodla/dol bez vášho súhlasu a súhlasu vašich rodičov, že budete navštevovať hodiny etickej výchovy, hoci vy ste si chceli zvoliť náboženskú výchovu:

- a) môžu tak urobiť, ak by bolo vyučovanie malej skupiny žiakov finančne veľmi náročné,
- b) nemôžu tak urobiť, ak s tým nesúhlasíte vy a vaši rodičia,
- c) môžu tak urobiť len so súhlasom vedenia školy,
- d) nemôžu tak urobiť, pretože každý má právo na slobodu vierovyznania.

Úloha 17

Medzi práva menšín a etnických skupín, ktoré zaručuje Ústava Slovenskej republiky nepatrí:

- a) právo používať jazyk národnostnej menšiny v úradnom styku,
- b) právo navštevovať školu s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny,
- c) právo na narušovanie zvrchovanosti a územnej celistvosti Slovenskej republiky,
- d) právo na zakladanie politických strán na národnostnom princípe

Úloha 18

Ktoré z práv a slobôd občana Slovenskej republiky by bolo porušené, ak by mu niekto (súd, vládni úradníci, zamestnávateľ, riaditeľ školy) chcel zakázať členstvo v niektorej z povolených politických strán, hnutí, spolkov, záujmových či spoločenských organizácií?

- a) právo na súkromný život,
- b) sloboda pokojného zhromažďovania a združovania sa,
- c) sloboda svedomia, náboženstva,
- d) právo na rozhodovanie sa

Úloha 19

Spišská Kapitula je mestskou pamiatkovou rezerváciou. Dominantnou stavbou je neskororománska katedrála sv. Martina z rokov 1245-1273 s dvoma vežami a mimoriadne cenným interiérom – sú tu gotické oltáre, sochy, náhrobky, kalichy, fresky z roku 1317 a najstaršia známa románska plastika na Slovensku - Leo albus.

Táto pamiatka bola zapísaná do zoznamu jedného z orgánov OSN. Ktorého?

- a) UNICEF
- b) UNESCO
- c) CULTURE
- d) UNHCR

Text k úlohe 20

Prezident podpísal vysokoškolskú novelu, ktorá (okrem iného) zavádza poplatky pre externých študentov. Prezident vie o jej nedostatkoch. Opozícia protestuje a chystá podnet na súd.

Sme 28.7.2007

Úloha 20

Na základe textu určte, na ktorý súd sa nespokojná opozícia obráti so svojim podnetom proti podpísanej novele

- a) Najvyšší súd
- b) Krajský súd
- c) Ústavný súd
- d) Súd pre ľudské práva

Úloha 21

Ktoré z nasledujúcich tvrdení charakterizujú práva občanov v Európskej únii?

- a) Občania členského štátu EÚ môžu platiť vo všetkých členských štátoch za tovary a služby svojou národnou menou,
- b) Voliť svojich zástupcov do Európskeho parlamentu môžu len občania piatich najväčších štátov EÚ,
- c) Občan EÚ nemá právo prihlásiť sa k trvalému pobytu v inom členskom štáte EÚ,
- d) Občania EÚ majú možnosť hľadať si pracovné príležitosti a pracovať vo všetkých členských štátoch EÚ.

Úloha 22

Ktoré z vašich práv poruší učiteľ/ka v prípade, keď, neoznámí výsledok klasifikácie alebo hodnotenia vašej odpovede, grafickej práce, písomnej práce alebo praktickej činnosti?

- a) právo na vzdelanie,
- b) právo na informácie,
- c) právo na spravodlivosť,
- d) právo na ochranu súkromia.

Úloha 23

Jedným zo základných ľudských práv je sloboda prejavu. Vyberte tú z možností, ktorá platí pri jej presadzovaní:

- a) sloboda prejavu nie je ničím obmedzená, svoje názory môžeme vyjadrovať bez ohľadu na práva a slobody iných ľudí,
- b) slobodne sa môžu vyjadrovať len dospelí, deťom je zakázané myslieť si, čo chcú, a slobodne to vyjadriť,
- c) sloboda prejavu je obmedzená, nemôžeme prejavovať neslušné, urážlivé, diskriminačné či niekoho zneuctujúce názory,
- d) slobodne sa môžu vyjadrovať len niektoré skupiny ľudí (politici, podnikatelia, poslanci Národnej rady Slovenskej republiky, členovia vlády, poslanci miestnych zastupiteľstiev, novinári, televízni a rozhlasoví moderátori).

Úloha 24

Kedy nie je vašou povinnosťou poskytnúť inému pomoc v nebezpečenstve?

- a) keď je to pre vás alebo pre okolie veľmi nebezpečné, alebo by vám v tom niekto pod hrozbou násillia bránil,
- b) pomoc inému v nebezpečenstve musíme poskytnúť za akýchkoľvek okolností, aj keby sme ohrozili svoju bezpečnosť a zdravie,
- c) deti nemôžu poskytovať takúto pomoc,
- d) pomoc v nebezpečenstve môžu iným ľuďom poskytovať len príslušníci policajného zboru, hasiči, záchranári, lekári rýchlej zdravotnej služby.

Úloha 25

Vyberte z ponúkaných možností tú kombináciu slov, ktorá obsahuje všetky princípy nášho volebného práva:

- a) voľby sú nepriame, verejné, všeobecné, tajné,
- b) voľby sú verejné, všeobecné, rovné a priame,
- c) voľby sú tajné, všeobecné, rovné a priame,
- d) voľby sú tajné, priame, všeobecné, nerovné.

Úloha 26

Akým cudzím slovom by ste označili znášanlivosť prejavujúcu sa v ochote vypočuť si názor iných, rešpektovať ich odlišnosť, priznať im také práva, aké sami požadujeme? Je to:

- a) tolerancia
- b) humanizmus
- c) solidarita
- d) demokracia

Úloha 27

Právo voliť svojich zástupcov (poslancov) do Národnej rady Slovenskej republiky a právo byť volený do tohto orgánu získavajú občania Slovenskej republiky po dosiahnutí vekovej hranice:

- a) 15 a 21 rokov
- b) 18 a 20 rokov
- c) 15 a 25 rokov
- d) 18 a 21 rokov

Úloha 28

Keď sa dopustíte v škole nejakého závažného priestupku voči vnútornému poriadku školy, akým spôsobom, ktorý je v súlade s právami dieťaťa, môžete byť za to potrestaní tak, aby boli dodržané vaše práva?

- a) rozborom vášho správania na triednickej hodine,
- b) poznámkou do klasifikačného záznamu, akým spôsobom ste porušili vnútorný poriadok školy,
- c) triednym a riaditeľským pokarhaním,
- d) vyučujúci vám prikáže, aby ste poslali rodičov na pohovor o vašom správaní.

Úloha 29

Ktorý z týchto príkladov nie je prejavom diskriminácie?

- a) vašu školu nemôžu navštevovať žiaci, ktorí trpia nejakou telesnou chybou,
- b) žena dostáva za rovnakú prácu nižší plat ako muž,
- c) letecká spoločnosť v inzeráte na obsadenie miesta pilota dopravného lietadla uvedie, že do výberového konania sa môžu prihlásiť iba muži,
- d) podmienkou prijatia na vysokú školu je, okrem iného, úspešné absolvovanie maturitnej skúšky uchádzačom.

Úloha 30

Môžno sa vám už stalo, že niektorí z vyučujúcich nestihol prebrať nové učivo počas hodiny a pokračoval v jeho výklade aj po jej ukončení počas prestávky. Môže tak urobiť bez toho, že by porušil niektoré z vašich práv?

- a) môže, lebo je to v našom záujme,
- b) nemôže, lebo máme právo na odpočinok,
- c) musí tak urobiť, aby prebral všetko učivo,
- d) môže to urobiť len vtedy, ak má na to súhlas riaditeľa/ky školy.

Úloha 31

Ak bude niekto zo spolužiakov v škole od teba vyžadovať dajaké služby, peniaze, predmety, jedlo, vyhrážať sa ti násilím, bitkou, slovne alebo fyzicky ťa ponižovať, urážať tvojich rodičov, je to prejav?

- a) nerovnoprávnosti
- b) šikanovania
- c) rasizmu
- d) predsudkov

Úloha 32

Môže byť žiak základnej školy trestne stíhaný a odsúdený v spravodlivom súdnom procese na trest odňatia slobody, keď sa dopustí nejakého zločinu?

- a) nemôže, pretože je považovaný za dieťa, nie je ešte plnoletý
- b) za trestný čin môžu byť odsúdení všetci žiaci základnej školy bez ohľadu na vek, pričom sa pri určovaní výšky trestu na nich prihliada ako na mladistvých,
- c) za trestný čin môžu byť odsúdení len žiaci, ktorí dosiahli 14 rokov veku, pričom sa pri určovaní výšky trestu na nich prihliada ako na mladistvých,
- d) za trestný čin môžu byť odsúdení len žiaci, ktorí dosiahli 15 rokov veku, pričom sa pri určovaní výšky trestu na nich prihliada ako na mladistvých.

Úloha 33

Ústava Slovenskej republiky, základný zákon nášho štátu, v ktorom sú zahrnuté aj základné ľudské práva a slobody našich občanov, bola prijatá?

- a) 1. septembra 1992
- b) 1. októbra 1992
- c) 16. decembra 1992
- d) 1. januára 1993

Úloha 34

Napište, kto je súčasným generálnym tajomníkom OSN?

a odkiaľ pochádza

VIII. Tudásfelmérő teszt az emberi jogok olimpiásza XI. évfolyamára

kerületi forduló – 2009 február

1. feladat

A Szlovák Köztársaság Alkotmánya alapvető emberi jogokat ismer el:

- 1. Mindnekinek
- 2. 18 év feletti személyeknek
- 3. Csak a Szlovák Köztársaság állampolgárainak
- 4. Mindenkinek, aki szlovákiai tartózkodási engedéllyel rendelkezik

Szöveg a 2. feladathoz

A szólásszabadság és az információkhoz való jog garantált

A cenzúra nem engedélyezett

A szólásszabadság jogát és az információk kereséséhez és terjesztéséhez való jogot törvénnyel korlátozni lehet.

A Szlovák Köztársaság Alkotmánya

2. feladat

Döntsek el az összes következő lehetőségnél, hogy ellentétben vannak-e a Szlovák Alkotmányban megfogalmazott szólásszabadság jogával.

- 1. A kormány rendeletet adott ki, melyben kötelezi az összes sajtó szerkesztőségét egy olyan személy foglalkoztatására, aki munkakörében ellenőrizni fogja azt, hogy a cikkek nem sértik-e a kormányt.
- 2. Egy politikai párt egyoldalú propagációja miatt, bírósági döntés alapján egy regionális TV csatorna beszüntetésére került sor.
- 3. Fiatalok csoportja egy nyilvános gyűlésen a könnyűdrogok legalizációját követelte.
- 4. A rendőrség közbelépett egy olyan állampolgárral szemben, aki egy téren sértő szavakat kiabált az elnökről.

3. feladat

Ítéld meg és döntsek el az következő hirdetésnél, hogy diszkriminációs jellegű e:

- 1. Felveszünk egy kitanult eladót, férfit, számítástechnikai üzletbe
- 2. Felveszünk jogászt/jogásznőt, jogi egyetemi végzettséggel, angol nyelv ismerete, jogi gyakorlat, számítástechnikai ismeretek.
- 3. Gazdasági osztályra vezetőnőt keresünk, számítástechnikai ismeretek és egy idegen nyelv ismerete, Pozsony, gyermektelen
- 4. Evangélikus líceum angol nyelvtanárt keres, egyetemi végzettség, angol nyelvvizsga, evangélikus vallás, gyakorlat üdvözlő

4. feladat

Döntsek el, hogy mely esetekben voltak megsértve az alapvető emberi és állampolgári jogok, amelyek a Szlovák Köztársaság Alkotmányából erednek.

- 1. A vádlottat megbüntették azért, mert elutasított vallomást tenni.
- 2. A Minisztérium elutasított információkat adni az életkörnyezet állapotáról
- 3. Egy állampolgártól elvették az állampolgárságát azért, mert átutalta a kereskedéséből származó jövedelmeit egy külföldi bankszámlára.
- 4. A rendőrök letartóztattak egy diákot, aki a mobiltelefonjáról bombariadót jelentett az iskolába, hogy kikerüljön egy felmérőt.

Szöveg az 5. feladathoz

„A szólásszabadság és az információkhoz való jog garantált” (Ústava Čl.26)

„A személyi adatok védelme garantált”

A 18 éves középiskolás diák szülei értesítést kapnak a gyermekük problémáiról az iskolától. Felkeresik az osztályfőnököt, hogy informálódjanak az előmeneteléről és magaviseletéről.

5. feladat

Döntsék el Igen/Nem:

1. Joguk van a szülőknek ezekhez az információkhoz?
2. Az osztályfőnök megtagadhatja ezen információk kiadását a szülőknek?
3. Kérvényezheti-e a diák a tanártól a titoktartást, utalva a személyi adatok védelmére vonatkozó törvényre?
4. Joguk van a tanároknak informálódni a diák előmeneteléről abból a tantárgyból, melyet nem ők tanítanak?

6. feladat

Az Emberi Jogok Európai Bíróságára bejövő panasz bizonyos feltételeknek kell hogy megfeleljen. Döntsék el a következő feltételek közül melyiknek kell teljesülnie, hogy a panaszt elfogadják.

1. A panaszadónak állampolgárnak kell lennie az Európa Tanács valamely országában.
2. Törvénysértést kell elkövetnie legalább egy országnak, amelyet kötelez az Egyezmény.
3. Ha sértve vannak az emberi jogaim automatikusan panaszt adhatok be az Emberi Jogok Európai Bíróságára.
4. Panaszt tehetek egyének vagy magán (kereskedelmi) vállalatok ellen.

Szöveg a 7. feladathoz

„A petíciós jog garantált. Mindnekinek joga van egyedül vagy másokkal a közérdek vagy más közös érdekekkel kapcsolatban hivatalos szervekre, helyi szervekre fordulni, kérvényekkel, javaslatokkal vagy panaszokkal. (Ústava SR Čl. 27)

7. feladat

Jelöljék meg mely esetekben van a petíció ellentétben a Szlovák Köztársaság Alkotmányával?

1. Egy politikai párt a választási kampány idején petícióval kezdeményezte a halálbüntetés újrabevezetését.
2. A Greenpeace petíciós akciót szervezett a vihar következtében kidőlt fa elszállításának betiltásáért a Tatrai Nemzeti Parkból.
3. A bíróság ítéletet hozott a vádlott bűnösségéről. A családja meg van győződve az ártatlanságáról, és petíciót kezdeményezett az ítélet megváltoztatásáért.
4. Az állampolgárok petíciót írtak össze egy hőerőmű kiépítése ellen, nem messze a községüktől.

8. feladat

A jellemzőkhöz pótolják a hozzátartozó fogalmakat (válasszák ki a megfelelő betűt):

1. A másokkal való egyenlőség megtagadása, a jogok megtagadása és korlátozása a lakosság bizonyos részei számára.
2. Fajgyűlölet, más fajok elnyomása.

3. Eltérő vélemények tiszteletben tartása, összeférés, türelmesség

4. Megvető, ellenséges álláspont, kész gondolat, saját vélemény egyénről vagy csoportról kielégítő ok és ismeret nélkül.

A. Előítélet B. Tolerancia C. Rasszizmus D. Diszkrimináció

9. feladat

A következő dátumokhoz soroljátok be, hogy mely fontos napokra emlékezünk az emberi jogokkal kapcsolatban:

december 10.	A. Európa nap
május 5.	B. Diáknapi
november 17.	C. Gyermeknap
jún 1.	D. Az emberi jogok napja

10. feladat

A feltüntetett szervezetekhez sorolják be azt a szervezetet amelybe tartoznak:

1. Európai Közösségek Bírósága	A. ENSZ
2. Nemzetközi Bíróság	B. NATO
3. Emberi Jogok Európai Bírósága	C. Európa Tanács
4. Észak-Atlanti Tanács	D. Európai Unió

11. feladat

Egy demokratikus állam polgárainak engedélyezett:

- a. amit a törvény engedélyez
- b. mindaz, amit a törvény nem tilt
- c. mindaz, amit a kormány engedélyez
- d. semmit sem csinálhatnak szabadon, mindenről a kormány dönt

12. feladat

Döntsék el a következő emberi jogok problematikájával foglalkozó dokumentumok közül, melyek lettek elfogadva az Európa Tanácsban:

- a. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata.
- b. Nemzetközi Jegyzőkönyv protokoll Az Állampolgári és Politikai Jogokról
- c. Emberi Jogok Európai Egyezménye
- d. Egyezmény a Gyermekek Jogairól

13. feladat

Engedélyezett-e egy demokratikus társadalomban korlátozni az emberi- és szabadságjogokat?

1. Nem engedélyezett, mert az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata mindenkinek elismeri az alapvető jogait és szabadságait.
2. Csak törvény alapján lehet korlátozni, hogyha az érvényesülésükkor az a veszély állna fent, hogy korlátozva vagy befolyásolva lesznek mások jogai.
3. Bármely állam- vagy helyhatósági szerv korlátozhatja, még jogi alap nélkül is.
4. Korlátozni lehet faj, nem, nemzetiség, vagyon, és társadalmi pozíció alapján.

14. feladat

A Gyermekek Jogairól szóló Egyezmény alapján, gyermeknek számít minden emberi lény, fiatalabb mint:

- a) 15 éves
- b) 16 éves
- c) 18 éves
- d) 21 éves

15. feladat

Mely a következő jellemzők közül értelmezi a legpontosabban a xenofóbia fogalmát?

- a. Fajgyűlölet, más faj elnyomása
- b. Elterő vélemények tiszteletben tartása, összeférés, türelmesség
- c. Egyenjogúsítás, felszabadítás, önállósulás
- d. Félelem, aggodalom vagy egészen gyűlölet az idegenekkel szemben

16. feladat

Képzeljétek el azt a helyzetet, hogy az osztályfőnökök a beleegyezések és a szüleik beleegyezése nélkül eldöntötte, hogy etikára fogtok járni, annak ellenére, hogy ti hittanra szerettetek volna:

- a. megtehetik, ha a diákok egy kis csoportjának tanítása anyagilag nagyon megterhelő volna
- b. nem tehetik meg, hogyha ti és szüleitek nem egyeztek bele.
- c. Megtehetik, de csak az iskola vezetőségének egyetértésével
- d. Nem tehetik meg, mert mindenkinek joga van szabad vallás gyakorlására.

17. feladat

A kisebbségi és etnikai csoportok jogai közé, melyeket a Szlovák Köztársaság Alkotmánya garantál nem tartozik:

- a. a kisebbségi nyelv használatának joga hivatalos érintkezésnél
- b. jog kisebbségi nyelvű iskolába járni
- c. jog megsérteni a Szlovák Köztársaság szuverenitását és területi egységét
- d. jog nemzetiségi alapon politikai pártokat alapítani

18. feladat

Mely jogai és szabadságai lennének megsértve egy szlovák állampolgárnak, hogyha valaki (bíró, állam hivatalnok, munkaadó, iskolaigazgató) be akarná tiltani tagságát valamelyik engedélyezett politikai pártban, mozgalomban, társulatban, érdek- vagy társadalmi szervezetben?

- a. magánéletre való jog
- b. gyűlekezési és csoportosulási jog
- c. vallásszabadság, gondolat szabadság
- d. döntésjog

19. feladat

A Spišská Kapitula egy városi műemléki rezervátum. A domináns épülete a késő Román stílusban épült Szent Márton Katedrális, 1257-1273-ból származó két toronnyal és rendkívül értékes beltérrel – Gótikus oltárok, szobrok, sírkövek, kelyhek, freskók 1317-ből, valamint a legrégibb ismert Román plasztika Szlovákiában – Leo albus.

Ez a műemlék be lett jegyezve az ENSZ egyike szervébe. Melyikbe?

- a) UNICEF
- b) UNESCO
- c) CULTURE
- d) UNHCR

Szöveg a 20 feladathoz

Az elnök aláírta azt a törvénymódosítást, amely az egyetemeken illetéket vezet be a távutas diákok számára. Az elnök tud a hiányosságairól. Az ellenzék tiltakozik, bírósági beadványt készít.

Sme, 2007.7.28.

20. feladat

A szöveg alapján döntsék el, mely bírósághoz fog az ellenzék fordulni a beadványával az aláírt törvénymódosítás ellen.

- a. Legfelsőbb Bíróság
- b. Kerületi Bíróság
- c. Alkotmánybíróság
- d. Emberjogi bíróság

21. feladat

Mely következő állítások jellemzik az Európai Unió állampolgárok jogait?

- a. Az EU tagállamok állampolgárai az összes tagállamban saját nemzeti pénznemükkel fizethetnek az árucikkekért és szolgáltatásokért.
- b. Csak az öt legnagyobb EU tagállam állampolgárai választhatnak képviselőket az Európai Parlamentbe
- c. Az EU tagállam állampolgárainak nincs joguk kérvényezni állandó tartozkodási engedélyt más EU tagállamban.
- d. Az EU tagállam állampolgárainak lehetőségük van munkalehetőségeket keresni és dolgozni az összes EU tagállamban.

22. feladat

Mely jogaitok lesznek megsértve a tanár/nő által, ha nem jelenti be a feleletet, grafikai munkákat, írásbeli, vagy gyakorlatok eredményét?

- a. művelődéshez való jog
- b. információhoz való jog
- c. igazsághoz való jog
- d. a magánélet védelméhez való jog

23. feladat

Egyike az alapvető emberi jogoknak a szólásszabadság joga. Válasszák ki azt a lehetőséget, mely érvényes az alkalmazásánál.

- a. A szólásszabadság joga nem korlátozott, a nézeteinket mások jogai és szabadságaira való tekintet nélkül kifejezhetjük.
- b. Szabadon csak a felnőttek fejezhetik ki magukat, a gyermekeknek tiltva van azt gondolni amit akarnak, és ezt szabadon kifejezni.
- c. A szólásszabadság korlátozott, nem fejezhetünk ki egyetlen, sértő, diszkrimináló, vagy valakit meggyalázó véleményeket.

- d. Szabadon csak bizonyos csoportok fejezhetik ki magukat (politikuskok, vállalkazók, a Szlovák Nemzeti Tanács képviselői, a kormánytagok, a helyhatósági képvislők, újságírók, TV és rádió bemondók).

24. feladat

Mikor nem vagyunk kötelesek egy veszélyben lévő személynek segílyt nyújtani?

- a. Hogyha ez ön vagy környezete számára nagyon veszélyes, vagy ha valaki erőszak fenyegetésével korlátozná ebben.
- b. A veszélybe jutott személynek minden körülmény között segítenünk kell, még ha az a saját biztonságunkat és egészségünket is veszélyeztetné.
- c. A gyermekek ilyen jellegű segítséget nem nyújthatnak.
- d. Veszélybe jutott személyeknek csak rendőrök, tűzoltók, mentők nyújthatnak segítséget.

25. feladat

Válasszák ki a felsorolt lehetőségek közül azt a szókombinációt, amely tartalmazza a választói jog összes elvét:

- a. A választások közvetettek, nyilvánosak, általánosak, és titkosak
- b. A választások nyilvánosak, általánosak, egyenlők, és közvetlenek
- c. A választások titkosak, általánosak, egyenlők, és közvetlenek
- d. A választások titkosak, közvetlenek, általánosak, és nem egyenlők

26. feladat

Milyen idegen szóval fejeznék ki azt az összeférést, amely abban nyilvánul meg, hogy hajlandóak vagyunk mások nézeteit meghallgatni, tiszteletben tartani különbözőségüket, és olyan jogokat elismerni nekik, melyeket saját magunk követelünk meg?

- a. tolerancia
- b. humanizmus
- c. szolidaritás
- d. demokrácia

27. feladat

A Szlovák Köztársaság állampolgárai mely korhatár elérése után élnek választói joggal a Szlovák Nemzeti Tanácsba, és mikor választhatóak meg ebbe az intézménybe

- a. 15 és 21 év
- b. 18 és 20 év
- c. 15 és 25 év
- d. 18 és 21 év

28. feladat

Milyen büntetés lenne összhangban a gyermek jogaival, ha az iskolában valamilyen komoly belső szabálysértést követett el az iskola szabályzata ellen?

- a. Magaviselete elemzése az osztályfőnöki órán
- b. Bejegyzés az osztálykönyvbe arról, hogy milyen módon szegte meg az iskola belső szabályzatát
- c. Osztályfőnöki és igazgatói megrovás
- d. A tanár kötelezi őt, hogy küldje be megbeszélésre a viselkedéséről a szüleit

29. feladat

Mely a felsorolt lehetőségek közül nem utal diszkriminációra?

- a. Az iskolákat nem látogathatják testi fogyatékos diákok.
- b. A nő alacsonyabb fizetést kap ugyanazért az elvégzett munkáért mint a férfi.
- c. Egy repülő társaság a hirdetésében a pilóta pozíciója betöltésére kizárólag férfit keres .
- d. Az egyetemre való bekerülés feltétele többek között a sikeres érettségi vizsga abszolválása.

30. feladat

Lehet hogy megtörtént veletek, hogy valamelyik tanárotoknak nem sikerült átvennie a megszabott anyagmennyiséget, és folytatta az előadást a szünetben is. Megteheti-e ezt anélkül, hogy megszegné valamelyik jogotokat?

- a. Megteheti, mert a mi érdekünk
- b. Nem teheti meg, mert jogunk van a pihenésre
- c. Muszály megtennie, hogy átvehesse a tananyagot
- d. Csak akkor teheti meg, ha rendelkezik az iskolaigazgató beleegyezésével

31. feladat

Ha valamelyik osztálytársad az iskolában valamiféle szolgáltatást, pénzt, tárgyat, ételt követel, vagy erőszakkal, veréssel fenyeget, verbálisan, vagy testileg megaláz, sértegeti a szüleidet. Milyen megnyilvánulás ez?

- a. Egyenlőtlenség
- b. Zaklatás
- c. Rasszizmus
- d. Előítélet

32. feladat

Lehetséges-e a diákot perelni és elítélni igazságos büntetőjogi eljárásban szabadságvesztésre, ha törvénysértést követett el?

- a. Nem lehetséges, mert még gyermeknek számít és nem nagykorú
- b. Büncselekmény elkövetéséért elítélhetők az általános iskolások is, tekintet nélkül a korukra. Miközben a büntetésük megszabásakor fiatakorúként kezelik őket.
- c. Büncselekmény elkövetéséért csak azok a diákok lehetnek elítélve, akik elérték a 14. életévüket. Miközben a büntetésük megszabásakor fiatakorúként kezelik őket.
- d. Büncselekmény elkövetéséért csak azok a diákok lehetnek elítélve, akik elérték a 15 életévüket. Miközben a büntetésük megszabásakor fiatakorúként kezelik őket.

33. feladat

Mikor lépett érvénybe a Szlovák Köztársaság Alkotmánya, államunk alaptörvénye, melyben meg vannak fogalmazva állampolgáraink alapvető emberi és szabadságjogai?

- a. 1992 szeptember 1.
- b. 1992 október 1.
- c. 1992 december 16.
- d. 1993 január 1.

34. feladat

Írjátok le ki jelenleg az ENSZ főtitkára?.....

És honnan származik?

Test ľudských práv - kľúč správnych odpovedí

počet možných získaných bodov 65

číslo otázky					Počet bodov
1.	A	N	N	N	4
2.	A	N	A	A	4
3.	A	N	A	N	4
4.	A	A	A	N	4
5.	A	N	N	N	4
6.	N	A	N	N	4
7.	A	N	A	N	4
8.	D	C	B	A	4
9.	D	A	B	C	4
10.	D	A	C	B	4
11.	B				1
12.	C				1
13.	B				1
14.	C				1
15.	D				1
16.	D				1
17.	C				1

číslo otázky					Počet bodov
18.	B				1
19.	B				1
20.	C				1
21.	D				1
22.	B				1
23.	C				1
24.	A				1
25.	C				1
26.	A				1
27.	D				1
28.	B				1
29.	D				1
30.	B				1
31.	B				1
32.	C				1
33.	A				1
34.	Pan Ki-mun	Južná Kórea			2

IX. Vyhodnotenie dotazníka spätnej väzby XI. roč. OLP

Organizačné zabezpečenie XI. ročníka OLP sa odrazilo aj v dotazníku spätnej väzby a hodnotenia sú pre organizátorov už tohto známeho a obľúbeného podujatia.

Prvý bod dotazníka sa týkal zaradenia účastníka, čo je aj názov jednotlivých stípcov v ilustrovaných tabuľkách. Odpovede na 2. – 7. bod dotazníka sú v tabuľkách spracované v percentách, ale percentuálna suma nie vždy je 100, nakoľko sa vyskytli prípady, že zúčastnení sa nevyjadrili k danému bodu alebo uviedli viac možností, a to najmä v bode č. 4. Vyjadrenia k „Návrhom na zlepšenie pre budúce OLP“ – sa stávajú predmetom ďalšieho spracovania.

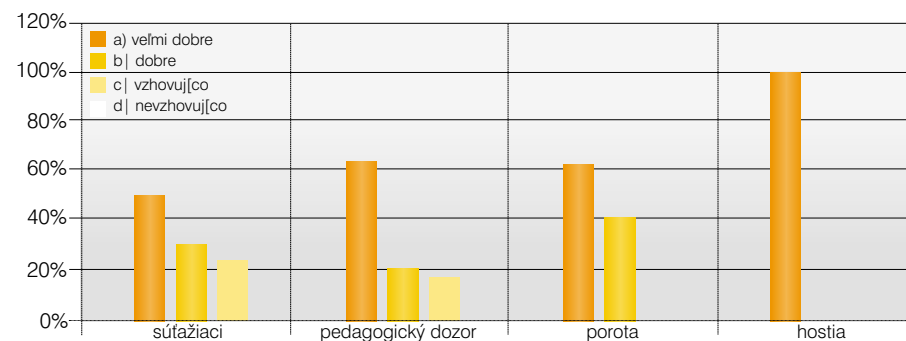
Zaznamenané sú aj vyjadrenia účastníkov k jednotlivým otázkam, ku ktorým im bola daná možnosť vyjadriť sa inak, ako zahŕňali možné odpovede.

Tabuľky a grafy k odpovediam na jednotlivé body dotazníka

2. OLP po organizačnej stránke hodnotím:

		súťažiaci	pedagóg. sprievod	porota	hostia
a)	veľmi dobre	48,15%	62,50%	60,00%	100,00%
b)	dobré	29,63%	20,83%	40,00%	0,00%
c)	vyhovujúco	22,22%	16,67%	0,00%	0,00%
d)	nevyhovujúco	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

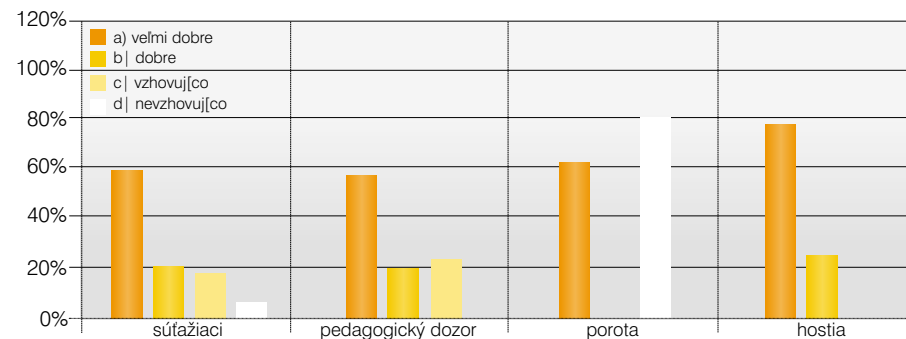
OLP po organizačnej stránke hodnotím:

3. OLP po odbornej stránke hodnotím:

		súťažiaci	pedagóg. sprievod	porota	hostia
a)	veľmi dobre	57,70%	54,17%	20,00%	75,00%
b)	dobré	19,23%	20,83%	0,00%	25,00%
c)	vyhovujúco	15,38%	25,00%	80,00%	0,00%
d)	nevyhovujúco	7,69%	0,00%	0,00%	0,00%

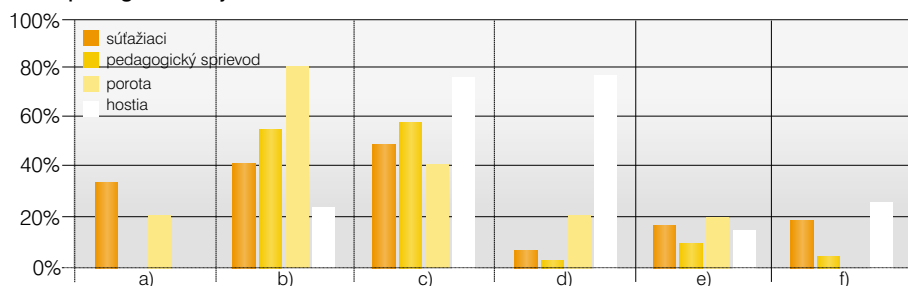
OLP po odbornej stránke hodnotím

4. Čo sa Vám na OLP najviac páčilo?

		súťažiaci	pedagóg. sprievod	porota	hostia
a)	Možnosť kontaktovať sa s novými spolužiakmi	33,33%	0,00%	20,00%	0,00%
b)	Stretnutie so i zaujímavými odborníkmi	40,74%	54,17%	80,00%	25,00%
c)	Celková atmosféra podujatia	48,15%	58,33%	40,00%	75,00%
d)	Spoločenský program	7,41%	4,17%	20,00%	75,00%
e)	Priebeh samotnej súťaže	14,81%	8,33%	20,00%	14,28%
f)	Iné, uviesť	18,52%	4,17%	0,00%	25,00%

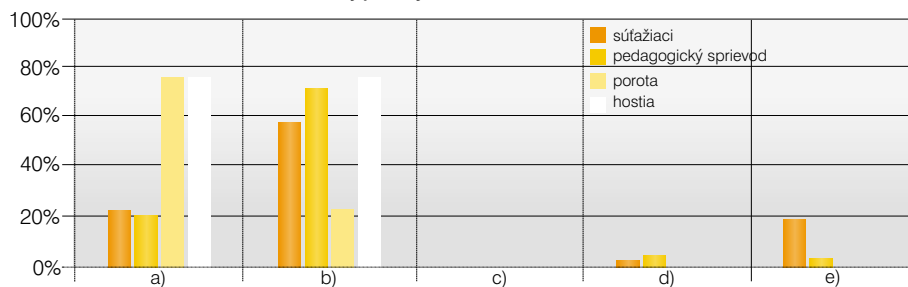
OLP po organizačnej stránke hodnotím:

5. Ako hodnotíte činnosť hodnotiacej poroty?

		súťažiaci	pedagóg. sprievod	porota	hostia
a)	Hodnotiaca porota bola spravodlivá	22,22%	21,74%	75,00%	75,00%
b)	Hodnotiaca porota bola prístupná	55,56%	69,56%	25,00%	75,00%
c)	Hodnotiaca porota bola príliš prísna	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
d)	Hodnotiaca porota bola neprístupná	3,70%	4,35%	0,00%	0,00%
e)	Hodnotiaca porota bola nespravodlivá	18,52%	4,35%	0,00%	0,00%

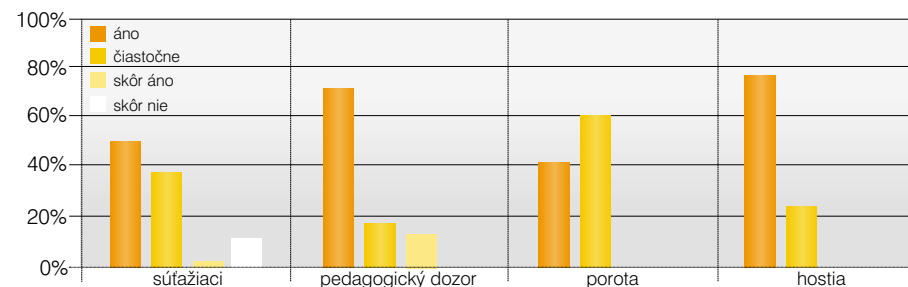
Ako hodnotíte činnosť hodnotiacej poroty?

6. Splnila OLP Vaše očakávania?

		súťažiaci	pedagóg. sprievod	porota	hostia
a)	áno	48,15%	70,83%	40,00%	75,00%
b)	častočne	37,04%	16,67%	60,00%	25,00%
c)	skôr áno	3,70%	12,50%	0,00%	0,00%
d)	skôr nie	11,11%	0,00%	0,00%	0,00%

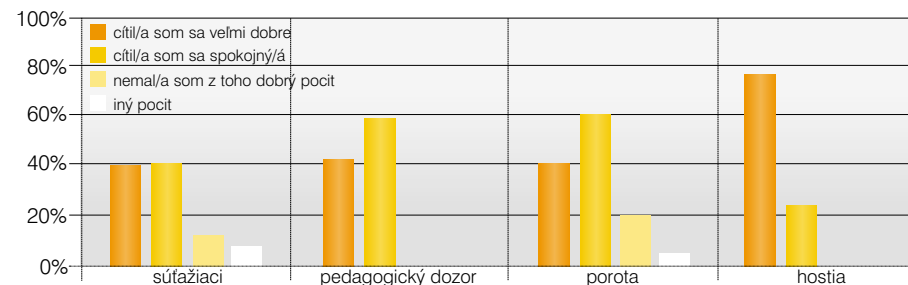
Splnila OLP Vaše očakávania?

7. Vyjadrite pocity z tohto podujatia!

		súťažiaci	pedagóg. sprievod	porota	hostia
a)	cítil/a som sa veľmi dobre	40,74%	41,67%	40,00%	75,00%
b)	cítil/a som sa spokojný/á	40,74%	58,33%	60,00%	25,00%
c)	nemal/a som z toho dobrý pocit	11,11%	0,00%	20,00%	0,00%
d)	iný pocit	7,41%	0,00%	7,14%	0,00%

7. Vyjadrite pocity z tohto podujatia!

Vyjadrenia súťažiacich

Návrhy na zlepšenie pre budúce ročníky OLP

- Viac odbornej literatúry.
- Nápaditejšie prípadové štúdie.
- Väčšia časová disciplína.
- Trocha mi chýbalo, že hoci témou bola Ochrana detí pred telesnými trestami, diskusia a workshopy boli viac zamerané politickým smerom.
- Priestory by som zachovala, aj porotu. Zachovať sprievodné podujatia ako napr. živá knižnica.
- Pre budúce kolo by som mala zlepšiť svoje vedomosti
- Viac času na oddych, neskoršie začiatky súťaženia, brať ohľad na to, že ľudia prichádzajú z dialky.
- Už nedávajte 7 rovnakých prípadových štúdií.
- Posudzovať viac aj prehľad, nielen sebavedomie súťažiacich. Aby boli rovnocennejšie prípadové štúdie (postúpila namyslená, hlúpa baba a to sa mi nepáčilo). Porota by mohla byť mladšia, aby nepreferovali iba konzervatívne názory. K obedu by som prosila vodu.
- Lepšie zváženie tém prípadových štúdií a ich súvis s avizovaným duchom podujatia.
- Podľa môjho názoru je OLP a atmosféra príliš formálna a oficiálna. Niektoré osobnosti a profesori sa mi zdali nedostupní a mal som pocit, že si držia odstup. Bolo by fajn, keby súťažiaci vedeli, ako a podľa čoho sa hodnotí obhajoba eseje a aj témy, ktoré boli niektoré neférové a viac sa týkali psychológie ako OLP. Ďakujem za všetko.
- Mali by byť ocenení aj súťažiaci v krajských kolách. Aj občerstvenie na krajských kolách pre súťažiacich mohlo byť zabezpečené. Rozdeliť prostriedky z celoslovenského kola.
- Viac aktivít ako živá knižnica.
- Upraviť pitný režim a celodenný prístup k nápojom. 0,3 l fľaše nie sú ekonomické.
- Vyberať dôsledne tematiku olympiády. Môže mi niekto povedať kde boli zakomponované telesné tresty detí?!!! Myslím, že tu bolo málo politikov.

Vyjadrite pocity z tohto podujatia!

d) iný pocit:

- OLP pomohla mi, vylepšila sa a dala mi zaujímavé obzory – opäť posun v oblasti personálnej
- Čítim sa depresívne. Zničili ste mi život (podpísaná - Andrea).
- Mali by sme si uvedomiť, že nie všetci inteligenti sú mentálne v poriadku (Andrea 2. skupina).
- Až príliš dobre som sa cítila (nechce sa mi do školy).

Čo sa vám na OLP najviac páčilo?

f) uviesť:

- Jedlo.
- 2. deň raňajky.
- Dané workshopy a diskusie rozvíjajúce povedomie a možno aj poopravenie názorov niektorých ľudí.
- Živá knižnica

Vyjadrenia pedagogického sprievodu

Návrhy na zlepšenie pre budúce OLP

- Možnosť posúdiť hodnotenie poroty. Zdôvodnenie hodnotenia (uviesť). Uviesť kritéria posudzovania kvality prezentácií.
- Zabezpečiť aj návštevu kultúrnej pamiatky, predstavenia...
- Vymeniť účastníkov medzi porotami (dosiahnu sa dve nezávislé hodnotenia v 1. a 2. kole)
- Len tak ďalej

- Negatívne hodnotím len jedinou vec – živú knižnicu. Dobrý nápad, ale forma nie veľmi vhodná vzhľadom na to, že sa mohlo zúčastniť naraz iba 15 ľudí a ostatní záujemcovia nemali iné možnosti na vyplnenie voľného času.
- Pri výbere prípadových štúdií zvažovať, či ide o porovnateľne náročné veci a tiež, či dáva každá téma dostatočný priestor na žiacku prezentáciu. Tiež sa mi zdá nie celkom šťastné riešenie dávať po sebe viacero takmer totožných prípadov.
- Rovnaká obtiažnosť prípadových štúdií. Tematika prípadových štúdií súvisiaca s hlavnou témou daného ročníka olympiády. Lepší pitný režim.
- Vyslovujem podakovanie a vzdávam poctu organizátorom podujatia. Ja obyčajná učiteľka som sa po prvýkrát cítila na súťaži dôstojne a veľmi dobre. Ďakujem.
- Prípadové štúdie musia byť vyvážené, zamerané na hlavnú ústrednú tému, viac rôznorodé (nielen na detské domovy), neporovnateľné zadania 2, 4 a ostatné.
- Témy prípadových štúdií majú byť v zhode s hlavnou témou, majú byť obsahovo príbuzné (nie ako v tomto ročníku prípadové štúdiá 2, 4) zároveň v tomto ročníku bola väčšina zameraná na problematiku detských domovov a tým sa súťažiaci, ako aj porota zameriavala na problematiku sociálno-psychologickú. Výsledky celoštátneho kola nie sú započítavané na prijímacie skúšky, je to diskriminujúce lebo ostatné súťaže zastrešené IUVENTOU a MŠ sú v možnostiach zahrnuté.
- Nájsť vyváženejšie témy prípadových štúdií, ako to bolo napríklad v prípade Jorg Haider + FPO vs. – šikanovanie na školách.
- Osobne si myslím, že pre súťažiacich je prínosné a obohacujúce stretnúť sa s takými osobnosťami aké tu mohli stretnúť, ale taktiež si myslím, že jeden večer by mohol byť venovaný takej zábave a spoznávaniu sa (nemyslím tým v žiadnom prípade nejakú diskotéku) prostredníctvom rôznych poznávacích hier. Niečo na odreagovanie.
- Realnejšie a rovnako ťažké alebo náročné prípadové štúdiá. A zamerať ich najviac na tému roka, napr. ochrana detí pred telesnými trestami. Tento rok napr. 4. prípad tomu vôbec nezodpovedal.
- Zmeniť koncepciu – veľa sa rozpráva, často krát úplne o ničom (skrátka jalovo). Navrhujem namiesto esejí predkladať projekty, na ktorých by študenti pracovali spoločne v skupinách. Výstup – návrh praktického riešenia určitého čiastkového problému. Pamätať na čas odchodov z OLP v dostatočnom časovom predstihu pred odchodom daného vlaku/autobusu. Zabezpečiť pri odchode autobusy s väčšou kapacitou.
- V prípade viacnásobného postupu do celoštátneho kola zabezpečiť, aby účastník nebol v tej istej komisii ako predchádzajúce ročníky (viď „fotoalbum“).

Vyjadrite pocity z tohto podujatia!

d) iný pocit.

- Nemala som dobrý pocit zo správaním väčšiny zúčastnených vrátane nás vyučujúcich, keď sa nevieme jeden druhému pozdraviť! Mladí si to všimajú a možno nechtiac ich vedieme k tomu. Všetko sa odvíja od obvyčajnej slušnosti!

Čo sa vám na OLP najviac páčilo?

f) uviesť.

- Všetko bolo perfektne zorganizované.

Vyjadrenia porotcov

Návrhy na zlepšenie pre budúce OLP

- Urobiť sekciu gymnáziá, sekciu SOŠ – SOU. Zo 63 škôl 50 bolo z gymnázia a 13.
- Vypracovať prípadové štúdie na približne rovnakej úrovni a hlavne s dôrazom na LP.
- Prehodnotiť metodicky a odborne prípadové štúdie. Zvážiť účasť študentov, ktorí sa umiestnili na popredných miestach v predchádzajúcich ročníkoch.

X. Prílohy

Príloha č. 1

Kritériá pre hodnotenie eseje

1. Analýza otázky

- 5 bodov - Odpoveď je analytická v celej eseji.
4 body - Odpoveď nie je dostatočne analytická a pokúša sa zodpovedať na úplne inú otázku.
3 body - Odpoveď nie je dostatočná a úplná, napr. v závere.
2 body - Odpoveď je len naratívna (rozprávačská, epická), ale s celkom správnymi a relevantnými informáciami.
1 bod - Naratívna odpoveď s časťami, ktoré mohli byť spomenuté.
0 bodov - Stručná a veľmi naratívna odpoveď.

2. Použitie argumentácie a dôkazov

- 5 bodov - Odpoveď je podporená výbornou argumentáciou a s použitím dôkazov.
4 body - Odpoveď obsahuje dobrú argumentáciu a použitie dôkazov.
3 body - V odpovedi sa sporadicky nachádza argumentácia, alebo dôkazy tvrdení.
2 body - Odpoveď sa pokúša uviesť dôkazy a argumenty, ale veľmi slabo.
1 bod - Tvrdenia bez udania dôvodov.
0 bodov - Práca obsahuje nelogické tvrdenia

3. Kompozícia a štýl

- 5 bodov - Vynikajúca kompozícia a hladký štýl v práci.
4 body - Dobrá kompozícia a štýl.
3 body - Nejasný štýl s dobrou kompozíciou, alebo nejasná kompozícia s dobrým štýlom.
2 body - Je možné nájsť určité prvky kompozície, napr. v závere, ale celkovo je práca nejasná.
1 bod - Nejasná kompozícia a štýl, ale práca je zrozumiteľná.
0 bodov - Nejasná kompozícia a štýl, práca nie je dobre zrozumiteľná.

4. Originálnosť myšlienok

- 5 bodov - Preukázané vynikajúce myslenie v celej práci.
4 body - V práci je preukázané vcelku dobré myslenie s niektorými dobrými myšlienkami.
3 body - Preukázanie, že autor premýšľal pri písaní eseje.
2 body - Vlastné myšlienky sa nachádzajú len v jednej časti, napr. v závere.
1 bod - V práci sa nachádzajú idey vzťahujúce sa k problému.
0 bodov - Preukázané slabé premýšľanie.

5. Vedomosti

- 5 bodov - Preukázané vynikajúce vedomosti k danej téme.
4 body - Preukázanie dobrých vedomostí k danej téme.
3 body - Preukázanie dobrých vedomostí, ale chýbajú určité skutočnosti, ktoré mohli byť spomenuté.
2 body - Preukázanie znalosti dôležitých skutočností.
1 bod - Preukázanie málo vedomostí vzťahujúcich sa k téme.
0 bodov - Vedomosti vzťahujúce sa k téme sú veľmi slabé.

XI. Fotogaléria XI. ročníka Olympiády ľudských práv

Predseda Celoštátnej komisie OLP PhDr. Viliam Dolník otvára XI. ročník

Príhovor štátnej tajomníčky Mgr. Bibiany Obrimčákovej k účastníkom celoštátneho kola

Plénum XI. ročníka

Porota č. 1, predseda Prof. PhDr. Miroslav Kusý, PhD.

Porota č. 2, predseda Prof. PhDr. Ludmila Malíková, PhD.

Porota č. 3, predseda Doc. PhDr. Silvia Miháliková, PhD.

Porota č. 4, predseda PhDr. Dagmar Horná, PhD.

Jarná idyla v Liptovskom Jáne

Veľké finále s veľkou porotou

Príhovor podpredsedu vlády Dušana Čaploviča k súťažiacim

Podpredseda vlády odovzdáva cenu za najlepšiu esej na tému „Čo znamená november 1989 pre ľudské práva?“ Kamile Oláhovej, Gymnázium Bardejov

Pracovná atmosféra XI. ročníka OLP

PROPOZÍCIE (mestské kolo)

- Vyhlasovateľ:** Mesto Liptovský Mikuláš
- Usporiadateľ:** Základná škola M. Rázusovej – Martákovej, Nábrežie 4. apríla, L. Mikuláš
CVC Liptovský Mikuláš
- Termín:** 14. 5. 2009
- Miesto:** CVC Liptovský Mikuláš
- Prezentácia:** 8,00 – 8,30 hod.
- Prihlášky:** písomne na adresu: Mgr. Alena Ridzoňová, ZŠ M. Rázusovej-Martákovej,
Nábrežie 4. apríla, L. Mikuláš
rial@centrum.sk
- Forma súťaže:** súťaž je dvojkoľová, individuálna súťaž žiakov
I.kolo : školské – spôsob prípravy a výberu žiakov závisí od kritérií,
ktoré si určí škola.
II. kolo: mestské kolo
- Kategórie:** I. kategória: žiaci 1.- 4.roč. – výtvarná súťaž na témy:
Kedy som šťastný
Prechádzka v prírode
Ja a moji kamaráti
Z každej školy prosíme zaslať 4 práce spolu s prihláškou do 30.4.2009.
(prosím neposielať viac výtvarných prác, hodnotiť sa budú len
individuálne, nie kolektívne práce)
- II. kategória: žiaci 5.-7. roč. – literárna súťaž na témy:
Vaše ruky majú láskat', nie trestať
Človek s dobrým srdcom
Len sa pozri, čo dokáže!
(ľubovoľný literárny útvar v rozsahu max. 3 strán A4)
Z každej školy prosíme zaslať 3 práce v elektronickej podobe
spolu s prihláškou do 30. 4. 2009
- III. kategória: žiaci 8.-9.roč. – vedomostná súťaž zameraná
na problematiku LP a riešenie modelových situácií
Z každej školy sa súťaže môžu zúčastniť 2 žiaci.
- (Cestovné hradí vysielajúca organizácia. Občerstvenie zabezpečuje
CVC Liptovský Mikuláš formou suchej stravy)

Harmonogram

8,00 - 8,45	prezentácia účastníkov
9,00 - 9,15	slávnostné otvorenie
9,15 - 9,45	I. a II. kat. – prehliadka výstavy literárnych a výtvarných prác (vestibul CVC) III. kat. – vedomostný test, žrebovanie poradia pre riešenie modelových situácií
9,45 - 11,30	I.kat. – sledovanie filmu II. kat. – literárne stretnutie s poetkou A. Ondrejkoviou
10,00 - 11,00	Seminár s Ing. Viliamom Figuschom CSc. – riaditeľom kancelárie Rady Európy Téma: Ochrana detí pred telesnými trestami
11,30 - 12,00	obedňajšia prestávka
12,00 - w12,45	vyhlásenie výsledkov súťaže

Vyhodnotenie III. ročníka OLP mestských základných škôl

V Liptovskom Mikuláši

Dňa 14. mája 2009 sa v priestoroch CVC v Liptovskom Mikuláši konal už III. roč. OLP mestských základných škôl.

Vyhlasovateľom súťaže bolo Mesto Liptovský Mikuláš a usporiadateľmi boli ZŠ M.R. Martákovej a CVC v Liptovskom Mikuláši. Otvorenia sa zúčastnil primátor mesta Ing. Ján Blcháč, ved. odd. ŠMaŠ Ing. Peter Mačala.

Za veľmi cennú považujem prítomnosť hostí Ing. Viliama Figuscha – riaditeľa informačnej kancelárie Rady Európy a PhDr. Viliama Dolníka – predsedu celoštátnej odbornej komisie OLP stredných škôl. V priebehu súťaže sa konal odborný seminár, ktorý viedol Ing.

V. Figusch s pedagógmi na tému „Ochrana detí pred telesnými trestami.“

Do III.roč. OLP sa zapojilo 57 žiakov z 8 základných škôl a 8-roč. gymnázia M.M.Hodžu.

Výsledky súťaží:

I. kategória – žiaci I. stupňa (výtvarná súťaž)

Témy: *Kedy som šťastný*
Prechádzka v prírode
Ja a moji kamaráti

- 1. miesto: Timea Kozáková, 2.ročník - ZŠ Dr. A. Stodolu
- 2. miesto: Alžbeta – Mária Batizová, 4.ročník - ZŠ A.Pavla
- 3. miesto: Lucia Baranová, 1.ročník - ZŠ M.R. Martákovej

II. kategória – žiaci 5-7.ročníka (literárna tvorba)

Témy: *Vaše ruky majú láskat', nie trestať*
Človek s dobrým srdcom
Len sa pozri, čo dokáže!

Ocenenie získali 3 práce: Martin Šimún – ZŠ Okoličianska
Dominika Hybenová – ZŠ Dr. A. Stodolu
Michaela Gajdárová – ZŠ M.R. Martákovej

III. kategória – žiaci 8.–9.ročníkov (vedomostná súťaž zameraná na problematiku LP a riešenie modelových situácií)

- 1. miesto: Matej Halahija – ZŠ M.R. Martákovej
- 2. miesto: Katarína Králiková – ZŠ J. Krála
- 3. miesto: Martina Hanusová – ZŠ J. Krála

OLP svojím zameraním prispieva k rozvoju vedomostí žiakov a poznaniu práv človeka, ako aj práv detí. Zároveň podporuje posilňovanie základných demokratických pilierov na Slovensku medzi mládežou so zreteľom na LP. Naši žiaci nás opäť presvedčili, že majú kvalitné vedomosti o ľudských právach, dokážu obhajovať vlastné práva a práva iných ľudí a dokážu ich aktívne propagovať.

Vedomostný test

Meno a priezvisko:

Škola:

Dosiahnutý počet bodov celkom:

A

- 1.) V ktorej hlave Ústavy SR sú zakotvené základné ľudské práva a slobody?.....
- 2.) Kedy si pripomíname deň ľudských práv?
- 3.) V Ústave SR je zakotvený aj inštitút verejného ochrancu práv:
 - a. Synonymum tohto slova je
 - b. Sídli v
 - c. Súčasný verejný ochranca práv sa volá
- 4.) Prirad' názov dokumentu o ľudských právach - rok jeho prijatia: /Pozor: jeden rok je navyše!/
 1. Charta OSN
 2. Všeobecná deklarácia ľudských práv
 3. Deklarácia práv dieťaťa
 4. Dohovor o právach dieťaťa
 - a. 1966
 - b. 1989
 - c. 1945
 - d. 1948
 - e. 1959
- 5.) Najväčšia medzinárodná politická organizácia, ktorej cieľom je dodržiavať medzinárodný mier a bezpečnosť, rozvíjať priateľské vzťahy medzi národmi a uskutočňovať všestrannú spoluprácu sa volá:
 - a. Rada Európy
 - b. NATO
 - c. OSN
- 6.) Koľko morálnych princípov obsahuje Deklarácia ľudských práv?
- 7.) Napíš celý dátum vstupu SR do EÚ.
- 8.) Koľké výročie vstupu do EÚ oslavovalo SR počas tohtoročného štátneho sviatku - Sviatku práce?
- 9.) Kedy sa stalo Slovensko členom Rady Európy?
 - a. 1993
 - b. 1990
 - c. 1949
- 10.) Prípady porušenia ľudských práv rieši Európska komisia pre ľudské práva a Európsky súd pre ľudské práva. V ktorom európskom meste sídlia tieto dve inštitúcie?
.....
- 11.) Amnesty International, UNHCR (Organizácia pre ochranu utečencov), UNICEF, Rada Európy a OSN sú organizácie ochraňujúce ľudské práva.

Napiš ku každému logu organizáciu, ktorú predstavuje:

12.) K akému spoločenskému javu vedú predsudky?.....

13.) „Ludia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné ľudské práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.“ (Ústava SR čl.12)

Prirad: pojem – definícia:

1. neodňateľné	a. nezaniknú uplynutím určitého času
2. nescudziteľné	b. nikto nám ich nemôže zobrať
3. nepremlčateľné	c. nijakým spôsobom ich nemožno zrušiť, pretože nie sú darované štátom, ale sú vlastné každej ľudskej bytosti
4. nezrušiteľné	d. nemožno ich odovzdať inej osobe

14.) Odpovedaj na uvedené otázky ÁNO – NIE:

- pani učiteľka vám môže zatajiť, ako oznámkovala vaše vedomosti
- ste si rovní s ostatnými žiakmi bez ohľadu na váš etnický, národný, sociálny pôvod, rasu, pohlavie, atď.
- vaši rodičia majú právo byť informovaní o vašich študijných výsledkoch
- pani učiteľka je viazaná profesijným tajomstvom
- pani riaditeľka/pán riaditeľ rozhodne o tom, či budeš navštevovať etickú alebo náboženskú výchovu

B

1.) V ktorej hlave Ústavy SR je zakotvená časť -1.oddiel; prezident SR?.....

2.) V akom veku dosiahne občan SR volebné právo?.....

3.) Akým spôsobom sa volí prezident SR?.....

4.) Na koľko rokov sa volí prezident SR?.....

5.) Akú vekovú hranicu musí dosiahnuť občan SR, ktorý chce kandidovať na post hlavy štátu SR?

.....

6.) Na koľko rokov môže byť zvolená tá istá osoba za prezidenta SR?.....

7.) Koľko kandidátov na post prezidenta SR sa v roku 2009 predstavilo v prvom kole?.....

.....

8.) Ktorí kandidáti na post prezidenta SR v roku 2009 postúpili do druhého kola?

Napiš ich celé mená.

.....

.....

9.) Vymenuj prezidentov SR od vzniku SR, t.j od roku 1993 do volieb v roku 2009.

.....

10.) Rok 2009 je rokom volieb. Aké volby ešte čakajú SR v tomto roku (jún, november)?

.....

11.) Akým spôsobom sa volí prezident ČR?

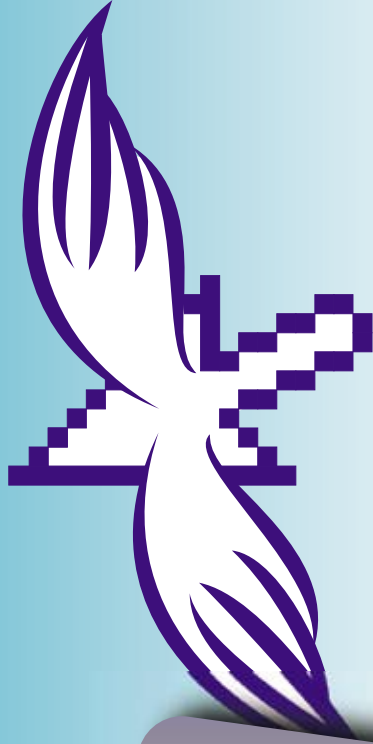
.....

XIII. Kalendár svetových dní, spájajúcich sa s témou ľudských práv

11. február	Svetový deň chorých
8. marec	Medzinárodný deň žien
21. marec	Medzinárodný deň pre odstránenie rasizmu
22. marec	Svetový deň vody
2. apríl	Svetový deň povedomia o autizme
7. apríl	Svetový deň zdravia
28. apríl	Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci
10. máj	Svetový deň Pohybom ku zdraviu
15. máj	Medzinárodný deň rodiny
22. máj	Medzinárodný deň nevinných detských obetí agresie
31. máj	Svetový deň bez tabaku
5. jún	Svetový deň životného prostredia
14. jún	Svetový deň darcov krvi
20. jún	Svetový deň utečencov
26. jún	Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog
11. júl	Svetový deň populácie
9. august	Medzinárodný deň pôvodných obyvateľov
12. august	Medzinárodný deň mládeže
21. september	Medzinárodný deň mieru
1. október	Medzinárodný deň starších
5. október	Svetový deň ľudských sídiel
10. október	Svetový deň duševného zdravia
11. október	Deň boja proti bolesti
14. október	Medzinárodný deň pre zredukovanie prírodných katastrof
17. október	Medzinárodný deň pre odstránenie chudoby
24. október	Deň Organizácie spojených národov
15. november	Svetový deň pamiatky obetí dopravných nehôd
20. november	Svetový deň detí
25. november	Medzinárodný deň pre odstránenie násilia na ženách
1. december	Svetový deň AIDS
3. december	Medzinárodný deň handicapovaných osôb
10. december	Deň ľudských práv

Rezervujte si letenku
priamo na **www.liptour.sk**

Letenky do celého sveta

LIPTOUR cestovná kancelária, s.r.o.
Nám. Mieru 1, 031 01 Liptovský Mikuláš
tel: +421-44-5514141, 5514140